اسلام پوهنه

(اسلام، ایمان، علم، شریعت، مذهب)

Ketabton.com

لیکوال:

صوفي عبدالرحمن انقلابیون

(c) ketabton.com: The Digital Library

مومند خپرندویه ټولنه – جلال اباد، ننګرهار

مومند خپرندویه ټولنه، ننګرهار مارکېټ، پښتونستان واټ، جلال آباد – ننګرهار

Momand.books@gmail.com.com – fb.com/momand626161

۰۷۷۷۶۲۶۱۶۱ – ۰۷۰۰۶۲۶۱۶۱ - ۰۷۸۱۶۲۶۱۶۱

د کتاب ځانګړنې:

د کتاب نوم: اسلام پوهنه

لیکوال: صوفی عبدالرحمن انقلابیون

کمپوز چارې: پخپله لیکوال

ډیزاین چارې: ایملیار ساجد

چاپ کال: ۱۳۹۷ل – ۲۰۱۸م

چاپ وار: لومړی

د چاپ شمېر: زر ټوکه (۱۰۰۰)

د چاپ حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي.

کابل: اصلاح افکار ، دارالسلام، مستقبل، پکتوس، اکسوس او سروش کتابپلورنځی.

پکتیکا: مجاهد او آریانا کتابپلورنځی.

کندهار: امیر کروړ، افغان او عرفان کتابپلورنځی.

خوست: غرغښت، رحیمي، سباوون، ژوندون، ابدالي، لېوال، غازي او شېخ زید کتابپلورنځی

هلمند: سید جمال الدین او تاج منور کتابپلورنځی .

پکتیا: علمي او روحاني بابا کتابپلورنځی.

غزني: قیومي کتابپلورنځی.

لغمان: یونس کتابپلورنځی.

مزار شریف: ثقافت کتابپلورنځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مومند خپرندویه ټولنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

د اسلام د سپېڅلې لار، سپېڅلو لارویانو ته!

(c) ketabton.com: The Digital Library

دار الافتاء والارشاد

مدرسه دار القراء محمدیه جامع مسجد شیخ محمد حسین علینگار نیازی

استفتاء

۱۳۹۷/۱/۲۱

- باسمه تعالی -

الحمد لله نحمده ونستعینه ونستهدیه ونصلی ونسلم علی رسوله الکریم. وبعد. ما د گران
ورور صوفی عبدالرحمن انقلابیون. لیکلی اثر د اسلام پوهنی تر عنوان لاندې ځای په ځای وکاته -
ماشاء الله په زړه پورې بر لیکنې د اسلام او ایمان په اړه معلوماتي کتاب دی. لیکوال ډیر -
زحمت ګاللی. پروردګار دې ورته سعی او کوشش قبول کړي. او په دیني مېنې دې ورته ترقي نصیب کړي -
آمین

بنده وجیه الرحمن حقانی "

خادم دار الافتاء جامعه دار القراء احمدیه
جامع مسجد شیخ محمد حسین الیګار نیازی

ختیځ ویب تولنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لیکوال سریـزه

الحمدالله الـذی احیا قلـوب العلماء و نحاهم من العمی، بللعلوم التی بلغوا بها منازل الابرار والدرجات العلی، یذبون عن دینه بالسنة قاطعة و اقلام مانعة کالسیوف والـقـنا، والصلوة والسلام علی من بعث بالحنیـفیـة السمحاء و سنن الهدی من اتخذ هدیه و کتابه اماما فلایضل ولایشقی، و علی اصحابه الذین لم یخافوا لومة ولاعدوا فی نشرالدین و ابلاغ الهدی.

په نړۍ کې هیڅ قوم له اعلی تعلیم پرته پرمختګ نشي کولای، هر قوم ته د پرمختګ کولو لپاره د ماهرینو ضرورت دی، دا ماهرین د اعلی تعلیم له حاصلولو وروسته ماهرین جوړ شوي، د قومونو په عروج او زوال کې د ماهرینو کردار بنیادي دی، له کوم قوم سره چې هر څومره ډېر ماهرین وي هغه قوم همره پرمختګ کولای شي.

د قومونو د پرمختګ د افرادو له پرمختګ سره دی، چې افراد پرمختګ کوي نو هیواد او قومونه هم پرمختګ کوي، البته حقیقت هم له چا څخه پټ ندی چې یواځې اعلی تعلیم د بریالیتوب ضمانت نشي کولای.

همدارنګه اسلام هم د اسلام پاللو، اسلام پوو، علماء، او اهل دین څخه غیر پرمختګ نشي کولای. اسلام د پرمختګ لپاره وینا کوونکی او عمل کوونکو ته اړتیا لري، چې وینا کوونکی (علماء) به د اسلام او د دین په اړه څیـړنې کوي او اسلام ته به په هره ټولنه پرمختګ ورکوي او عام خلک او ټولنوال به د وینا کوونکې په وینا عمل او عملي کوي یی به چې همدوې ته اهل دین ویل کیـږي.

اسلام پاک سپیـڅلې پوره د خیر او ښیـګڼه دین ده.

ان الدین عندالله الاسلام

ژباړه: د الله تعالی په وړاندې دین همدا اسلام دی.

په بل ځای کې فرمایي. و من یبـتـغ غیر الاسلام دینا فلـن یقـبل منه و هو فی الاخرة من الخاسرین

ژباړه: له اسلامه پرته چې هر څوک کوم بل دین طلب کړي هیـڅکله به د دوې څخه قبـول نشي او په اخرت کې به هغه ناکام او زیانمن وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام داسې دين دی چې ثابت او ښکاره بنسټونه او قواعد لري بايد په کامله او بشپړه توګه عملي شي. ټولې لارښونې او احکام يې ومنل شي په ټولنه کې طبيق شي مثبتې او ګټورې پايلې يې ښکاره شي.

هيڅ څوک حق نه لري چې له اسلام پرته بل دين ومنی. الله تعالی فرمايی. يا ايها الذين آمنوا ادخلوا فی السلم کافة

ژباړه: ای مومنانو تاسې په بشپړه توګه په اسلام کې داخل شي. او په بل ايت کې الله تعالی د هغو کسانو مذهب او بدي بيانوي څوک چې ځينی احکام مني او د ځينو له منلو څخه سرغړونه کوي داسې فرمايی. افتومنوا ببض الکتاب و تکفرون ببعض فما جزاءمن يفعل ذالک منکم الاخذی فی الحياة دنيا و يوم القيامه يريدون اشدالعذاب.

ژباړه: ايا تاسې ځينی کتاب منی او له ځينو نورو څخه بيا انکار کوي نو د هغو خلکو جزا چې دا ډول کارونه کوي پرته له ده بل څه نه ده چې په دنياوي ژوند کې به له رسوايی سره مخ وي او د قيامت په ورځ به خورا سخت عذاب په لور ور ويستل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلړ

اسلام څه ته وایي؟ ۱
د اسلام تعریف ۱
د اسلام اجمالي پېژندنه........................ ۲
اسلام یو بشپړ دین دی ۳
اسلام بشپړ او هر اړخیز دین دی ٤
اسلام د خواخوږۍ دین دی........................ ٤
اسلام چې مونږ پرې ایمان لرو ۷
د اسلام کړنې ۹
د اسلام عمده ځانګړتیاوې ۹
د اسلام موقف ۱۲
د اسلام تربیوي او اجتماعي تګلاره ۱۳
د اسلام اساسي تګلاره........................ ۱۳
اسلام د ژوند مکمل نظام دی........................ ۱٦
اسلام د ژوند د ټولو برخو یو شامل نظام دی........................ ۱۷
د اسلام قضایي نظام ۱۸
اسلام او حقوق........................ ۱۹
اسلام او د عقل ازادي ۲۰
اسلام عدالت دی........................ ۲۱
اسلام تفاهم غواړي ۲۲
اسلام بیلوالی نه مني........................ ۲۵
اسلام عقیده او شریعت قانون دی........................ ۲٦
هغه کارونه چې اسلام پرې ولاړ دی ۲۷
اسلام په ظاهر او باطن کې بېلابېل منل........................ ۲۸
د اسلام په وړاندې د دښمنانو ناسم او بې انصافه قضاوت........................ ۲۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلام دښمن څوک دی ۳۰
وايي اسلام له منځه يوسئ ۳۲
د جهاد پايله ۳۷
د ايمان تعريف............................ ۳۸
د ايمان اصلي تعريف ۳۹
د ايمان حقيقت............................ ۴۰
د ايمان بنسټ ۴۱
ايمان لويه درملنه ده............................ ۴۳
اسلام او ايمان............................ ۴۹
د اسلام او ايمان ترمنځ توپير ۵۰
علم، علم او ايمان ۵۱
د علم مفهوم............................ ۵۲
علم او عقيده ۵٤
قرانكريم او نور علوم............................ ۵۵
شريعت څه ته وايي؟............................ ۵٦
ښکلې شريعت ۵۷
اسانه شريعت............................ ۵۸
شريعت پر مصلحت بناء دی ٦۰
قرانكريم او شريعت............................ ٦۱
د شريعت ۵ پنځه موخې ٦۲
مذهب څه ته وايي؟............................ ٦۳
قرانكريم ٦۵
د قرانكريم تعريف ٦٦
قرانكريم او کاينات ۷۰
د الله تعالی د پېژندې وسايل ۷٤
څوک چې د الله تعالی څخه و ويريده هغه کامياب شوه ۸۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملایکو پېژندنه ۸۷
د ملایکې یو څو ډولونه.. ۸۹
د وحې راوړلو ملایکې ۹۰
پیریان.. ۹٤
د ابلیس (شیطان) معنی.. ۹۵
د نفس پېژندنه ۹۷
د پیغمبر پېژندنه ۹۹
انبیا (ع) معصوم دی.. ۱۰۱
د الو العزمه پیغمبرانو شمیر.. ۱۰۲
د مومن طبعیت.. ۱۰٤
د مومن مقام او مرتبه ۱۰۵
مومن دروغجن کېدای نشي ۱۰٦
د دوه مسلمانانو په منځ کې سوله ۱۱۱
د کفر پېژندنه او د هغه اړوند احکام.. ۱۱۷
کفر ۱۱۸
په خبرو اترو کې کفري توري ۱۲۱
د زندیق پېژندنه او د هغه اړوند احکام.. ۱۲۵
د شرک یو څو ډولونه ۱۳۱
عام گناهونه ۱۳٦
د گناهونو ناوړه پایلې ۱۳۷
دین څه ته وایي ۱٤۱
رښتنی دین.. ۱٤۲
عملي دین پریښودل ۱٤٤
د کار ویش.. ۱٤٦
مسلمانان او کار کول ۱٤۸
اخځلیکونه ۱۵۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام څه ته وايي؟

زمونږ د عـقيدې مطابق اسلام دداسې کوم دين نوم نه دی چې دلومړي ځل لپاره حضرت محمد (ص) نړۍ ته وړاندې کړی وي چې له امله يې نوموړي ته ددغه دين بنسټګر وويل شي. ځکه قرانکريم داپه ډاګه کړې چې الله تعالی هروخت دانسانانو دلار ښوونې لپاره دژوند تيرولو يوه طريقه راليـږلې ده چې هغه اسلام دی.معنا يې دالله تعالی پر وړاندې خپل سر ښکـته کول اوهغه ته تسليمېدل دي. د نړۍ په هره برخه کې چې کوم پيغمبران دالله (تعالی له خوا راليـږل شوي وو هغوی دخپلوجدا دينونو بنسټ ايښودونکي نه وه چې له امله يې دچا دين ته نوحيت دچا دين آبراهميت موسيت اومسيحت وويل شي بلکې هر راتلونکي پيغمبر هغه دين خپل ملت ته وړاندې کړی دی کوم دين چې مخکې راتلونکو پيغمبرانو خپلو ملتونو ته وړاندې کړی ؤ.

داسلام تعريف

اسلام په لغـت کې غاړه ايښودلواوتسليميدلوته وايي.اوپه اصطلاح کې په ډيرو معنا ګانو سره راځي چې يوشميرېې په لاندې ډول دي:

د جبرائيل(ع)په حد يث کې چې دې ته په احاد يثو کې ام السنة حديث وايي لکه څنګه چې سورت فاتحی ته ام الکتاب وايي نو په دی حديث کې جبرئيل(ع)ديو بانډچي په شکل کې راغی چې په حاضرمجلس کې هيچا هم نه پيـژندہ او بيا ورسره څه پوښتنې وی لو مړی پوښتـنه يې د اسلام په اړه وکړه چې اسلام څه ته وايي؟ نو رسول الله (ص)ورته په ځواب کې وفرما يل(الاسلام ان تشهد ان لا اله الا الله وان محمدً رسول اللهِ وتُقيم الصلاةَ وتؤ تی الزکا ت وتصومَ رمضان وتحجُّ البيتِ ان استطعت اليه سبيلا)

ژباړه:اسلام دی ته وايی چې ته ګواهي ورکړې ددې خبرې چې نشته لايق دعبادت اومعبود برحق مګر يو الله تعالی دی او بيا ګواهي ورکول ددې خبرې چې محمد(ص)دالله رسول دی او بيا په عملي شکل باندې لمونځونه وکړی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنگه زکات ورکړئ اودرمضان المبارک میاشتې روژې ونیسې او دلارې دتگ راتگ دتوان لرلو په صورت کې حج دبیت الله وکړې.

۲تعریف:اسلام عاجزۍ او تسلیمېدو او الله پاک ته په پوره معنا سره تسلیمیدل دي چې دغه تا بعداري د خپل اختیا ر پرته له کوم زور څخه وي .

۳تعریف:اسلام دانسان دژوندانه لپاره یو بشپړ اوهر اړخیزنظام دی چې رسول الله(ص) دالله لخوا راوړی ده.

۴تعریف:اسلام دهغه نظام مجموعه ده چې الله تعالی په رسول الله (ص) نازل کړی وه چې هغه عبادات دی د شرعي احکاموڅخه چې هغه عقاید عبادات معملات سیاست او همدارنگه قرانکریم کې دي او بیا د دې دعملي کولو امرالله تعالی کړی دی.

۵تعریف:اسلام دهغه نور او هدایت نوم دی چې الله تعالی یې دانسان په زړه کې ځای پرځای کوي او بیا دهغه به وجهه انسان پخپل ژوند کې په عملي شکل تغیر او بدلون راوړي او په اسلام باندې عمل کول دځان دنجات ذریعه او وسیله وگرځوئ.

داسلام اجمالي پیژندنه

اسلام دالله تعالی وروستی غوره آسماني دین دی او قرانکریم یې کتاب او قانون دی چې د(۲۳)کالوپه اوږدو کې د حضرت جبرېل (ع) په واسطه دهغه په وروستی پیغمبرحضرت محمد (ص) باندې نازل شوی دی چې دځانگړو احکامو اصولو او قوانینو درلودونکي کتاب دی. له اسلام نه وروسته نړۍ ته نه کوم کتاب اونه کوم پیغمبر(ع) یا قوم راځي اسلام یو نړیوال دین دی. چې د کوم قلمرو سیاسي قومي یا نژادي پورې خاص نه دي اوراتلو سره یې دنړۍ ټول مورج مذهبونه باطل منسوخ اولغوه اعلان شول.داسلام دسپیڅلی دین په پیروي او اطاعت نه یوازې انسانان بلکې پیریان هم مکلف دي اسلام نه یوازې باطني عـقیده او دعبادت ځا نگړي مراسم دي لکه څرنگه چې داسلام دښمنان گومان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي بلکه اسلام د یو مکمل نظام نوم دی چې دژوندانه په ټولواړخونو یې احتواء کړی ده.

اسلام یو بشپړ دین دی

که نن څوک عیسویت ومني او دعیسوي ټولنې غړی وګرځي په یهودي یا عیسوي هیواد کې استوګن شي نو په هغه کې به څه بد لون راشي؟
یو بدلون خو به پکې دا را شي چې هره یکشنبه به کلیسا ته ځي (عیسوي عبادت ځای ته) ځي هلته عبادت کوي.
کوم نظام چې په سیاسي ډول خپلوي هغه خو انسانانو یاد غرب مفکرینو جوړ کړی دی ځکه چې دغه جمهوري نظام خو څه د عیسیَ (ع) نظام نه دی.
دهغوی اقتصاد چې پر سود ولاړ دی نه دعیسیَ (ع) دین دی اونه دالله تعالی نظام دی ځکه دا خو انسانانوجوړ کړی اوله عیسوي دین سره هیڅ اړیکه نه لري په ټولنیز ډول چې کوم ژوند خپلوي کوم دود دستور خپلوي نو هغه هم دعیسوي دین سره اړیکه نه لري د هغوی قوانین او رواجونه ټول دانسانانو له اړخونو جوړ شوي دي او که همداشان څوک دهندوانو دین خپلوي دهندوانو په بت خونو کې (بهجن) (دهندوانو مذهبي سرودونه)غږوي نو له هغې وروسته دهغوی ټولنیز ژوند اقتصادي عدالتي نظام قوانینو هم دهندوانو له دین سره یې هیڅ اړیکه نشته او دا هم دانسانانو لخوا جوړشوی نظام دی او همدا حال دنړی دټولو دینونودی چې له اسلام پرته بل هیڅ یو دین یا ټولنه بشپړ ټولنیز نظام نه لري چې دژوند ټول اړخونه پکې په بشپړه توګه رانغښتل شوي وي اوداسلام بلنه همداده که چیرې اسلام ومنې نو داسلام ټول نظام به منې لکه څرنګه چې الله تعالی په قرانکریم کې فرمایی (یایها الذین‌ءامنوا ادخلوفی السلم کآ فّة ولا تتبعوا خطوات الشیطن انه لکم عدو مبین) :البقره سورت ایات ۲۰۸
ژباړه: ای ایمان لرونکو داخل شئ په اسلام کې ټول پوره او پیروي مه کوئ د قدمونو د شیطان بیشکه هغه ستاسو ښکاره دښمن دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام بشپړ اوهراړخیزدین دی

قال الله تعالی َ(الم تر الی الذین یزعمون انهم امنوا بما انزل الیک وما انزل من قبلک یریدون ان یتحاکموا الی الطاغوت وقد امروا ان یکفروا به ویرید الشیطان ان یضلهم ضللاًم بعدًا. واذاقیل لهم تعالوا الی ما أنزل الله والی الرسول رأیت المنافقین یصدون عنك صدودًا) النساء ایت ٦٠-٦١

ژباړه:ایا تا هغو خلکوته نه دي کتلي چې گمان کوي چې مونږ ایمان راوړی دی په هغه کتاب چې په تا نازل شوی دی او په هغه کتابونو چې له تا څخه مخکې نازل شوي دي.هغوی غواړي چې خپلې چارې دفیصلې لپاره دطاغوت لوري ته یوسي.حال داچې هغو ته دطاغوت نه دمنکر یو حکم شوی وه.شیطان غواړي چې هغوی د سمې لارې نه ډیرلرې وباسي او کله چې هغوی ته وویل شي چې دالله تعالی نازل کلام او رسول ته راشي نو ته وینې چې منافقان له تا څخه مخ اړوي په مخ اړولو سره.

اسلام دخواخوږۍ دین دې

عن شداد بن اوس(ض) قال: ثـنـتان حفظتهما عن رسول الله (ص) قال :(ان الله کتب الاحسان علی کل شیء فا ذا قـتـلتم فا حسنوا الـقـتـلة و اذا ذبحتم فاحسنو الذبح ولیحد احدکم ثغـرته فلیرخ ذبیحته) رواه المسلم ص١٢٥ ج٢.

ژباړه:له حضرت شداد بن اوس(رض)څخه روایت دی. وایی ما له رسول الله (ص) څخه دوه شیان یاد کړی دی فرمایل:الله تعالی پرهرشي احسان کول فرض کړی دی نوکله چې تاسو یوڅوک وژنئ نو په ښه ډول یې ووژنئ او کله چې تاسو یو حیوان حلالوئ نو په ښه طریقې سره یې حلال کړئ !په تاسوکې دې یو تن خپله چاړه تېره کړي او خپل حیوان ته دې راحت ور کړي. له دې مبارك حدیث څخه چې داخبره په واضح توگه معلومیږي چې اسلام مبارك دین یو داسې خواخوږۍ اومهربان دین دی چې بیلگه یې په نړۍ کې نشته او دداسې ښایسته اخلاقـو او نرمښت لارښوونه کوي چه نه یوازې دټول انسانیت لپاره فایده مند اوگټوردی بلکه له انسانانو پرته دحیواناتولپاره هم گټور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام داسې درحم او شفقت دين دی چې پر حيوان باندې هم احسان کول ضروري ګڼي. همدا راز که په چا يوداسې ستر جرم ثابت شوی وي چې له امله يې دمرګ مستحق ګرځېدلی وي بيا هم داسلام مبارك دين دهغه سره په وژل کيدو کې په احسان اوښه چلند ټينګارکوي يعنې په يو وار بايد ووژل شي په تکليف بايد ونه وژل شي.دې حديث ته او ددې په څېر نورو الهي او نبوي ارشاداتو ته په کتو سره داسلام په اړه د دښمنانو له لوری دهغوئ بنسټونو او له حقيقت نه لرې تبليغاتو نا سم تيا څرګنديږي چې داسلام او مسلمانانو خلاف په نړۍ کې شروع دی چې اسلام د دهشت ګرۍ او بې رحمې په تورونوسره تورنوي تر څو په داسې له حقيقته لرې تبليغاتو سره خلك متنفر کړي اوغير مسلم خلك اسلام ته له راتګ څخه منع کړي.

په دې مبارك حديث کې داسلام پيغمبر (ص) فرمايلې دي. چې هر شي سره نيکي الله تعالی لازمه کړې ده تردې چې د خپل دښمن اود داسې مجرم سره هم احسان اوښه کول ضروري دي چې هغه دوژلو مستحق ګرځېدلی وي دهغه سره به ظلم نه کيږي بلکې په اسانئ سره به وژل کيږي.

همدا راز دحيواناتو سره به دا نيکي کيږي چې اسانه طريقه دې اختيارکړل شي داسلام تر راتګ مخکې حيواناتو ته ډير تکليف ورکول کيده اواسلام دپاکو حيواناتو غوښه حلاله کړه خود حلالولو لپاره يې داسې طريقه مقرره کړې ده چې لږ ترلږه تکليف ورکونکی وي.دحيواناتو سره داحسان له جملې څخه داهم دي چې دحيوان دحلالولو په وخت کې بايد چاړه ښه تېره شي او حيوان به په اسانې سره حلالوی لکه څنګه چی ددې خبرې يادونه په ذکر شوي حديث کې هم شوې ده. همداراز داهم دی چې ترڅو يې ساه په بشپړه توګه وتلې نه وي نو غوښه به ترې نه پرې کوئ.داهم مستحب ده چې يو حيوان به دبل حيوان مخې ته نه حلالوي(هنديه ص ۲۸۷ج۵)ځکه چې په دې سره داخطر دی چې په دې سره ژوندي ته تکليف وررسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحیوان مخې ته چاړه تېره کول مکروه دی(هندیه ص۲۸۷ج۵) داهم مکروه دی چې د حلالو ځای ته حیوان په کشولو سره یوړل شي (هندیه ص۲۸۷ج۵)تر ذبحې (حلالولو) مخکې به اوبه ورکوئ.

بل دا چې شیدو او اولاد لرونکې حیوان به تر څو چې اولاد یې دومره لوی شوی نه وي چې شیدو ته یې اړتیا ختمه شي.نو دومره یې مه لوشئ چې ټولې شیدی یې ختمې شي بلکې یو څه به پکې پرېږدئ.همداراز حیوان لوشونکې به خپل نوکان لنډوي ترڅوحیوان ته دده داوږدو نوکانو له امله تکلیف ونه رسیږي. په دې مبارک حدیث کې داحسان په کولوټینګار شوی دی او احسان په دوه ډوله دې. ۱ـ یو احسان دالله تعالی په عبادت کې دی.هغه داسې چې دالله تعالی عبادت په داسې توګه وکړل شي کله چې عبادت کونکي الله تعالی ویني،که دې یې نه ویني نو دا فکربه ورسره وي چې الله تعالی ما ویني ،زما عبادت ویني،چې زه یې په څه توګه ترسره کوم. ددې احسان مطلب دادی چې دالله تعالی حقوق په ښه او پوره توګه ادا شي.

۲ـ بل احسان دبندګانو په حقوقو کې دی.ددې احسان مطلب دادی چې دالله تعالی حقوقوپه ښه او پوره توګه ا دا شي لکه دمور،پلار سره ښه سلوک کول،دخپلوانو سره خپلوي ساتل،به ټولو معاملو کې په داسی طریقې سره انصاف کول چې څومره حق ور باندې واجب وي هغه په پوره توګه اداءکول.لکه څنګه چې ته خپل مال پوره له بل چا څخه اخلې.

په دې توګه به دنورو حـقـوق هم په پوره توګه ور ادا کوې. په دې احسان کې دټولو انسانانو او حیواناتوسره ښه سلوک کول داخل دي.

تردې چې په هغه حالت کې به هم ښه سلوک ورسره کوي په کوم وخت کې چې هغه انسان دمرګ مستحق وي.دپام وړ خبره داده چې مسلمان په دې مکـلـف دی چې دهغه چا سره به هم ښه کوي چې دوژل کیدو مستحـق شوی وي او دهغه حیوان سره هم چې د حلالیدو اراده یې شوی وي. نودهغه چا سره خو خامخا ښه کول لازم دي چې مسلمان وي اودمرګ مستحق هم نه وي. پاتې دې نه وي چې احسان په دوه ډوله دی:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ـ واجب هغه احسان دی چې دچا پر انسان حق واجب وي دهغوئ حقوق پوره کول.

۲ـ مستحب هغه چې پرواجب ډېر وي .

له احسان اونیکې څخه مراد یوازې دلمانځه او روژې صحیح کول نه دي بلکې دژوندانه تګلاره او طریقه صحیح کول مراد دي چې هغه عبارت ده له معاملی او کاروبارو نه لمونځ دالله تعالی اطاعـت او بندګي او دحقوقـو سپارل خپلو خاوندانو ته او خلکو ته له تکلیف رسولو نه ډډه کول اوپر ځای یې خیر اوښېګڼې ورسره کول مطلب مو دادی چې داسلام مبارك دین یو داسې دین دی چې دهر چا سره نیکي او دښه سلوك کولو ټینګار کوي او داسې دلوړو اخلاقوتعلیم ورکوي چې بیلګه یې له اسلام پرته په بل هیڅ کوم دین اوقانون کې نشته.

اسلام چې مونږ پرې ایمان لرو

۱ـ اسلام په لومړي قدم کې پرایمان ولاړ دی چې دټولنې دکامیابۍ او د سعادت سبب ګرځي.

۲ـ اسلام پر انساني کرامت ولاړ دی هغه انسان چې الله تعالی په ښه بـڼه پیداکړې کرامت یې ورکړی او په ځمکه کې خپل خلیفه ګرځولې دی. ۳ـ اسلام عـقل مخاطب ګرځوي او ددین اود دنیا په جوړولو کی په عقل اعتماد کوي او دتقوا لور ته یې رابولي.

۴ـ اسلام داجتماد او تجدید طرف ته دعوت د جمـود او تـقلید سره مقابله کوي او دعلم د کاروان سره یوځای کیدل فرض ګڼي.

۵ـ په اومورو کی اعتدال داسلام یو ځانګړی صفت دی انسان بې له اسلامه تل دافراط او تفریط په حالت کې ژوند کوي.

٦ـ اسلام ریښـتـنې بڼه لري په مثالي فضا کې پروازونه کوي انسان کله حق ته رسیږي او کله نه رسیږي.

۷ـ اسلام ښځه دکرامت څښتـنه بولي چې دیوه مکلف انسان په توګه مسولیتونه او حقوق لري په دنیا او اخرت کې د خپلو اعمالو ځواب وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸ـ اسلام کورنۍ دټولنې ساختماني اوتربیوي بنسټ بولي او خلک واده کولو ته تشویقوي او مادي تمدن بیا کورنۍ له مینځه وړل غواړي.
۹ـ اسلام تعلیم اخلاقو تربیي قانون اوتشریح ته زیاته توجه لري مادي تمدن انساني ثابت اخلاق په رسمیت نه پیژني.
۱۰ـ اسلام ټولنه داخوت او انساني وحدت پربنیاد جوړوي چې هیڅ ډول نژادي طبقاتي قومي او دیني کشمکش پکې نه وي.
۱۱ـ په اسلام کې کهانت اورجال د دین نشته چې دخلکو پر ضمیرونو حکومت کوي او دالله تعالی سره دارتباط لاره یې په خپله قبضه کې نیولي وي. ۱۲ ـ اسلام تا کید کوي چې دعدالت مساوات او شوریٰ پر بناء دحکومت انتخاب دخلکو حق دی.
۱۳ـ اسلام د خلکو ددین ځان عقل نسل مال همایت او عزت ساتنه اساسي ضرورت ګڼي.
۱۴ـ اسلام دټولنې ضعیفو اوبې وسو خلکو همایت ته جدي توجو کوي. ۱۵ـ اسلام دوطن او قوم سره مینه او وربانديې ویاړ کول خوښ ګڼي خوچې ددیني ارزښتونو سره په تعارض کې نه وي.
۱٦ـ اسلام دفکر مقابله په فکرکوي اعتراض ته په دلیل سره ځواب وایي خلک په نیکې موعظې سره دعوت کوي په اسلام کې جبر نشته.
۱۷ـ اسلام یوائې په خپل پخواني تمدن افتخار نه کوي بلکې دنوي تمدن دجوړولو لپاره هڅه کوي.
۱۸ـ اسلام یوازې دشرعي قانون ظاهر ته توجونه لري بلکې داسلامی حقیقي ژوند دجوړولو لپاره هڅې کوي.
۱۹ـ مسلمانان چې هرچیرې وي باید متحد وي او یو سپیڅلې هدف لپاره کار وکړي او یو دبل غمخور واوسي.
۲۰ـ اسلام دانسانانو تر منځ فطري تفاوت په رسمیت پیژني خو امتیازات چا ته نه ورکوي او دتاوان په زریعه دانصاف او عدالت لاره غوره کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلام کړنې

سلام له دوو شیانو څخه رغیدلی دی.یو حقوق الله یعنې دالله تعالی حقوق اوبل حقوق العباد: یعنې عقیده عبادت نمانځنه په حقوق الله کې راځي. اخلاق او کړنې دواړه په حقوق العباد کې شامل دي. اخلاق دانسان ذهني روحاني او دزړه کیفیت جوړوي چې په څه ډول سره دبندګانو حقوق اداء کیږي. دانسانانوخپل منځي چلند باید څنګه وي؟ او کړنه ددې چلندونو پایله وي. که عقیده سمه نه وي نو پایله یې هم سمه نه وي که عقیده سم وي عبادت هم سم وي نو داخلا قو روزنه خپله را پیلیږي. اخلاق زمونږ په ورځني ژوند کې ډیره اغیزه لري او همداشان داخلاقو په سموالي سره زمونږ تجارت زراعت وظیفې راکړه ورکړه او ټولې کړنې خپله سمیږي اوهمدا ددین اصلي موخه ده.

داسلام عمده ځانګړتیاوې

اسلام دنړۍ تر ټولو غوره دین دی او یو لړ امتیازونه لري (ان الدین عندالله الاسلام) ال عمران ایت ۱۹

ژباړه: بې شکه چې د الله تعالی په نزد غوره دین اسلام دی. داسلام طبیعت د نورو پخوانیو دینونوپه څیر نه دی دیو لړ ځانګړتیاؤ درلودونکې دی.چې ځینې یې په لاندې ډول دي.

۱ـ اسلام نړیوال او بین المنللي دین دی. (وما أُرسلناك الا كافة اللناس بشيراً ونزيراً وتدبيراً ولكن اكثرالناس لا يعلمون) سبا ایت ۲۸

ژباړه: او مونږ نه یې لیږلی ته مګر ټولو خلکو زیرې ورکوونکی او ویرونکی لکن اکثره خلک نه پوهیږي. دکفارو نه لکن زیاتره خلک دکفارو ستا په اهمیت نه پوهیږي.

له جابر بن عبدالله څخه روایت دی وایی چې رسول الله ((ص) ویلي دي چې زما څخه وړاندې هرنبي به یوازې خپل قوم ته لیږل کیده مګر زه دټولې نړۍ خلکو ته راغلې یم. داسلام نه وړاندې دینونو ځانګړتیا نه درلودله هر دین به

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوازې دخپل قـوم یا سیمی لپاره راتلو دمثال په توگه حضرت صالح (ع) دثمود قـوم لپاره حضرت هود (ع) د عاد قـوم لپاره حضرت عیسی (ع) دبني اسرایلو لپاره راغـلې وه اوحضرت یوسف (ع)د مصر دخلکو لپاره راغـلې وه.
که په یو سیمه کې به پیغمبر نه و نو دنژدی سیمی د پیغـمبرپه اطاعـت به خلک مکلـف وو چې ایمان راوړي.
خو اسلام دټولې نړۍ لپاره عالمي دین دی. اود ټولې نړۍ خلک یې دمنلو او ترڅنگ یې په پیروي کولو مکلف دي.او دکوم خاص قوم یا سیمی پورې تړل شوی نه دی اونه په جغرافیاوي حدودو کې راحصاریـږي.
۲ـ اسلام وروستی اسماني دین دی.چې له دې وروسته دې خاورینې کرې ته بل کوم دین نه راځي او نه کوم پیغـمبر اوکتاب راځي. (ماکان محمد ابا احدمن رجالکم ولکن رسول الله وخاتم النبـیین وکان الله بکل شی علیماً) احزاب ایت ۴۰
ژباړه: نه دی محمد(ص)حقیـقي پلار دهـیڅ یو تن له سړیو ستاسې مگـر رسول دخدای (ج) دی او دټولو انبیاوء وروستی دی او الله تعالی په هـر څیـز ښه عالم او خبردار دی.نوله همدې ځایه داسلام ستر پیغمبر حضرت محمد (ص) نړیوال پیغـمبر او دخلکو سترلارښود او رهبر دی.
۳ـ د اسلام دراتلو سره ټول پخواني دینونه منسوخ شول. جابر بن عبدالله (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) ویلي قـسم په هغه ذات چې زما نـفـس یې په لاس کې دی که نن حضرت موسی (ع) ژوندای وای نو هغه ته به بله هـیڅ لاره نه وه ورپاتې پرته له دې چې زما پـیـروي یې کړې وای. او هم دنړۍ مروج مذهـبونه لغوه او باطل اعلان شول مگر د دې وړاندې دینونو دا ځانگـړتیا نه درلوده یو د بل لپاره ناسم گرځیدو بلکې یود بل لپاره تکـمیل کوونکي ۆ لکه دحضرت عیسی (ع) کتاب انجیل چې دحضرت موسی (ع)دکتاب تورات څخه تکـمله ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ـ اسلام دوخت يوازينې غالب او دوخت پياوړې دين او نظام دى.(هوالذى ارسل رسوله با لهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون) توبه ۳۳

ژباړه:الله هغه ذات دى چې ليږلې يې دى رسول خپل محمد (ص) په هدايت سره چې قرانكريم دى او په حق دين سره چې اسلام دى ددې لپاره چې غالب كړي خپل دين په نورو دينونو باندې كه څه هم داكار مشركان بد ګڼي. داسلام په وړاندې هيڅ ځواک او قدرت نشي ټينګيدلاې او هر با طل يې حتماً په وړاندې ماتې خوري لكه چې دوخت دقيصر او كسرىٰ د استبداد واكمنې يې دنوم په اوريدوسره په لړزيدوشول او په وړاندې يې را نسكور شول. اونه داسلام د نظام سره هيڅ يو دبشر په لاس جوړ شوى تش په نامه نظام په هيڅ ډګركې څه سيالي كولاې شي.

۵ـ د اسلام اساسى قانون (قرانكريم) د هر راز له منځه تلو لاس وهنې تبديل او تحريف څخه محفوظ دى(انا نحن نزلنا الذكر وانا له لحافظون) حجر ۹

ژباړه: بې شكه مونږ نازل كړى قران او مونږ دهغه ساتونكي يو. ددې وړاندې دحضرت داؤد (ع) زبور په ځمكه له سره وجود نه لري، اونه دحضرت موسى (ع) تورات، اودحضرت عيسى (ع) د كتاب اصل چاته معلوم دى؟ چې دظالمانو لخوا تحريف شوى دى. قرانكريم دمعجز كلام دى ځكه خو څوک ديو ايت په څېر يې دفصاحت او بلاغت برابر او نه د ادب او ګرامر په لحاظ يو ايت جوړولاى شي او نه پكې څوک تغير تبديل او لاس وهنې صلاحيت اوقدرت لري او كه كله چا په دې هكله ناوړه هڅه او اراده كړې ده هغه دتل لپاره دتاريخ په وړاندې ذليل شرميدلى او بدنام پاتې شوى دى لكه د مثال په توګه په دى نژدې تير شوي وخت كې د سلمان رشدي دشيطاني اياتونو ټولګه ديادونې وړ ده.چې تر اوسه سلمان رشدي نه په ځمكه دقرار ځاى لري او نه ارام ورځې. چې په لندن كې خپله دانګريزانو لخوا كلا بند دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسلام موقف

په ځمکه کې دعدل قانون دالهي حکم سربیره دعقل او طبیعت ضروري غوښتنه هم ده نو له همدې ځایه د اسلام تر ټولو ستره موخه په ځمکه کې د (لااله الاالله) تر سیوري لاندې دیونظام او حکومت قا یمول دي پرته دنظام او حکومت دشریعت داحکامو او داسلامي ارزښتونو او او امهو مقصدونو ساتنه نشي کیدلای.

داسلامي نظام او حکومت حاکم مطلق په حقیقت کې پخپله د الله تعالی دی چې لومړی ددې نظام او حکومت مسؤلیت د الله تعالی د پیغمبرحضرت محمد(ص)سره وه او دهغه وروسته داسلامي حکومت ساتنه د هغه د امت په غاړه ده او دمسلمانانو امیر د الله تعالی د پیغمبر د نائب په توګه د هر چا پر وړاندې د چارو د ادره کولو او پرمخ بیولو دنده په غاړه لري او مسلمانان دهغه په اطاعت او ورسره په مرسته کولو مکلف دي.

ځکه که مسلمانان دهغه اطاعت او ورسره مرسته ونه کړي نو پخپله دذلت او الخطاط سره مخ کیږي او حاکمیت یې په محکومیت بد لیږي.

اسلام نه دډیموکراسې په څېر یوازې تش دعوامو دهیلو او غوښتنو حکومت غواړي او نه دملوکیت په څېر داستبداد واکمني غواړي، داسې حکومت غواړي چې دشریعت په حکمونو بنأوې او په سر کې یې صالح مؤمن کسان ولاړ وي ترڅو ټولنه د اصلاح په لور رهبري کړي.

اسلامي حکومت په خپل منځ کې دهر راز سیمه یز، قومي او نژادي توپیرونو او تعصباتو سره مخالف دی، او دغیر مسلمو سره په بین المللي سطحه د ښو اړیکو او روابطو غوښتونکی دی، تر څو ددې لارې اسلامي دعوت ته لاره پرانستل شي او خلک د الله تعالی دین ته را دعوت شي. (ادع الی سبیل ربک با لحکمه والموعظه الحسنة) نحل ۱۲۵

ژباړه:ته راوبله ای محمده (ص) لارې درب ستا (اسلام) ته په حکمت اونیکه وینا سره. دغیر مسلمودفتنې او فساد دپیدا کیدو پر مهال اسلام له دوی سره دجهاد حکم کوي. (وقاتلو هم حتی لا تکون فتنة ویکون الدین کله الله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه:اوجنګ وکړی دهغو (کفارو) سره ترڅو فتنه پاتې نشي او ټول عبادت د الله تعالی شي نو اسلام د دښمن سره دهر راز سازش او سودا کولو سخت مخالف دی.

داسلام تربیوي او اجتماعي تګلاره !

الله تعالی دبني اسرائیل په سورت کې له ۲۳ څخه بیا تر ۳۹ ایاتونو پورې داسلامي سیاسي اجتماعي اوتربیوي پالیسیو عمومي اصول په لاندې ډول بیان کړی دی.

۱ـ له الله تعالی پرته دبل چا عبادت بندګي اواطاعت مه کوئ الله تعالی مالک الملک او پاچا دی د پاچاهانو دهغه شریعت او قانون باید ومنل شي.

۲ـ له والدینو سره مرسته مینه او مهرباني کوئ حتی دهغوئ زړونه د اُف په کلمه هم مه خپه کوئ ځکه چې مور اوپلار له اولاد سره په کوچني والي کې زیات زحمتونه او تکلیفونه تیر کړي.

۳ـ نن ورځ غربي تهذیب دوالدینو او د اولادونو ترمنځ د فطري اړیکې د قطعه کولو هڅه کوي. او غواړي پدې کار سره د مسلمانانو د اولادنو او والدینو تر منځ د نفرتونو خونې جوړې کړي.

۴ـ سرمایه داري نظام کوښښ کوي چې انسانان په فارمونو کې وساتي واړه په وړکتونو ځوانان په هوټلونو او زاړه هم په خاصو فارمونو کې وساتي چې تر څو ومري.

۵ـ غربي مادي تمدن دخپلې پوچې فلسفې له مخې ځکه انسان یو اجتماعي حیوان بللی تر څو له هغه څخه انساني احساس واخلي او دیوه حیوان په توګه ورڅخه استفاده وکړي هغوې صرف انسان دخوراک اود شهوت غریزې په رسمیت پیژني.

داسلام اساسي تګلاره

اسلام یو ځانګړې نظام دی، چې دفطري قوانینو درلودونکی او د یوه مستقل تمدن په توګه د دیني او دنیوي اومورو په صلاح مشتمل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یو لړ اساسي مقصدونو، کورنیو او بهرنیو تګلارو درلودونکی دې.
چې ځینې یې په لاندې ډول دی.
۱ـ کورنۍ تګلاره
۱ـ د الله تعالی یووالي او عـبادت ته دخلکـو هڅول اوټول هغه احکام، چې دهغه له خوا پیغمبر(ص) نړۍ ته راوړي دي عملي کول او د الله تعالی داحکامو دپریښودو په صورت کې پرېښودونکو یا منکیـرینوته داسلامي شریعت سره برابر سزا ورکول داسلام له اساسي تګلارو څخه دي.
۲ـ ددین داحکامو نافـذول، د حدودو او قصاص جاري کول تر څو، په دې وسیله عـدل قائم شي، او امن راوستل شي، دانسانانو حقوق، د دوئ ترمنځ مساوات، برابري وساتل شي او هم دانسانانو، نفس، عـقـل، دین، مال، ناموس او آبرو خوندي شي، دالهی احکامو دنافـذولو او د حدودو او قصاص جاري کولو کار داسلامي دولت دقضائیه قـوې له خوا ترسره کیږي.
۳ـ د قانون حراست او ساتنه،تر څو په ټولنه کې د قانون اهمیت او ارزښت له منځه ولاړ نه شي، چې په دې لړ کې ټول خلک د امیر څخه نیولې تر غـریب پورې ټول د قانون پر وړاندې یو برابر دي او د جرم د ارتکاب په صورت کې به د قانون پر وړاندې برابر ودریـږي.
او د وخت د تحولاتو او غـوښتـنو په اساس هغه څه چې په قرانکریم او نبوي سنـتـو کې صریح نص شتون ونه لري د اسلامي علماؤ او متـخصـصیـنو له خوا د قرانکریم او نبوي سـنـتـو د اساساتو تر سیوري لاندې د فـرعي قـوانیـنو وضع کول، چې دا کار د اسلامي دولت د مقـنـنه قـوې له خوا تر سره کیـږي.
۴ـ د ملکي او نظامي چارو او تشکیلاتو تـنـظیـمول او د چارو (منصبونو) اهل کسانو ته سپارل چې په دې کار سره به له یوې خوا د دولت چارې په ښه او منظمه توګه مخ پر وړاندې ولاړې شي او له بلې خوا به د ولس ستـونزو ته په ښه توګه لاس رسي وشي، چې دا کار د اسلامي دولت د اجرائیه قوې لخوا تر سره کیـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ نظامي پیاوړتیا او د نظامي مهارتونو او تجهیزاتو برابرول، تر څو په دې وسیله د اسلامي دولت او ارزښتونو څخه دفاع وشي او د دښمن د یرغل او تیري مخه ونیول شي.

٦ـ د پوهې د سطحې لوړول او د اخلاقو ښوونه او روزنه او همداسې د کورني او ټولنیز ژوند سمول، تر څو ټولنه د جهل او بدبختیو څخه وژغورل شي.

۷ـ صنعت او انکشاف ته وده او پراختیا ورکول، تر څو تمدن د پرمختګ په لور روان شي او انساني اړتیاوې پوره شي.

۸ـ د اقتصادي سیستم پیاوړي کول، د بیت المال او دولتي خزانې تنظیمول، تر څو د فقر، بې وزلۍ مخه ونیول شي او انسانان ورڅخه وژغورل شي، چې په دې لړ کې نه یوازې د اسلامي دولت دننه بلکې د غیر مسلمو سره هم د انساني همدردۍ له مخې مرسته کولاط شي، لکه چې حضرت عمر (رض) یوه نېستمن یهودي ته، چې د ګڼ اولاد څښتن ؤ د بیت المال څخه دائمي معاش مقرر کړی ؤ.

۹ـ د انسانانو د انساني کرامت او د هغوی د حریت او ازادۍ ساتل، چې په دې لړ کې هر انسان د فکر، وینا او عقیدې د ازادۍ حق لري او د دوی حریت او ازادي ساتل د اسلامي دولت ذمواري ده.

۲ـ بهرنۍ تګلاره

۱ـ بین المللي اړیکې او ارتباطات کلکول، تر څو په دې وسیله نړیوالو ته د اسلام پیغام ورسیږي او دوی د اسلام په صحیح مفهوم او معنی پوه شي او د اسلام د حقیقت په پوهیدو سره خلک اسلام ته راوبلل شي.

۲ـ د غیر مسلمو د فساد او فتنې په صورت کې د هغوی سره جهاد کول، تر څو د هغوی د فتنو او فساد د لمنې د خوریدو مخه ونیول شي، خلک د ګمراهی او بې لارې کیدو څخه وژغورل شي او ټولنه د ظلم او وحشت څخه په امن شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ـ د انساني فاجعې او ناورین لکه قحط، لوږه او داسې نورو طبعي افاتو پر وخت د غیر مسلمو سره د اسلامي دولت د اسلام د عاطفې او انساني سلوک او همدردۍ له مخې مرسته کول د اسلامي دولت له بهرنۍ تګلارې څخه دی.

اسلام دژوند مکمل نظام دی

۱ـ داسلام شمولیت دژوند لپاره ددې دین یو مهم صفت دی چې دژوند پرټولو برخو تسلط لري ځکه چې د انسان دمادي معنوي فردي او اجتماعي ژوند دټولو برخو لپاره مکمل احکام لري ددې دین تصور غیر له دغه خصوصیت څخه نه شي کېدای دا دین عقیده عبادت اقتصاد او قضاء دی.

۲ـ همدغه دشامل والي خاصیت په هیڅ یو بل بشري دین فلسفی مکتب کې نشته هر قانون فلسفه دین او مکتب دانسان دژوند یو ویده خاص اړخ ته توجو کوي.

دانسان په ژوند کې یووالې تجزیه نه قبلوي همدارنګه داسلام دین هم دکامل وحدت په شکل نافذ شوی ده که دانسان ژوند یو خاص لړخ ته توجه کوي. که دانسان ژوند دیوې برخې رهبري اسلام وکړي او د نورو برخو یې نور قوانین او فلسفې داسې ژوند به دانسان لپاره د سختۍ او بد بختۍ ژوند وي.

۱ـ الله تعالی امر کوي چې په اسلام کې په کامله توګه داخل شئ چې مکمل نظام لري. دمکمل اسلام قبلول دشهادت دکلمې اساسي غوښتنه ده، که په عمل کې دا کار ونه شي دا دمصادت دکلمی سره په عمل کې مخالف دی که یې دغفلت یعنې که یې دپوهې په سبب کوي فسق دی او که یې خوښ ګڼي کفر دی. ۴ـ داسلام سمه پوهه ډیره مهمه ده هم په اسلام کې دداخلیدو لپاره او هم دانحراف څخه دځان ساتنې په خاطر ددې دین اجزاء ده دوو اجزاوو مثال لري چې پوره والی دانسان دصحت لپاره ضروري دی. دعلم تربیت او دعوت هغه وسایل دي چې فرد او ټولنه اصلاح کوي.

۵ـ ځینی اسلام صرف ظاهري عبادت او مذهبي مراسم بولي او فکر کوي دا یوازې دبنده او الله تعالی تر منځ یوه اړیکه ده د ژوند دامورو سره ارتباط نه لري او اسلام یوازې تقوا او اخلاق بولي چې انسان باید له مادي ژوند څخه لری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي او يو شمير نور بيا اسلام يو ميراثی عقيده او تقليدي اعمال ګڼي چې دژوند د پرمختګ لپاره هيڅ کټه نه لري.
ځينی بيا اسلام دځو جزائ احکامو په تطبيق کې دا خلاصه کوي خو په حقيقت کې اسلام دا احکام او ارشادات ده انسان دنيوي او اخروي دواړه په ډيره ښه توګه تنظيموي خو دژوند دپرمختګ لپاره نوي دستورونه او ګناهونه جوړوي دنيا او اخرت دژوند دوه مرحلې بولي چې يو دبل مکمل دی.

اسلام د ژوند دټولو برخو يو شامل نظام دی

داچې اسلام دژوند دټولو برخو لپاره يو شامل نظام دی دا ددې ثبوت دی چې دا يو انساني نه بلکې الهي نظام دی انسانان نه دي توانيدلي چې دژوند لپاره داسې يو هراړخيز ثابت او دايمي نظام جوړ کړي کوم چې دانسان دمادي او معنوي ژوند ټولو برخو ته دې شامل وي او دژوند ټولې برخې دې ديوې معقولې عقيدې په ذريعه سره وتړي داسې نظام چې هر څه يې پراعتدال ولاړ وي او دزمانې تغيرات وربandې اثر نه کوي اسلام موږ ته ثابت فطري اخلاق او دژوند اصول معرفي کوي کوم چې انسان دا کار نشي کولای.
۱ـ ځينی وايي دمعاصر يوه برخه هم ددين پراساساتو ولاړ نه ده او ټولو خلکو دا منلې چې اجتماعي ژوند بايد د ديني عقايدو څخه جلا وي داچې سيکولرزم دکليسا دتحريف شوي دين يو عکس العمل وو دهغوی دا ادعا صرف دهغوی دين په هکله صدق کوي که هغوی اسلام په دقت سره مطالعه کړي، بې طرفانه قضاوت وکړي بيا دا نه وايي ددې نظريه خلاف ډيرو غربی حقپاله علماءو دا منلې ده چې يوازې داسلام دين دانسان ژوند ته سم لوری ورکولای شي او بس سرمايه داري نړۍ خامخا دا خبره کوي ځکه چې اسلام اعتدال غواړي نه طبقاتي نظام.
۲ـ اسلام دعباداتو څخه زيات دينوي ژوند ته توجه کوي ديني او دينوي امور دواړه تنظيموي اسلام د هر عصر سره مخته ځي او دانسانانو ضرورتونه پوره کوي په اسلام کې نه بې پروايې شته او نه بې بندو باري نه فلسفی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـيـچلـتـيـاوې او نه افراط او تـفـريط مؤمن پاك زړه او عملي تـفكـر باندې دكتاب او سنـتـو دمصادرو څخه احكام او قـوانـيـن په لاس راوړي.

۳ـ په اسلامي هـيوادو كې كه امامت له منځه تللى خو ددين روش ته تصور او اصول شته دانسانيت په دغه مشخص شوې ټولنه كې يوازې اسلامي عـقيده ده چې دحقـيـقي انسان د حيوانيت د پنډ غالى څخه راباسي دانساني كرامت او دنړۍ دخالـق دنيابت تاج يې په سره واردېـږي همدارنگه چې د دنيا رهـبري به په دين كوي او د دين اكمال به دنيا سره په مسجد به بازار رهـبري كوي او بازار به په مسجد تـقـويه كوي .

۴ـ زموږ دعـوت دعام اسلام لوري ته دى چې پر كايناتـو ټولنه او افـراد بايد يو ډول حكومت ولري اسلامي عـقيده قانون تر بيلې ادارې لاندې ساتي دفـرد او ټولنې دحـقـوقـو او وجايبو تر منځ توحيد راولي په مخـتـلـف ټولنو كې دانسانانو علمي تگلارې ته يووالى وربـښي پر ظاهـر اوباطن باندې حكومت كوي او دانسان ظاهـر او باطن ته وحدت وربـښي.

۵ـ د دعـوت معـنى دا نه ده چې يوه مفكـوره مطرح او صرف له هغې څخه دفاع وشي بلكې دعـوت دتـنـظـيـم جوړولو څخه عبارت دى چې افراد سره راجمع تـنـظيـم ديني او سياسي تعليم او تر بيه وركړاى شي او كله چې يې زده كړې وكړې نو بيا هم دغه كار سخت بولي.

داسلام قضايي نظام

مونږ دلته داسلام دقضايي نظام څخه بحث نه كوو يوازې دومره وايو چې داسلام قضايي نظام په ځمكه دا څرگنده كړې ده چې واقعاً عـدل راوستلاى شي او مجرمـيـنـو ته سزا وركولاى شي اودځمكې څخه جرمونه وركولاى شي.

چې مجرم ته سزا وركول څه دي سخته خبره نه ده. په دې وجهه دامن انصاف اوعـدل راوستلو له امله اسلامي قضاء دټولنې روح گنډل كيـږي.

په دې نړۍ هيڅ يو د بشر به لاس جوړ شوى قضايي نظام ورسره مقـابله نشي كولاى او نه ور سره پرتله كېداى شي.دنړۍ ټول قضايي وضعه نظامونه په تيـره بيا دغـرب قضايي نظام چې د اسلام دقضايي نظام نه تـشكيل شوى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قضايي نظام چې د يو حکومت د درې ګونو قواو د جوړښت مهم رکن دی او په عدل او انصاف کولو مکتلف دی.نو ښکاره خبره ده چې عدل او انصاف دځواک او قدرت لخوا پياده کيږي.اسلام تر ټولو غوره قضايي نظام دی چې په ديني اصولو او حکمونو ولاړ دی.دا معنی چې اسلام يو ستر سياسي دين دی.

اسلام او حقوق

اسلام په لوړه کچه دانسان دحقوقو ساتنه کړې ده ډېر حقوق يې پر انسان فرض او واجب ګرځولي دي بلخصوص دضعيفانو حقوق يې د زور دخاوندانو دغريبانو حقوق يې دغنيانو او دښځو حقوق يې دنارينو په وړاندې ساتلي دي.

حتا دحيواناتو دحقوقو تلف کول يې هم ګناه ګڼلې ده.په اسلام کې انساني حقوق دنړۍ دټولو خلکو لپاره دي مسلمان دی او غير مسلمان دی په دولت کې دننه وي که دباندې ځکه په اسلام کې ښيګڼه نړيوال خصلت لري خاص تر مسلمانانو پورې تعلق نه لري دغه حقوق عبارت دي له ژوند کولو، خوراك، ازادي، عزت، ناموس، مال او نور حقوق.

په اسلام کې دبشر دحقوقو ساتنه دفرد ټولنې او دولت مساوي مسؤليت دی ولې چې امربالمعروف او نهی عن المنکر پر ټولو لازم دی چې په غير اسلامي ټولنو کې د يو خاص دفتر په غاړه کې ده چې هر ځای ته رسيدلی نشي کله چې حقوق پر الله تعالی او شريعت تکيه وکړي بيا حقوق دواجب مرتبه پيدا کوي فرد به داجتماع او اجتماع به دفرد دولت به دخلکو او خلک به د دولت په وړاندې د وجوب په شکل مسؤليت پيداکوي د هر چا دحق اداء کول به پر نورو واجب وي.

ځانځاني به له منځه ولاړه شي او حقوق به يوازې دولت پورې اړه لري لکه چې کوم حالت چې په غير اسلامي ټولنو کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام او دعـقـل ازادي

۱ـ اسلام عـقـل ته ازادي ورکوي او په کاینا تو کې یې دغـوره کولو لپاره تـشویـقـوي دعلم او علماؤ قـدر لوړوي بیا یې هر نفع رسونکي علم ته ښه راغلاست وایې حکمت دمؤمن پکې اعلانوي هر چیره یې چې پـیـدا کړي تر ټـولو یې مستحق بولي.

۲ـ د اسلام داساسي خصوصیاتو څخه یو دا دی چې دا دین پر عـقـل ولاړ دی دعـقـل مـنـطـق ته احترام لري.توافـق د صریح عـقل له صحیح نـقـل (نص)سره یو څرګند حقیقت دی عقل په انسان کې دتمیز وسیله او اساس د شرعي تکلیف دی.

۳ـ دعـقـل ادراک او دشیانو فهم په زمان او مکان پورې محدود دی او غـیـبي امور دزمان او مکان څخه خارج دي.انسان داسې وسایل نه لري چې هغه درک او حکـم پرې وکړي نو ځکه عقل دغـیـبي شیانو د درک لپاره وحې ته ضرورت لري تر څو یو تعـداد داسې قضیې چې په یوازې یې نشي موندلی د وحې په مرسته یې پـیـدا کړي که عـقـل یوازې عالم غـیـب ته متوجه شي نو دغـلـطـیـو او خرفاتو سره به مخامخ شي.

۴ـ په اسلام کې دالله او بند ګانو ترمنځ داسې ژباړونکې وشتون لري چې حلال او حرام یې تعـیـن او مقصد یې د الله تعالی دین دکامل عـقـل په واسطه تکـمـیـلـیږي او عـقـل دانسان دیني وسیله ده.

۵ـ اسلام دایمي فکر کول یو ډول عبادت بولي په قرانکریم کې ډېر ځایونه انسان تعـقـل او تفکـر ته را بلل شوی دی

٦ـ داسلام او اروپایي دیـن تر منځ ډېرتوپیـر شـتـه اروپایي دیـن عـقـل ته ازادي نه ورکوي دوحی دعـلـم او دانسان دعـلـم ترمنځ ډېر توپیـر شته وحی انسان ته د خطرونو څخه محـفـوظه لار وربښي او کومه لاره چې انسان یې په خپل پوهه انتخابوي هغه دټکـرونو او تضادونو لاره ده. هـلـته به نظام طـبـقـاطي وي په یوه نه یوه شکـل به ځینې به خلک دارباباتو او دنورو غـلامانو حالت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ـ اسلام دمسلمانانو رابطه له علم غیب سره په وضاحت محدوده او مشخص کوي او ددې علم پر وړاندې د انسان موقف روښانه کوي خو ماده پرستان د ګومان اوشک په سمندر کې غرق وي. اسلام انسان دخرافاتو څخه ازادوي او دمشاهدې لور ته یې مخ اړوي همدا سبب وه چې داسلام په روښانه کې اسلامي علماؤ په ډېر کم وخت کې دنویو علومو بستهونه کېښودل. مسلمانان دانحطاط په دور کې بیا دخرافا تو لورته مخه وکړه په محکماتو یې اکتفاء ونه کړه دمشابه نصوصو په تحلیل او تاء ویل یې شروع کړل.

۸ـ اسلام پر اسبابو او مسیاتو تاکید کوي او مسلمانان تشویقوي چې اسباب برابر او پر خدای توکل وکړي. د عمل معاملاتو عبادت او قیادت لپاره په اسلام کې علم شرط دی. اسلام مونږ هغه علم ته رابولي چې پر استدلال تکیا لري تقلید په اسلام کې علم نه بلل کیږي. وحی انسان ته هغه علم وربښي چې انسان یې تفکر او فلسفي ویني په وخت کې یې په حیرانتیا کې اچولي دي هغه لکه:له کومه راغلی ولې راغلی چیرته ځي.

اسلام عدالت دی

۱ـ ځینې وایي چې په اسلام کې عدالت نشته دا خبره صحیح نه ده اسلام پخپله ټول اجتماعي عدالت دی. عدل داسلام عدالت دی داسلام مقصد دی او همدې لپاره راغلی دی چې عدل قایم کړي. الحدید۲۵

۲ـ دعدل دقایم لپاره ددې پرته بله لاره نشته چې اسلام نوم نشي کېدای. ۳ـ دانسان شخصیت دې ته اړتیا لري چې هغه ته دهغه دخوښې له مخې دشخصیت دپوره کیدو فرصت ورکړل شي که دانسان ازادي، سیاسي، عقیدوي اواقتصادي ازادي طلب کړل شي نو دهغه په دننه کې به انسانیت هسې فلج پاتې شي.

۴ـ انسان په اخرت کې دالله تعالیٰ په وړاندې ځواب ورکوونکی دی محصور او مجبور خلک دیو انسان په حیث خپل مسؤولیتونه سرته نشي رسولای ددغه ډول خلکو ډېر مسؤلیت دهغه په غاړه وي چې ددغه ډول نظام دچلولو مسؤل دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ څرګنده ده چې په ټولنه کې یو مسؤل د الله تعالی څخه ویرودونکي مومن شخص په اخرت کې دالله تعالی په وړاندې ددومره ستر بار دپورته کولو تصور هم نشي کولای چې هغه دې دنورو انسانانو د ازادي طلب کړې وي تر څو دهغوی غلط شخصیتونه اجتماعي نظام متضرر کړي.

اسلام تفاهم غواړی

۱ـ دوی وایي. که غواړی چې اسلام په ننی زمانه کې وپایی باید د نني انسانانو له نظر سره موافقت وکړئ، څومره چې و غواړی پرهغوی اثر وکړئ باید له هغو سره تطابق ولرئ.

او وایي، بنسټ پاله هڅه کوي چې له نورو (غرب) سره د مقابلې په میتود مطالعه وکړی د مقابلې منطق یې د مسّلې بې طرفه څیړلو ته نه پریږدي. ایا مسلمانان کولای شي مسّایل داسې تغیر کړي چې د بل ګټه هم په کې وي؟

۲ـ موږ وایو. مسلمانان د مصلحتونو پرسر تفاهم ته بلکل تیار دي ځکه چې اسلام ټول مصلحت دی. دا غرب دی چې تکبر کوي د قدرت له موضوع څخه له نورو امتیاز غواړي استعماري او استثماري حرص یې نه مړیږي دا ځکه چې په اخرت عقیده نه لري د ژوند هدف یې مال قدرت او شهوت ګرځولی دی. په دې مسّایلو کې باید د ټول انسانیت ګټې په نظر کې ونیول شي نه ددغه یا د هغه ابر قدرت.

۳ـ که معاصر تمدن د حق پلوي کولای شي نو ابر قدرتونه به یې د ویټو شرمونکی امتیاز نه ورکولای. موږ وایو. د اسلام دین د الله تعالی له کامل علم څخه نشئت کړی دی که مسلمانان هر څومره ضعیفه هم شي خو دا حق دین میدان د طاغوت ته نه پریږدي، تل د باطل پر وړاندې ګواښ وي.

۴ـ که موږ اسلامي او غیر اسلامي مسّایل وڅیړو او سره پرتله یې کړو دا به ثابته شي چې اسلام پر حق دی د دې خبرې د ثبوت لپاره یو ښه مثال د احمد دیدات او ډاکټر ذاکر نایک مناظرې دي د غیرمسلمو مخالفو علماوو سره په سراسر نړۍ کې هیڅ یو غیر مسلمان عالم او ددې جراءت نه شي کولای چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر اسلام نیوکه وکړي او یا د خپل د کفري مسلک څخه دفاع وکړي. دوی بې دلیله اتهمات واردوي خو ثبوت یې نه شي کولای.
۵ـ غرب د کلیسا سره ټکر وکړ او د بې دینۍ لاره یې غوره کړه موږ ورته وایو اسلام هغه تحریف شوی عیسویت نه دی راشئ د اسلام سره تفاهم وکړئ دا هم هغه اسلام دی چې اروپا یې د تاریکو دورو څخه د دیموکراسی عصر ته راویستل روغه او سازش د حق سره په کار نه دی نه د ناحقۍ سره. موږ وایو.حق حتماً له قدرت سره نه بلکې حق له منطق او واقیعت سره وي. د ساینس او تکنالوژۍ پرمختګ یو شی دی انسانی ریښتني ژوند بل شی دلته انساني اخلاق اجتماعي عدالت اخلاص په انساني نړۍ کې وحدت مینه او وروروليي ډیر ارزښت لري. اسلام په هر ډول شرایطو کې دعدالت تامین غواړي الله تعالی فرمایی:
ژباړه:دیتیم مال ته مه نږدې کیږئ مګر په ښه طریقې سره تر څو چې هغه خپل ځوانۍ ته ورسیږي دوعدې پابندي وکړئ بې له شکه چې دوعدې په هکله به له تاسې څخه پوښتنې کیږي.همدغه دپوښتنې اصل دی چې دمسلمان لاره دغیر مسلمان څخه جلا کوي.
۱ـ دا یوازې یو اخلاقي هدایت نه دی دیتیمانو دحقوقو دساتنې لپاره بلکې په اسلام کې انتظامي او قانوني تدبیرونه نیول شویدي.اسلام دژوند په هر ډول شرایطو کې دعدالت تامین غواړي.
۲ـ اسلامي حکومت او ټولنه دخپلو ټولو هغو خلکو دحقوقو ساتنه کوي څوک چې پخپله ساتنه نشي کولای پیغمبر(ص)فرمایي (انا ولی من لاولی له)
ژباړه: زه دهغه سرپرست یم چې سرپرست نه لري.
۳ـ په وعده وفا کول یوازې دانفرادي اخلاقو حکم نه دی بلکې هغه وخت چې اسلامي حکومت قایم شي نو دا دټول ولس د کورني او بهرني سیاست بنسټ دی دننۍ نړۍ دوه رنګه منافقانو سیاست چې تنها تر ګټو پورې ارتباط لري د اسلام له نظره مردار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلام کې عدالت صلح او امنیت د ټولو لپاره دی یو د هغو مسایلو څخه چې اسلام دهغه خیر او مصلحت لپاره را دعوت کوي اقامه عدالت ده د ټولو خلکو لپاره بې غیر له استثنا څخه درسولانو او کتابونو راتګ یو اساسي مقصد دا وه چې خلک به په ټولنه کې عدالت پلې کړي.
یو وخت څو نفرو مسلمانانو غلا کړې وه خو هغوی غوښتل چې یو یهودي متهم کړي حضرت محمد (ص) په دې فکر کې شو چې مسلمانان پر حق دي او غوښتل یې چې دمسلمانانو طرفداري وکړي دسورت النساء د۱۰۵ څه تر۱۰۷ پورې ایاتونه نازل شول الله تعالی پیغمبر (ص) ته وفرمایل.
ژباړه: ما قرانکریم پر تا د حق پر بنیاد نازل کړی دی تر څو دهغه مطابق دخلکو په منځ کې قضاوت وکړئ دخاینینو څخه دفاع مه کوه دالله څخه عفوه وغواړه.
دعدالت پلی کول یوه فریضه ده ددوستۍ او دښمنۍ له روابطو څخه پورته چې په باره کې هیڅ ډول سستي باید ونشي داسلام په لومړۍ کې عدالت عملاً پلې شو.
۲ـ اسلام نړیواله صلح غواړي.دجهاد دفریضې دظلم فساد او بې امنۍ دلمنځه وړلو لپاره ده اسلام هیڅ چاسره جنګ کول نه غواړي کوم چې ظلم نه کوي فساد نه خپروي او انسانان په غلامۍ نه نیسي او دمسلمانانو سره جنګ کول نه غواړي.
دمصر د والي (عمروبن خطاب رض) زوی یو عیسوي په ناحقه په شلاقو وهلی وه هغه حضرت عمر(رض) ته عارض شوه خلیفه والي او د هغه زوی یې راوغوښتل ورته یې وویل ای عمرو له څه وخت نه تا دا خلک په غلامۍ نیولي دي حال دا چې هغوی دمور څخه ازاد پیدا شوي دي خلیفه دعیسوي زوی ته وویل چې همغومره والي ووهه ده ولې دخپل زوی په اړه عدالت نه پلې کاوه دعیسوي زوی وویل نه دا نه وهم زوی یې وهم همغه وه چې د والي زوی یې همغومره وواهه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحضرت عمر(ض) دغه خبره په نني عصر کې ديوې مقدمې يا ګيلې په توګه دبشر دحقوقو په پيمانو او د پرمختللو هيوادو په قوانينو کې کارول کيږي.

اسلام بيلوالې نه مني

اسلام د الله تعالی کامل اوپوره دين او دټولو اديانو بشپړونکی دی.الله تعالی داسلام دين دوروستي دين په توګه دشريعت لپاره غوره کړی دی.هر څوک چې داسلام پرته بل دين قبلوي هيڅکله به ونه منل شي. لکه څرنګه چې الله تعالی د قرانکريم په ال عمران سورت کې فرمايي (ان الدين عند الله الاسلام) ال عمران ۱۹

ژباړه: د الله تعالی په وړاندې دين همدا اسلام دی. په بل ايت کې الله تعالی فرمايې (ومن يتبغ غير الاسلام دينا فلن يقبل منه وهو فی الاخرة من الخاسرين) ال عمران ۸۵

ژباړه: له اسلامه پرته چې هر څوک کوم بل دين طلب کړي هيڅکله به له دوی څخه قبول نه شي او په اخرت کې به هغه ناکام او زيانمن وي. اسلام داسې دين دی چې ثابت او ښکاره بنسټونه او قواعد لري بايد په کامله اوبشپړه توګه عملي شي ټولې لارښوونې او احکام يې ومنل شي په ټولنه کې تطبيق شي مثبتې اوګټورې پايلې يې ښکاره شي هيڅ څوک حق نه لري چې اسلام تجزيه کړي يا په بله وينا يو حکم يې ومني او بل يې پريږدي. الله تعالی فرمايي:(يا ايها الذين آمنوا ادخلوا فی السلم کافة) بقره ۲۰۸

ژباړه: ای مومناو تاسې په بشپړه توګه په اسلام کې داخل شي.اوپه بل ايت کې الله تعالی دهغو کسانو مزهت او بدي بيانوي څوک چې ځينې احکام قبلوي او دځينو نورو له منلې سر غړونه کوي او داسې فرمايي. (افتؤمنون ببعض الکتاب وتکفرون ببعض فما جزاء من يفعل ذلك منکم الاخزی فی الحياة الدنيا ويوم القيمة يردون الی اشد العذاب) بقره ۵۸

ژباړه:آيا تاسې ځينې کتاب منئ اوله ځينو نورو څخه بيا انکار کوئ نو دهغوخلکو جزا چې همدارنګه کارونه کوي پرته له دې بل څه نه ده چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیاوي ژوند کې به له رسوایۍ سره مخ وي او د قیامت په ورځ به دخورا سخت عذاب په لور وروستل شي.

اسلام عقیده او شریعت قانون دی

۱ـ دوی وایي. ټولنه په دې سیکولر کیږي چې د خلکو دنیوي وسوسې پر دیني وسوسو غلبه وکړي او مادیات د ژوند هدف وګرځي. اسلامي بنسټ پالي د خلکو دنیوي وسوسې راپاروي او خلک عملاً د سیکولریزم لور ته بیایي.

۲ـ موږ وایو. که حقیقت داسې وي بیا خو اسلامي بنسټ پالنه ستاسې د مقصد لپاره خدمت کوي نو تاسې ولې ورسره مخالفت کوي؟ اسلام هم عقیده ده او هم قانون دا ۲ برخې سره نه جلا کیدونکي دي. دنیا وسیله ده او اخرت هدف چې یو له بل سره یې جلا کول ممکن نه دي. کله چې اخرت هدف وګرځي بیا نو په انسان کې دنیوي وسوسې د اعتدال حالت ته راځي او د دې سبب نه ګرځي چې اخرت دې وربانديې خراب کړي.

۳ـ موږ څو ځلي دا ویلي دي چې په ځمکه کې د انسان حیثیت د الله تعالی د خلیفه په توګه دی هغه داچې ځمکه آبادوي الهی عدالت او قانون په کې پلې کوي ترڅو انسانان د الله تعالی د مادي او معنوي نعمتونو څخه په کامله توګه برخمن شي او ځمکه د شر او فساد څخه پاک شي.

۴ـ که دین یوازې یو څو عبادات وای په قرانکریم او احادیثو کې به د ژوند هر اړخ لپاره احکام او ارشادات نه وای. دا چې ځینې انسانان دا ټول احکام نفې کوي د ا دلجاجت او حماقت څخه بل څه نه دی. الله تعالی هیڅوک د خپل دین په منلو نه دي مجبور کړي د دین منل او نه منل د هر انسان تر اختیار پورې ارتباط لري. څوک چې د الهی دین یو حکم هم ونه مني هغه د دین له دایرې څخه خارج شو.

۵ـ دوی غواړي چې دین تجزیه کړي خو د دوی دا کار بې ګټه دی. دوی په دې خبرو د دین څخه نسبتاً با خبره خلک نه شي غولولای بلکې د دوی هدف او ټارګیټ هغه تعلیم یافته ځوانان دي چې له خپل دین څخه بلکل نا خبره وي. دوی غواړي زموږ ځوانانو ته اسلام د تحریف شوي عیسویت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

چشمې کې در وپيـژني الحمدالله زموږ تعليم يافـته ځوانان ورځ تر بلې د خپل دين په حـقيـقـت باندې پوهـيـږي. موږ له خپلو تعليم يافـته ځوانانو څخه دا هيله لرو چې د ډير لـږ وخت دې د خپل ديـن مطالعې لپاره ورکړي د ديـن حـقيـقـت دې د عـصر د منل شويو علماوو په کـتابونو کې زده کړي دا به ډيـر لوی ظلم او ناپـوهي وي چې د اسلام داسې ښکلې دين ددښمنـانو په غـولونکو خبرو باندې پريـږدي.

هغه کارونه چې اسلام پرې ولاړ دی

هغه کارونه چې اسلام پرې ولاړ دی اوداسلام ارکان پنځه دي موږ بايد دا خپل اعمال په دغـو پنځو تګلارو په درلودو سره کـلک کړو.په دې زمانه کې چې دديني احکامو په اړه د خلکـو سستي څومره زياته شوې ده هر چاته معلوميـږي تر دې چې تر ايمان وروسته تر ټـولو مهم عبادت لمونځ دی دقـيامت په ورځ به هم تر ټـولو وړاندې دلمانځه پوښـتـنه کيـږي.

د دغه مهم عبادت په اړه همداراز داسلام دنورو ارکانو زکات حج او رمضان په هکـله له ناغـيـړی او سستی څخه کار اخستل کيـږي.په داسې حال کې چې پکـار خو داده چې په دې اړه له هـرډول سستـۍ په کـلکه ځانونه وژغورو.

په کومو پنځه شيانو چې اسلام ولاړ دی هغه دادي. (وعن ابن عمر (ض) قال قال رسول الله (ص) بنی الاسلام علی خمس.شهادة ان لا اله الا الله وان محمدرسول الله واقام الصلاة وايتاء الزکات وحج البيت وصوم رمضان)متـفـق عليه

ژباړه:له عـبدالله بن عمر(ض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) وفرمايل: اسلام پر پنځوو شيانو جوړ شوی دی

۱- ترټـولو لومـړې ددې خبرې شاهـدي ورکول چې له الله تعالی پرته بل څوک دعبادت وړنشته او محمد (ص) د الله تعالی رسول دی

۲- دلمانځه قايمول

۳- ذکـوة ورکول

۴- حج کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- او درمضان روژې نیول.(بخاري او مسلم) په دې حدیث شریف کې داسلام تګلارو او دهـغـو سترو شیانو یادونه شوې چې اسلام پرې ولاړ دی.له دې پرته نور دیـن ددې بناء او تعـمیر مکملات دي او معلومه خبره ده چې په تعـمیر کې ژوند هغه وخت یا استوګنه ښه خوند کوي همدا راز تعـمیر ښایسته وي او انسان پکې ډیر خوشحاله وي ځکه چې پوره وي. همدا راز هم دې کله چې یې ځوک دغه پنځه ارکان او بناوې عملي کړي نو اسلام موجود شو.نو داسلام تعـمیر به هغه وخت هغه چا بشپړ کړی وي کله چې یې په ټول اسلام عمل کړی وي.

رسول الله (ص) په دې مبارک حدیث کې داسلام تـشـبـیه دیوې خیمې سره کړې ده چې په پنځو سـتـنـو ولاړه دی دشهادت کلمه دخیمې منځني ستـنې په شان ده له هغه پرته خیمه دریدلای نشي.څلور ارکان یې دخیمی دهغو څـلـورو ستـنو په شان دي چې دخیمې په څلـورو خواو کې ولاړ وي.که منځنۍ ستـنه نه وي نو خیمه نـشي دریدلای خو که دا شـتـون ولري او دڅلـورو خواو له ستـنو څخه کوم یو نه وي نو خیمه به غورزیدلې یا کږه وي.

له حدیث شریف څخه یو دا خبره ښکاري چې له ایمان پرته عبادت معتبر نه دی.بله دا خبره دا معلومیـږي چې دلمانځه له اداء کولو دزکوة له ورکولو او دحج له اداء کول (څوک چې یې وس ولري) او درمضان دروژې له نیـولو پرته څوک پوره مسلمان نشي جوړیدلای. ددې حدیث شریف څخه مطلب دا نه دی چې فرایـض په دې پنځو کې حاضر دي له دې پرته نور بل نـشـته بلکې له دې پرته نور هم شـته.نو په دې اړه باید له هـر ډول سستي او نا غـیـړي څخه ځان وژغـورل شي تر څو داسلام پنځه اساسي خبرې عـملي شي.

اسلام په ظاهر او باطن کې بیلابیل منل

او دا دعـوه هم انسان دایمان له کړۍ څخه اوباسي چې قـرانکریم او سنـت دوه اړخونه لري چې یو یې ظاهـر او بل یې باطن دی او یو دبل برعکس دي.الله تعالی فرمایي (انا انزلنه قراناً عربیا لعـلکم تـعـقـلوان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه:مونږ قران په تحیق سره اسان کړیدی ایا څوک شته چې عبرت حاصل کړي.او په بل ځای کې فرمایي (ولقد یسرنا القران للذکر فهل مذکر)
ژباړه:او مونږ دا قران دشریعت یو اسانه ذریعه وګرځوله نو ایا څوک شته نصیحت قبلوونکې. (وهذا لسان عربی مبین)
ژباړه:او دا څرګنده او روښانه عربي ژبه ده.دعربي ژبې دا ځانګړنه ده چې دخپلو قواعدو او مفرداتو په اعتبار سره ډیره مشهوره ده او هر هغه څوک چې دقران کریم او حدیث شریف پوهه لاسته راوړي نو هغه به دعربي ژبې د همغو قواعدو په ذریعه لاسته راوړي او هغه څوک چې له دې پرته دقرانکریم سنت تشریح او توضیح کول غواړي نو هغه به له قرانکریم او سنت څخه پرته به بل څه ته متوجه کیږي او د قرانکریم او سنت له کړی څخه وځي.

د اسلام په وړاندې د دښمنانو ناسم او بی انصافه قضاوت

د مسیحي نړۍ د ساینس او مذهب تر منځ د اوږدې جګړې او کشمکش د ترخو خاطرو څخه تجربه د اسلام دښمنانو د اسلام سپیڅلي دین هم د پاپانو په واکنۍ قیاس کړ. ولې د دوی دا قیاس سر تر پایه غلط او نا انډوله و.
ځکه یو خوا مسیحي دین منسوخ او بل خوا تحریف شوی و. چې د انجیل ټوټه ټوټه کیدل یې هم ښکاره ثبوت دی او مونږ ته یې تحریف په نقل سره ثابت دی (افتطمعون ان یومنوا لکم و قد کان فریق منهم یسمعون کلام الله ثم یحرفونه من بعد ما عقلوه و هم یعلمون) بقره ۷۵
ژباړه: ایا تاسو تمه کوی (ای مسلمانانو) چې دوی به ایمان راوړي (ستاسو په وینا) بې شکه چې یو ډله (پخوا د بني اسرایلو) چې اوریدو به یې د الله تعالی کلام او بیا به یې اړولو (مخ) وروسته د پوهیدو هغه کلام لره. سره د دې چې دوی (د دې کار په ناروا) ښه پوهیدلو.
او نه د پاپانو واکمني په کومه دیني بنه لرله او نه خو د مسیحیانو د تثلیث عقیده او هم دا چې (نعوذباالله) حضرت عسی (ع) د خدای زوی دی هیڅ عقل نه شي منلای. بل خوا په دې هکله خپله مسحیانو په ډاګیزه توګه اعتراف هم د یادولو وړ دی چې د برتانیې مشهور تاریخ لیکونکی ویلز وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اروپا هیڅکله د حضرت عسی (ع) دین و نه پیژندلو هغه چې د خدای (ج) لخوا نازل شوی دی.

ننی مسیحیت د پولس لخوا جوړ شوی دی او هغه دین نه دی کوم چې په حضرت عسی (ع) نازل شوی و.

د اسلام دښمنان په دې باور دي چې که چیرې په دې خاورینه کره کې د اسلام رښتینی نظام پیاده شي نو د دوی استبداد واکمني حتماً د پښو لویږي او بیا به یې حیثیت او اعتبار له منځه ولاړ شي او ګټې به یې د زوال د خطر سره مخ شي نو ځکه د دین او سیاست تر منځ د بیلوالي غږ د یوې وسیلې په توګه پورته کوي تر څو دوی مسلمانان کمزوري کړي او بیا اسلام عملاً د سیاست له ډګر څخه وباسي او له منځه یوسي. په دې هکله د کلاد ستون هغه تاریخي خبره هیڅکله د هیریدو وړ نه دی چې د انګلستان د پارلمان په وړاندې یې کوي.

نوموړي د پارلمان خلکو ته مخامخ کیږي په لاس کې یې قرانکریم و او ویې ویل تر څو د مسلمانانو په سیمو کې دا کتاب موجود وي نو زمونږ پښې به دلته هم ټینګې نه شي.

د دین او سیاست د یووالي په هکله حقیقت روښانه دی د اسلام دښمنان په دې ښه پوهیږي چې ټول اسماني دینونه د الله تعالی لخوا اصلاً د افرادو او ټولنو د اصلاح په خاطر راغلي دي او دین په خپله پراخه داېره کې د هرڅه لپاره ځانګړي مقررات او قوانین لري.

داسلام دښمن څوک دی

لویدیځ تل له اسلامي نړۍ سره دوستي نارې وهي خوګورو چې په څرنګه دوستانه توګه پرې تیری کوي نسلونه وژني هیوادونه تر ښکیلاک لاندې راولي او پانګې لوټوي...... دا هغه پوره حقیقت دي چې دتاریخ په پاڼو دصلیبي جګړو اروپایي تیریو کمونستي ښکیلاک ..... او اوس دامریکایي استعمار په بڼه ثبت کړی دی. هغه څه چې واضح دي دا چې زمونږ تاریخي دښمن یوه شیبه هم داسلام او مسلمانانو دلمنځه وړلو له فکر نه هم ندي بې پروا شوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د اديانو، سياسي، مکاتبو، هيوادونو نژادونو......له بيلتون سره سره بيا هم ټول داسلام په وړاندې په ګډ مورچل کې ولاړ دي. په لاندې کرښو کې له اسلام سره دهغوی د دښمني لاملونه او لارې چارې دهغوی دمشرانو، سياسي تمدارانو او مفکرينو له خولې په لنډ ډول بيا نيږي.

لومړې ديني انګيزه جورج ډبليو بوش پرافغانستان دصليبي جګړو ادامه وبلله.

ايوجين اورستو دامريکا دبهرنيو چارو دوزير معاون وايي. زمونږ او دعربو ترمنځ کړکيچ د دو اسلامي او مسيحي تمدونونو جګړه ده او يوه نيمه پيړۍ کيږي چې اسلامي تمدن دمسيحت په وړاندې په ګونډو شوی.

جنرال غورو د دمشق له نيولو وروسته دصلاح الدين ايوبي قبر د خپلو ناپاکو پښو په لغتو وواهه او ويي ويل :ای صلاح الدينه مونږ بيرته راغلو.په ۱۹۷٦ز کال کې داسرايلو غاصبو پوځونو بيت المقدس ته دننوتلو پر مهال او دا اشعار يې زمزمه کولو نن دخيبر په غچ کې محمد مړ شو او تر شا يې انجونی پريښودې.

دويم:دلويديځ دغوښتلو په وړاندې فولادي ديوال:

هغوی خپلو موخو ته درسيدو په لار کې يواځينی خنډ اسلام بولي.لور حسن براون: د اروپايي ښکيلاک په وړاندې يواځينی ديوال اسلام دی. دانګلستان پخواني صدر اعظم ګلادستون وايي:تر هغه چې قران دمسلمانانو په لاس کې وي نو هيڅ کله به اروپا پرې بريالې نه شي.

په الجزاير کې فرانسوي قومندان ويلي وو تر هغه چې دا الجزايريان قران لولي او په عربي خبرې کوي نو مونږ هيڅ کله پرې نشو بريالي کيدای. ځکه نو اړينه ده چې قران يې له زړونو او عربي يې له ژبو څخه لری کړو.

دريم يواځينی دښمن: شنون الدويه مجله - لندن د۱۹۹۰کال جنوري.لو يديځ تل اسلام ته دخپل نوي دښمن په سترګه ګوري ځکه دا دين زمونږ دتکنالوژۍ دپرمختګ سره سره بيا هم د لوديځ په مقابل کې لکه سپر ولاړ دی.نن اسلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له سل کاله وړاندې څخه ډېر پياوړی دی او اسلامي تمدن دلويديځ والو په وړاندی يوازينی ګواښ دی.

فانسوي فوکو ياما په ۲۰۰۱ کې وويل زمونږ ستونزه يوازې له سياسي اسلام او بـنسټ پالو ډلو سره نه ده بلکې اصلي ستونزه داده چې په وروستيو کلونو کې اسلام د ډيموکراسۍ پر وړاندې په متعارض قـوت اوښتی.

البرمشادور وايي څوک پوهيږي؟ کيدای شي مسلمانان ټوله نـړی يو ځل بيا تر واک لاندې راولي. زه فالـبـيـن نه يم خو بې شميره کرښې داښي چې دا کار شونی دی هغه مهال به بيا اتوم ... دهـغـوی مخه نشي نيولای.

اشعـيا بومان وايي. لوديځ بايد له اسلام څخه وويـريـږي .ځکه چې کومه ورځ دې ديـن له مکې څخه سر راپورته کړی تر اوسه يې لارويان کم شوي نه دي بلکې ورځ تر بلې په زياتـيـدو دي.

او بله دا چې جهاد داسلام له ارکانو څخه دی. په ۱۹۵۲کال د فـرانسې دبهرنيو چارو وزارت يو مـقـام وويل.هغه حـقـيـقي ګواښ چې مـونږ ته متوجه دی اوپه سخته موتهـديو وي اسلام دی. لـه دې امله چې مسلمانان ځان ته له لويديځ څخه نړۍ لري نو ځکـه دوی خپل اصيل تـمـدن لري او که چـيـرې وسايل په لاس ورشي نو له خپل بډايه تـمـدن سره به پر نړۍ او دلـويديـځـوال تـمـدن نـښې به لمنځه يوسي.

وايي اسلام له منځه يوسئ

د پورتـنـيـو دلايلو په رڼا کې لويديځ له اسلام اود مسلمانانو لمنځه وړل دځان لپاره يواځينی غـوره انتخاب ګـڼي.فرانسـوي متـشـرق کـيـمون وايي. زه په دې باور يم چې بايد دمسلمانانو پنځمه برخه له منځه يوسو اوپاتې نور يې په درنو کارونو وګـومارو.همدارنګه کـعـبه او دمحمد قـبر بايد ړنګ شي او دمحمد جسد په موزيم کې ګېښودل شي. دکفارو لخوا داسلام دلمنځه وړلو لارې چارې

۱ـ دمسلمانانو نسل وژنه تاريخ ګواه دی چې لويـديځ تل په بيلابـيـلـو ځيرو لکه صليبي لښکرې،کمونيزم،صهيونيزم، فرانسوي،ايټاليايي او بريتانوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکیلاک..... او اوس امریکایي خونړي استعمار... په اسلامي هیوادونو کې په سترو نسل وژنو لاس پورې کړي او میلونه مسلمانان یې شهیدان کړل.

۲ـ داسلامي حکومت له منځه وړل داسلامي خلافت له سقوط او د ترکیې له اشغال وروسته بریتانیا ددغه هیواد دخپلواکۍ لپاره لاندې شرطونه کېښودل

۱ـ د اسلامي خلافت معافي اعلانول.

۲ـ د خلافت دبیا راژوندي کولو په موخه د ټولو موخو زینتونه له منځه وړل.

۳ـ له اسلام سره د ترکیې اړیکې شلول.

۴ـ داسلامي شریعت پر ځای دوضعي قانون نافذول . کله چې د انګلستان پارلمان خپل پوځونه له ترکیې نه په وتلو کې کړل نو دکورنیو چارو وزیر یې وویل مونږ ترکیه داسې لمنځه ویوړه چې هیڅ کله بیا په پښو نشي دریدلای ځکه مونږ دهغې قوت چې په دوو توکو اسلام او خلافت کې وو مونږ له منځه ویوړ همدا وه چې دپارلمان ټولو غړو یې لاسونه وپړکول.

۳ـ د قرانکریم له منځه وړل او داسلام سپکاوې دناکلي تبشیري وایي. مونږ باید قران چې داسلام ستره وسله ده. بیرته داسلام پر ضد وکاروو تر څو وکولای شوپه پوره ډول دا دین لمنځه یوسو.

۴ـ د مسلمان اخلاق فاسدول. حموځیل زویمر دتشیري سازمانونو مشر خپل افرادو ته وایی. په اسلامي هیوادونو کې ستاسو دنده له اسلام څخه دمسلمانانو لرې کول دي تر څو داسې مخلوق ترې جوړ شي چې له الله او اخلاقو یې اړیکې شلیدلې وي.

۵ـ د ښوونې او روزنې نظام بې دینه کول. The muslim world مجله لیکي لویدیځ هڅه کوي چې داسلامي هیوادونودزدکړوموسسی

له کاره وغورځوي او داسلام او لویدیځ په نامه سازمان جوړکړي تر څو په مهارت سره داسلامي هیوادونو دزدکړو نصاب په ځانګړې توګه دتاریخ مضمون په څرګنده اویا ضمیني توګه داخلاقي اصولو په هکله څه حکم بیان کړی دوی غواړي جوماتونه تر خپلې ولکې لاندې راولي تر څوهلته داسې درځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورنکړل شي چې له امریکا او لویدیځ سره دخلکو کینه راوپارول شي. تاکلي وایي. باید په اسلامي هیوادونو کې لویدیځوال غیر دیني ښوونځي رواج کړي ځکه په دې ښوونځیو کې له زده کړې وروسته د ډیرو مسلمانانو عقاید او التزایم کمزوري شوي دي. زویمر وایي. که چیرې مسلمانان له عیسوي ښوونځیو سره کرکه ولري نو لازمه ده چې غیر دیني ښوونځي ورته جوړشي ځکه د همدې ښوونځیو په مرسته مونږ په زده کونکو کې اسلامي روحیه کمزوری کولای شو. ٦ـ د مسلمانانو یووالی له منځه وړل. ددې موخې لپاره نشنلیزم د اسلامي هیوادونو ویش اود ژبې، قوم، نژاد او سمت ....په نامه دمسلمانانو له خپل منځي جګړو څخه کار اخلي.

سیمون وایي. اسلامي یووالی دټولو مسلمانانو هیلې سره یو ځای کوي او هغوی داروپایي ښکیلاک له منګولو ژغوري نو ځکه باید دهغوی له یووالي څخه په کلکه مخنیوی وشي.

لورانس براون وایي. باید مسلمانان او عرب په اختلاف کې وساتل شي تر څو قوت لاسته رانه وړي په ۱۹۰۷ کال کې اروپا په یو میاشتني کنفرانس کې له ډیرو بحثونو او مناقشې وروسته مسلمانان دځان لپاره تر ټولو ستر ګواښ وباله او هوډ یې وکړ چې دمنځني ختیځ دهیوادونو له یو کیدو څخه به په کلکه مخنیوی کوي. بلاخره یې پریکړه وکړه چې دسویز کانال ختیځ ته یو پردی او دمسلمانانو دښمن قوم راولي تر څو عرب د تل لپار تیت پاتې شي هماغه وو چې دعربو په زړه کې یې صهیونستي هیواد ډبره کیښوده.

۷ـ اسلام ناوړه څیره معرفي کول. درسنیو، کتابونو، کنفرانسونو او نورو وسایلو له لاری هڅه کوي چې اسلام ناسم انځور وړاندې کړي ترڅو له یوې خوا مسلمانان دخپل دین په هکله په شک کې واچوي او له بل لوري دنورو دمسلمانیدو مخه ونیسي.

۸ـ په اسلامي نړۍ کې دسیاسي دکتاریو را منځته کول. امریکایي متشرق سمت وایي. که چیرې مسلمانانو ته په خپلو هیوادونو کې ازادي ورکړل شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو یـقـیناً چې هـلته اسلام بریالې کیـږي. ځکه نو یوازې د دکـتاریو له لارې کولای شو مسلمان مـلتـونه له خپل دیـن څخه لری وساتو.

۹ـ مسلمانان له صنعـتي قوت څخه لری ساتـل. دفـرانسې د بهرنیو چارو وزارت لوړ پوړي چارواکي وایي. مونږ باید مسلمانانو ته ټول هغه شیان ورکړو چې غـواړي یې. ترڅو یې له زړونو څخه دتولید هـیله لری کړو که چیرې دوی له فـني او صنعـتي کمـزوریو له پنجو څخه خلاص شو نو بې له شکه به له لویدیځ څخه دبادارۍ تاج واخلي.

۱۰ـ د مسلمانانو دریښـتیـنو مشرانـو د واک ته رسیدو څخه مخـنـیوی. مسـتـشرق مونـتگوري وات وایي. که چیرې مسلمانان ورو لارښود بیا وموميي نو کیدای شي یو ځل بیا نړۍ ته دستر سیاسي ځواک په توگه وځلیـږي. حب وایي.اسلامي خوځـښـتـونه په ویرونکې چـټکـتـیا رشد کوي دوی یوازې دقـیادت کمښت لري. هـمدومره کمه ده چې یوبل صلاح الـدین ایوبي را پـیـدا شي.

داسرایـلـو پخوانی صدراعظم بن گورن وایي. هغه څه چې زه ترینه ډېر ویـریـږم دا چې په عـربي نړۍ کې کوم بل پـیغمبر راپـیـدا نـشي.

۱۱ـ دښځو بې لارې کول دجنسي انحرافـاتو خپـرول. یوفـرماسوني وایي. مونږ باید ښځې په منگـولو کې راولـو کله چې ښځه زنا ته چـمـتـو شي نو د دین پـیـاوړې لښکـر له منځه وړي د شرابو پـیـاله او ښکـلې نجلې دمسلمانانو دماتولو لپاره له زرگـونو توپخانو ډیـر اغـیـزمن دي. ۱۲ـ دمسیحت خپـرول. دې موخې ته د رسیدو لپاره ۱۲۰۸۸ مسلکي مؤسیسې د نیـشـیـریانو د روزنې ۹۹۲۰۰ پوهنځي ۴۲۰۸۵۰ مبشریـن، ۴۴۰۰۰مجلې، ۲۲۴۰تلـویزوني چینلونه، ۱۰۶۷۳مکتبونه، ٦۸۰ دارالـیـتامونه او ۱۰۰۵۰روغـتونونه په اسلامي هـیوادونو کې فعـالیت کوي هـمداراز په ۱۹۹۱کال پورې ۵۳ مـیلونه نسخې او انجیلونه په اسلامي نړۍ کې ویشل شوي دي.

۱۳ـ دنوي اسلام رامنځته کول (منځ لارې اسلام) منځلارې یا سازشکار اسلام. هغه اسلام دی چې دغـرب او امریکا له ارزښـتـونو او اصولو سره اړخ ولگـوي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهـغوی له واکمنی سره جوړ جاړي وکړي دوی دا ډول اسلام دمعـیار په توګه منلی اوهڅه کوي چې په ټـولو اسلامي هـیوادونو کې يې پلې کړي. دانګـلستان لومړي وزیرپه ۲۰۰۱ کال دستـمبر په میاشت کې داسلامي هـیوادنو له واکمنانو وغـوښتل چې دمنځلاري اسلام په پلې کولو کې پوره هڅه وکړي.
همداراز دامریکا دبهـرنیو چارو پخواني وزیر کـولن پاول دکنستا ایالـت په لوفسیـل پوهـنتـون کې دیوی وینا په ترڅ کې وویل مونږ غـواړو د اسلامي نړۍ کـلتـوري سیاسي او عـقیـدوي ماهیت دخپل فکـر او عـقیـدی په بنسټ واړوو. دلویدیځ له خوا په اسلامي ټولـنو کې جګـړه. په اسلامي ټولنو کی په مختـلفـو نومونو او دمختـلفـو اړخونو په وړاندې جګـړه پیل شوی ده. دبیلګې په توګه.

١ داسلامي شریعـت په وړاندې .... سیکولـرزم

٢ داسلامي نظام په وړاندې .... ډیـموکراسي

٣ داسلامي اخلاقـو په وړاندې .... لیسرالـیـزم

۴ داسلامي اخوت په وړاندې .... نـشـنـلیـزم

۵ داسلامي اقـتصاد په وړاندې .... ازاد بازار

٦ دحساس ختیځ په وړاندې .... ویسټرنایـزیشن

دظلم دمخنیوي لپاره دجهاد اجازه

قال للهُ تعالی (اذن للذین یـقاتـلـون بانـهـم ظلـمـوا وان الله عـلی نصرهـم لـقـدیـرٌ الـذیـن اخرجوا من دیارهـم بـغـیـر حق الا ان یـقـولـوا ربـنـا الله ولولا دفـع الله الناس بعـضـهم بـبعض لهـدمـت صوامـع و بـیـع و صلوات و مساجد یذکر فیـها اسم الله کـثیـرا ولـیـنـصرن الله من یـنصره ان الله لـقـوي عـزیـزٌ الذیـن ان مکـنهـم في الارض اقـامـوا الصلاة و اتوا الزکاة و امروا بالمعـروف و نهوا عن المنکـر والله عاقـبة الامور) الحج:٣٩ ۴١

ژباړه: هغو کسانو ته دجهاد اجازه ورکړل شوه (چې دهـغـوی پر خـلاف په تـیـري او جګـړه لاس پورې کیـږي) ځکه هغوی مظلومان دي او الله(ج)په یقیني ډول دهغو دملاتړ وس او توان لري. داهغه کسان دي چې له خپلو کورونو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ناحقه وایستل شول، یوازې په دې جرم، چې هغوی وایي زموږ رب الله تعالی دی. که الله تعالی خلک یو د بل په واسطه دفعه نه کړي او مخه یې ونه نیسي، نو دراهبانو، خانقاوې، دعیسویانو کلیساګانې، او یهودیانو دعبادت ځایونه او چې په هغو کې دالله تعالی نوم ډېر زیات اخستل کیږي، دا ټول به نړول شوي وای. الله تعالی به هرومرو دهغو کسانو ملاتړ وي څوک چې دهغه د دین ملاتړ وي، الله تعالی ډېر زورور او برلاسې دی.

په اسلام کې دجهاد مشروعیت مفسیرینو ذکر شوي ایاتونه هغه لومړني ایاتونه دي چې دجهاد دمشروعیت او روا والي په اړه نازل شوي دي. کله چې داسلام پیغمبر په مکه کې وه، مشرکانو دمسلمانانو کوچنی ډله ډیره ځوروله، د رسول الله (ص) یاران او ملګري به وهل شوي او ټپي شوي د ده حضور ته راتلل او خپل مظلومیت به یې د الله رسول ته وړاندې کاوه، خو رسول الله (ص) به دوی ته ویل:دصبراو زغم نه کار واخلئ ځکه چې زه په جنګ نه یم مامور شوی، تر دې چې رسول الله (ص) هجرت وکړ او دغه ایات نازل شو.

د جهاد پایله

عبادة بن الصامت (رض) وایي. چې د اسلام ستر پیغمبر رسول الله (ص) وویل. د الله په لاره کې جهاد وکړئ ځکه دا دجنت د دروازو څخه یوه داسې دروازه ده چې غمونه او اندیښنې پرې له منځه وړل کیږي.

د جهاد اغیز د غمونو او اندیښنو په لمنځه وړلو کې په وجدان سره معلومیدلای شي ځکه کله چې باطل پر نفس یرغل وکړي نو په رنځونو او غمونو اخته له ویرې او ترخې سره لاس او ګریوان شي او کله چې جهاد ته ملا وتړي نو په هغه کې خوشحالي او ځواکمني راپیدا شي اندیښنې او غمونه یې له منځه ولاړ شي.

الله تعالی وایي .(قاتلوهم یعذبهم الله بایدیکم و یخزهم و ینصرکم علیهم ویشف صدور قوم مومنینَ و یذهب غیظ قلوبهم ویتوب الله علی من یشاء والله علیم حکیم)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: له هغوی سره و جنګیږئ، الله تعالی به ستاسې په لاسونو هغوی ته سزا ورکړي او هغوی به ذلیل او خوار کړي او د هغوی په مقابل کې به ستاسې مرسته وکړي او د ډېرو مومنانو زړونه به یخ کړي. او د هغوې د زړونو تاو به ایسته کړي او چاته یې چې خوښه شي د توبې توفیق به هم ورکړي. الله تعالی پر هر څه پوهیدونکی حکمت ولا دی.

د جهاد رول د غمونو او اندېښنو په لمنځه وړلو کې بیخي پیاوړي دی.

ایمان څه شی دی حضرت ابو امامه فرمایی. چې یو کس له رسول الله (ص) څخه پوښتنه وکړه چې ایمان څه شی دی نښه یې څه ده؟ نو رسول الله(ص)ورته وفرمایل (اذ اسرتک حسنتک وساءتک فایئت مؤمن) رواه احمد ژباړه: کله چی ستا نیکي تا خوشحاله کړي او ستا بدي (ګناه) تاته بد ښکاره شي پرې غمجن شوې نو ته مؤمن یې.

د ایمان تعریف

الف: ایمان په لغت کې یقین باور تصدیق آمن ډاډ اطمنان او اعتماد ته ویل کیږي.

ب: د ایمان اصطلاحي او شرعي تعریف (الایمان هو اقراربالسان وتصدیق بالقلب وعمل بالارکان)

ژباړه: ایمان په ژبه اقرارکول (د کلیمي طیبې) او په زړه کې د الله تعالی په یووالي یقین لرل او په غړو او اندامونو باندې عمل کولو ته ویل کیږي.

ایمان په ژبه پورې هم اړه لري. لکه د قرانکریم تلاوت اذکار استغفار دعا غوښتل امربالمعروف او نهی عن المنکر کول.

دوهم تعریف: (الایمان عبارة عن جمیع الطاعت الظاهرة ولباطنة) ژباړه: ایمان د ټولو ښکاره او پټو اطاعتونو څخه عبارت دی (ښکاره اعمال لکه لمونځ او عام عبادات او باطني اعمال لکه د الله تعالی سره مینه او د هغه څخه ویره کول.)

دریم تعریف: امام احمد بن حنبل (رح) کړی دی فرمایي (الایمان هو عقدالقلب والتزام طاعة)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: ایمان د زړه تړاو او په هر حال کې د الله تعالی پیروي او اطاعت پرځان لازمول دي.

ایمان په زړه پورې هم اړه لري دالله تعالی په یووالي پوره باورلرل چې په ربوبیت او الوهیت او په نومونو او صفاتو کې د الله تعالی سره شریک نه ګرځول.

څلورم تعریف: د امام حسن بصیري (رح) تعریف دی (لیس الایمان بالتحلي ولا بالتمني ولکن ما و قر فی القلب وصدقة العمل)

ژباړه: ایمان ظاهري ښکلا او تشې ارزوګانې نه دي بلکې ایمان هغه دی چې په زړه کې ځای و نیسي او عمل یې تصدیق وکړي.

د ایمان اصلي تعریف

موږ یوازې د ایمان همدومره تعریف پیژنو چې (امنت با الله و ملئکته و کتبه و رسله والیوم الاخر والقدر خیره و شره من الله تعالی والبعث بعدالموت)

یعنې ایمان په مړینه بشپړ شو څکه دلته د مرګ کلمه راغله او هلته د ایمان بشپړاوی و شو ایمان مو یوازې تر دې بریده یاد کړی دی او تاسې و ګورئ چې پیغمبر (ص) د ایمان تعریف په څه ډول سره کوي او کوم معیار ورته ټاکي چې ایمان په اصل کې څه شی دی د رسول الله (ص) مبارکه وینا چې تقریباً د هرې جمعې په حطبه به یې اوروله او موږ به هم وار په وار اوریدلي وي. خو زموږ بد مرغي داده چې موږ ورته پاملرنه نه کوو او هغه داده (لاایمان لمن لاامانت له ولادین لمن لاعهدله)

ژباړه: د هغه چا لپاره ایمان نشته چې امانتداري پکې نه وي او د هغه چا لپاره دین نشته چې ژمنه نه تر سره کوي. یعنې هغه څوک چې ژمنه نه تر سره کوي رښتوني نه وي. امانت دار نه وي نو د ده هیڅ دین نشته او د اسلام سره هیڅ اړیکه نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ایمان حقیقت

۱ـ د مومن زړه سالم او روغ زړه وي د الله تعالی لور ته مخ اړوي چې پایله یې د حق پیژندنه او د هغه څخه پیروي ده سالم زړه تل د اسلامي تعلیم لپاره خلاص وي او د ایمان دعوت قبلوي.

۲ـ دانسان زړه طبعتا غافل کیږي او هیره لري لیکن د الله تعالی د یاد په خاطر د مستقیمي لارې څخه نه خارجیږي. سالم زړه په فکر کولو تعلیم او د الله تعالی په یاد سره د خپل هدف ته رسیږي.

۳ـ ترڅو چې موږ خپله د خپلو زړونو په اصلاح کې کوښښ و نکړو هیڅکله به زموږ وضع له دې څخه ښه نه شي. زړونه نه اصلاح کیږي تر څو د ایمان ونه پکې خپلې ریښې کلکې نه کړي.

۴ـ موږ ته الله تعالی داسې وسایل راکړي دي چې د هغو په ذریعه علم حاصلولای شو ددې وسایلو د شکر ادا کولو لپاره لومړی شرط د الله تعالی ذات پیژندل دي. کله چې انسان الله تعالی ونه پیژنی نه شي کولای د هغه لارښونې چې د دنیا او اخرت نیکمرغۍ ورپورې تړلي دي ترلاسه کړي د صحیح ایمان حاصلولو لاره علم دی د تقلید له مخې ایمان په لومړنۍ شیبه کې متزلزل کیږي.

۵ـ هر هغه اجتماعي وضع چې د ټولنې اقتصادي پرمختګ ګډوډوي او د اقتصاد او فکر رشد مخه نیسي داسې وضع د بقا وړتیا نه لري ځکه چې د انسان فطرت پرمختګ غواړي.

۶ـ او کله چې د اقتصادي وروسته پاتې والي سره انساني شرافت او ارزښتونه هم برباد وي اخلاق هم فاسد وي. هغه ایماني روح چې د ټولنې او حکومت د بقا لپاره لازم وي له منځه ځي په ټولنه کې بې اعتمادي بد بیني او اضطراب منځ ته راځي داسې وضع بقا نه پیدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ایمان بنسټ

د ایمان په بنسټونو کې ترټولو ستر بنسټ توحید دی. د توحید په اړه په قرانکریم کې ډیر ایتونه شته خو موږ ته چې تر ټولو بنسټیز ایت ښکاري هغه د سورت فاتحې ایت دي چې موږ د لمونځ په هر رکات کې لولو (ایاک نعبد و ایاک نستعین)

ژباړه : ای الله تعالی موږ ستا عبادت کوو او یوازې له تا څخه مرسته غواړو. یوازې ستا پر وړاندې د خپلې غوښتنې لپاره لاسونه پرانیزو. د ایمان دوه بنسټونه دا دي

١ـ عبادت یوازې د الله تعالی

٢ـ د استعانت د مرستې غوښتل یوازې له الله تعالی څخه د استعانت معنی دا ده چې له یو ځای څخه په دې یقین سره د مرستې غوښتنه چې دا زما د ټولو کارونوکوونکی او سموونکی دی او زما وران کار جوړوي نو ددې ته استعانت وایي.

او که زه چاته ووایم چې ماته یو ګیلاس اوبه راوړه نو دا استعانت نه دی او همداشان که له الله تعالی څخه و غواړي چې ای الله تعالی زه وږی یم ماته خوراک راکړه دا استعانت شوه او که ډاکټر ته د درملنی لپاره لاړ شي نو دا استعانت نه دی او که د شفاء لپاره لاس اوچتوي دا استعانت شو په نړۍ د هر څه د لیدو سره د اصل سبب فعال حقیقي یعنې ریښتونې کوونکې د قادر مطلق الله تعالی پیژندل له هغه څخه غوښتنه دا استعانت دی یعنې بنده ګی یوازې د الله تعالی او دداسې مرسته غوښتنه یوازې له الله تعالی څخه نو دا دوه شیان ایمان بنسټونه دي او شرک هم دا دوه بنسټونه لري یعنې د الله تعالی سره په عبادت کې بل څوک شریکول.

دایمان ارزښت

الله تعالی فرمایي (بل الله یمن علیکم ان هدا کم للایمان)

ژباړه: بلکې الله تعالی پرتاسې احسان باروي چې هغه تاسې ته د ایمان لارښوونه وکړه همغه ستر نعمت او لوریینه چې یوازې هوښیارانو ته جوته ده. دا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې کله یو مومن کافر ته وګوري او همدغه وخت د الله تعالی ستر نعمت (د اسلام دین) را په زړه کړي چې دې په خپل رب نه کافر او منکر نه دی او د هغه د قدرت نومونه او صفتونو په وړاندې مبارزې ته نه دی را پورته شوی.
الله تعالی وایي (افمن کان مومنا کمن کان فاسقاً لایستوون]
ژباړه: ایا هماغه څوک چې مومن دی له فاسق سره مساوي دی ؟

د ایمان غوښتنې

ایمان تشه فلسفه نه ده چې له عملي ژوند سره یې اړیکه نه وي ایمان ځینې غوښتنې لري چې موږ ورته په لاندې توګه اشاره کوو.
په الهی نظام ټینګ باور الله تعالی او رسول الله (ص) ته تسلیمي د فرایضو سرته رسول د واجباتو سرته رسول او له نارواو څخه ځان ساتل توبه او استغفار په نیکیو امر او له بدو چارو څخه منعه او د الله تعالی دین ته بلنه او جهاد د مومنانو سره ملګرتیا او دکافرانو څخه بیزارتیا د ایمان غوښتنې دي.

دایمان څانګې

ایمان څه د پاسه ۷۰ اویا څانګې لري او دلیل ورباندې دا حدیث دی چې (قال رسول الله (ص) الایمان بضع و سبعون شعبة اعلاها قول لااله الاالله وارناها اماطة الاذی عن الطریق ولحیا شعبة من الایمان)
ژباړه: رسول الله (ص) فرمایې. چې ایمان څه د پاسه ۷۰ اویا څانګې لري. چې د ټولونه پکې لوړ او د جګې مرتبې او درجې (لااله الاالله) ویل دي او د ټیټې مرتبې والا څانګه هغه د لارې څخه د ضرري شیانو لرې کول دي او همدارنګه حیاء د ایمان یوه برخه ده.

ایمان او ثبات

عن سفیان بن عبدالله (رض) قال قلت: یارسول الله ! قل لي في الاسلام قولا لا اسال عنه احدا غیرک قال « قل امنت باالله ثم استقتم » رواه مسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: له حضرت سفیان بن عبدالله څخه روایت دی چې پیغمبر (ص) ته مې عرض وکړ. ای دالله پیغمبره! د اسلام په اړه راته یو داسې خبره وکړه چې په دې اړه له تا څخه وروسته له بل چا څخه د پوښتنې ضرورت پاتې نشي. نو یې و فرمایل : ووایه په الله تعالی ایمان لرم او بیا پرې ټینګ اوسه.

مومن دایمان له برکته هیڅکله نه پریشانه کیږي، ځکه چې دې پر هغه پروردګار ایمان او عقیده لري چې د ټولو کایناتو مالک او متصرف دی هر څه د هغه په لاس کې دي او مومن په دې هم پوهیږي چې یوازې مادیات د انسان ټول ستونزې نشي حل کولای او د ده اړتیاوې نه پوره کوي په همدې بناء د خپل پروردګار په بنده ګی او اطاعت کلک ولاړ وي.

د محدیثنو کرامو په اند ایمان درې برخې دی

۱ـ تصدیق بالقلب: یعنې د الله تعالی په وحدانیت (یووالي) او د هغه د رسول (ص) په رسالت او د اسلام په حقانیت د زړه له تل نه باور لرل او په دې باور او اعتماد د زړه او دماغ مطمئن کیدل.

۲ـ اقرار باللسان: یعنې د زړه دا یقین او عقیده په ژبه اقرار او څرګندونه.

۳ـ اعمال بالجوارح: یعنې په جسماني بڼه د دیني احکامو او لارښونو په عملي کولو سره د زړه یقین او اعتماد څرګندونه.

ایمان لویه درملنه ده

دنفسي ناروغیو متخصص دوکتور کارل جانګ د خپل کتاب نوی انسان د روح په لټه کې په (۲٦۳) مخ کې وایي.

د تیرو دیرشو کلونو په اوږدو کې له نړۍ څخه یو شمیر اشخاص د مشورې په خاطر ماته راغلل. ما سلګونو خلکو درملنه کړې، چې زیاتره خلک پکې هماغه کسان و چې منځ مهاله عمرونه یې درلودل، په دې معنی چې له ۳۵ پنځه دیرشو کلونو څخه د زیات عمر خاوندان وو، په دوی کې د هر چا ستونزه همدا وه چې د یوې دیني پناه ګاه په لټه کې و، تر هغې له دغې لارې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح ژوند وکړي ! زه دا ویلای شم چې هـر یو یې ناروغ و، ځکه چې هغوی هماغه څه له لاسه ورکړي و، چې دین یې مسلمانانو ته ورکوي او انسان تر څو حـقـیـقي ایمان ترلاسه نکړي، رغـیـدای نشي.

ایمان ژوند دی

حـقـیـقـي بد مرغه خلک هغه دي، چې د ایمان له نور او د یقـیـن له شـتـمنی څخه بې برخې وي، هغـوی تـل نا امیده ذلـیـله او سپک ژوند کوي (و من اعـرض عـن ذکـری فان له معـیـشـة ضنکا)

ژباړه: او څوک چې زما له ذکـر (دنصیحت له درس) نه مخ واړوي د هغه لپاره به په دنیا کې تـنـګ ژوند وي.

د نیکمرغۍ یوازینۍ لاره پر رب الـعـلـمیـن ذات ایمان راړول دي، ایمان د انسان نـفـس پاکوي، خپګان او نا هیلي یې له منځه وړي او خوښي وربښي.

اصلاً له ایمان پرته ژوند هـیڅ خوند او معـنـی نه لري، هغه ملحـدین چې د ایمان له نعـمت نه بې برخې دي، باید ځان وژنه وکړي، ځکه په دې ډول به د دنـیـوي ژوند له ستونزو او اندېښنو څخه به خلاصون ومومي.

له ایمان پرته ژوند ستره بدمرغي ده او چا چې له دغې لارې څخه سرغـړونه کړې، د تلپاتې لعنت طوق یې تر غاړه شوی.

(ونـقـلـب افـئدتهـم وابصارهـم کما لم یومنوا به اول مرة ونذرهـم فی طغـیانهـم یعـمهون)

ژباړه: موږ په هماغه شان د دوی زړونه او نظرونه اړوو، لکه څنګه چې دوی لومړی ځل ایمان پرې نه و راوړی. موږ دوی د دوی په هـمدې سرکشۍ کې لا لهـانده پریـږدو.

د تیرو پـیـړیو له تجربو څخه عـقـل دا لاسته راوړنه کړې چې بتان،خرافات، کـفـر، لعـنـت او الحاد، دروغ دي او رسولان (ع) رښـتـیني دي، عـزت او پادشاهي د الله تعالی په لاس کې ده او هغه پر ټولو شیانو واکمن دی.

وخت رارسیدلی، چې نړۍ تر اوږدې تجربې وروسته پر دې قانع شي چې له یو الله تعالی پرته بل هیڅوک د عبادت وړ نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هر انسان نیکمرغي او هوسا ژوند د هغه د ایمان په قـوت او ضعـف پورې اړه لري، څومره چې د چا ایمان قـوي وي، هـومره به نیکمرغـه او د آرامۍ ژوند تیـروي.

(من عمل صالحا من ذکـر او انـثی وهو مومن فلنحـیـینه حیاة طـیـبـة ولنجزینهـم اجرهـم باحسن ما کانوا یعملون)

ژباړه: څوک چې ښه عمل وکړي، هغه که نارینه وي او که ښځه، په دې شرط چې مومن وي، پر هغه به موږ په دنیا کې سپـیـڅلی ژوند تیـر کړو او (اخرت کې به) دغـسې خلکـو ته د هغو اجر له ډېرو ښو عـملونو سره سم ورکړو.

مومنې ښځې او سړي د الله تعالی د خوښۍ لپاره خپل ژوند سپـیـڅلی تـیـروي.

د ایمان د کمزورتیا توکي

د ایمان د کمزورتیا عـوامل په لاندې ډول ذکر کیـږي.

۱ـ د ایمانی قضاء څخه لیرې وال.

۲ـ له صالح مرجې څخه بې برخې کیدل.

۳ـ د دیني او شر عي علومو د زده کړې څخه مخ اړول.

۴ـ د گناهـونو څخه ډک چاپـیریال کې استوگنه.

۵ـ دنیوي شیانو سره د زړه تړل او اوږدې هـیلې درلودل.

د ایمان د قـوت توکي

دهـر یو شي لپاره الله تعالی توکې پـیـدا کړي دي د ایمان د پیـاوړتیا او قـوت لپاره هـم توکې او وسایل شـته چې موږ ورته په لاندې توگه اشاره کوو.

۱ـ علم: په عـلم کې زیاتوالي د الله تعالی د نومونو پـیـژندنه او په معنا یې پوهه تر لاسه کول او د رسول الله (ص) سیرت او صورت پـیـژندل د نبوي احادیثو زده کړه ایمان ته پـیـاوړتیا بخښي.

۲ـ نیک عمل: نیک عمل او طاعـت هم د انسان ایمان کـلکوي دا ځکه چې عـمل د ایمان عملي طـبـیـق دی د الله تعالی په بنده گۍ کې زیار او له مخلوق سره ښیگـڼه دعـوت الی الله له کفـر او شرک څخه ډډه د فرایضو او نوافـلـو پر ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

کول الله تعالی سره مناجات د قرانکریم تلاوت او په گوښه ځای کې الله تعالی ته زاري او د الله تعالی دین ته بلـنه ټول پکې شامل دي.

۳ـ ذکر: دالله تعالی ذکـر او د قـرانکریم تلاوت د الله په مخلـوقاتو کې غـور او فکر د الله تعالی په عـظمت قـدرت او لوړو صفاتو پوهه حاصلول ستر ذکر گـڼل کیـږي.

۴ـ د نیکانو ملگرتیا: له نیکانو سره د ملگرتیا په نـتـیجه کې دانس او جن شیطانانو اغـیـز کمیـږي مگر ددې پر خلاف له ماده پالو او بد بـیـن خلکـو سره په نږدې اړیکو سره ایمان کمزورې کیـږي.

د ایمان ځواکمن تیا او کمزورتیا

د قرانکریم ایتونه او نبوي مبارک احادیث په دې دلیل دي چې ایمان قـوت او ضعـف مني د ایمان اساسات د ټولو خلکـو مشترک دي کموالی په کې نـشي رامنځ ته کیدای البته د ایمان په عـیـب کې کموالی او زیاتوالی راځي.

د مثال په توگه ټول خلک عـقـل لري مگر نو عـیـب یې توپـیـر لري ځینې کم عـقـل او ځینې نور بیا د ستر عـقـل څښـتـنان وي ایمان مضبوط کیـږی په طاعـت سره او کمزورې کیـږی په معـصـیـت سره همدارنگه دعالم او جاهل ایمان یو شی نه ده.

د کمزورې ایمان نښې او نښانې

په دې باور یو چې د فـتـنو په ننی زمانه کې په لاندې نښو څخه ځینې په موږ او تاسو کې وي. دا بدیانې له ځان سره یاداښت کړئ او په قـراره قـراره له یو یو څخه پرهـیـز وکړئ او الله تعالی ته توبه وباسې .

۱ـ خپل ورځني کارونه او مهال ویش د لمانځه پر وختونو برابرول نو ځکه مو زیات وخت لمونځ قضاء یا بې جماعـته وي.

۲ـ ورځې او شپې پرمونږ تیریـږي خو موږ د قـرانکریم تلاوت نه کوو ځکه چې موږ مصروف یو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ـ نیک او ښه عـملونو پریـږدو څه دا کار به سبا وکړم بله ورځ به وکړم اخیـر به پاتې شي.
۴ـ موږ دالله تعالی څخه د جنت غـوښـتـنه دومره نه کوو څومره چې د دنیا کوو.
۵ـ که په کوم حرام یا مکروه عمل اختـه یو لکه د ږیـرې خریل د حجاب نه پالـل که د چا لخوا د هغه د پریـښـودلو راته وویل شي موږ ورسره جنجال کوو یا په اسلام هغه ناروا عمل ته لاره پـیـدا کوو.
٦ـ موږ تل ژر ژر لمونځ ددې لپاره پای ته رسو ترڅو په خپلو دنیـوي کارونو کې اخته شو.
۷ـ د خپل ظاهـري جـوړښت او ښکاره خیال ساتو خو باطن مو شیطان اوسي .
۸ـ ښه وینو چې نورو ته ,مرگ راځي خو موږ یې په اړه هیڅ فکـر نه کوو.
۹ــ موږ د غـرب او کفـري هـیوادونو د لیدلو او هلته د اوسیدلو لپاره هـیله په زړه کې لرو.
۱۰ـ د دنـیـوي شیانو لپاره یو د بل سره سیالي کوو.
۱۱ـ د طاقـت قـدرت واک او درناوي درلودلو تـنـده مو هیڅکله نه ماتیـږي.
۱۲ـ سخت خواشینی کیـږو کله چې هغه څه له لاسه ورکوو چې موږ یې غـوښـتـنه کوو.
۱۳ـ د صغـیـره (کوچني) گناهـونو کول هـیڅ گناه موږ ته نه ښکاري.
۱۴ـ د حرام کار په نه کولو توانایي نه لرو که بیا هم پرې وتوانیـږو توبه ځنډوو.
۱۵ـ د الله تعالی په خوشحالولو کې نور څوک نشو خپه کولای.
١٦ــ لیرې لیرې راتلـونکو لپاره پلانونه جـوړو خو دا مو هـیر کړي دي چې همداوس مرگ راته ولاړ ده.
۱۷ـ اسلامي زده کړې مو تر کاروبار او دنیـوي کارونو وروسته په پام کې وي ځینې بیخي ورڅخه لیرې وي.
۱۸ـ داسې ملگـری مو نه دی انتحاب کړې چې هغـوی موږ ته الله تعالی را په یاد کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹ـ موږ د کلتور او عنعناتو خیال ساتو که څه هم د اسلام سره په ټکر کې وي.
۲۰ـ هغه خلک موږ ته بریالي ښکاري کوم چې په دنیا کې بریالي وي نه هغه چې د اخرت په لټه کې وي.
۲۱ـ ورځ ټول پرته د مرک یادولو پر موږ تیر شي.
۲۲ـ وخت پر هغه کارونو تیروو چې د اخرت لپاره هیڅ ګټه نه لري.
۲۳ـ د عبادت کارونه موږ ته سخت ښکاري.
۲۴ـ سربیره پر دې چې موږ ښه پوهیږو الله تعالی اصراف او بیځایه لګښت نه خوښوي خو بیا هم خپل ورځني لګښت ته بدلون نشو ورکولای.
۲۵ـ د شتمنو ژوند پر موږ اغیزه کوي او ځان ته مو ورکشوي خو د علماو څخه موږ خپله لیري ځو.
۲٦ـ د سود او رشوت زیانونه او د هغه څخه منع موږ ته بیان شوې خو بیاهم سود او رشوت د ژوندي پاتې کیدو په بهانه خورو.
۲۷ـ هغه څه چې موږ یې تر ټولو ډیر په اړه فکر کوو یا یې راغواړو هغه پیسې دي.
۲۸ـ هیڅکله دا فکر نه کوو چې نن مو اخري ورځ ده........

د ایمان ماتونکي څیزونه

د ایمان دغه بیان شوي ارکان په هر بنده باندې فرض دي په داسې ډول چې که یو هم پکې کم وي ایمان یې نه صحیح کیږي او ایمان چې نه وي الله تعالی د بنده هیڅ نیک عمل نه قبلوي همداراز هر مومن بنده نارینه وي او که ښځینه دا لازم دي پرې چې داسې افعالو اقوالو او عقیدې څخه ځان وژغوري چې د ایمان د ماتیدو باعث ګرځیږي چې د نمونې په توګه څو د ایمان ماتونکي دا دي.

۱ـ الله تعالی سره شریک نیول په توحید ربوبیت کې وي او که په توحید الوهت کې وي او که په اسماو صفاتو کې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ د الله تعالی د ملایکو له وجود انکار کول او یا پرښتې د الله تعالی لوڼې ګڼل او د هغه د ملایکو عبادت کول او یا ورسره کینه او بغض کول.
۳ـ د الله تعالی نازل کړي کتابونو له ټولو یا له یو څخه انکار کول او یا تحریف پکې کول او په خاص ډول د قرانکریم د حیثیت څخه انکار کول.
۴ـ دالله تعالی او رسولانو د ټولو یا د کوم یو له رسالت څخه انکار کول او رسول الله (ص) خادم النبیین نه منل او د هغه له بشریت څخه انکار کول او یا د هغه د راوړي شریعت څخه انکار کول او یا هغه ته علم الغیب تاینول او دهغه د صحابو کرامو توهین کول او همدارنګه د ازواج او مطهراتو سپکاوی او توهین کول.
۵ـ سحر کوډې او جادو کول او د هغې تعلیم زده کول کایناتو ته ورتلل او او هغه حق ګڼل.
٦ـ له بعث بعدالموت قیامت د قبر له عذاب حساب میزان شفاعت جنت او دوزخ د الله تعالی له دیدار څخه انکار کول.
۷ـ له تقدیر یعنې قضاء او قدر څخه انکار کول.

اسلام او ایمان

د اسلام او ایمان او د داسې نورو په اړوند په حدیث جبرایل کې حضرت محمد (ص) څخه چې جبرایل (ع) کومې پوښتنې کړې وې چې مقصد یې امت ته ښودنه وه چې په هغه کې لومړی پوښتنه دا وه چې اسلام څه ته وایې؟

ددې یوښتنې په ځواب کې رسول الله (ص) و فرمایل: اسلام دا ده چې ته په دې حقیقت اعتراف وکړې او ګواهي ورکړې چې غیر له الله تعالی څخه بل معبود نشته او محمد (ص) د الله تعال رسول او بیا ته په پا بندی سره لمونځ وکړې او که د نصاب په اندازه شتمن وې نو زکات ورکړه د رمضان د میاشتې روژې وساتې او که د لارې توښه د حج اداد کولو او وسه دې برابر وي حج د بیت الله وکړه.

دوهم پوښتنه دا وه چې ایمان څه شی دی؟ رسول الله (ص) وفرمایل. چې ایمان دا دی چې ته ایمان راوړئ په الله تعالی او د هغه په ملایکو د هغه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتابـونو د هغه په پـیغـمبرانو د قیامت په ورځ او په دې خبره چې د خیر او شر کومې پیښې رامنځ ته کیـږي د تـقـدیـر د لیک سره سمې دي.
او دریمه پوښـتـنه دا وه چې احسان د عبادت د اخلاص جوهـر څه دی؟ رسول الله (ص) و فرمایل چې ته د الله تعالی عبادت په داسې طریـقه وکړې لکه چې هغه وینې او که داسې شونې نه وي په دومره کچه د زړه حـضور برار نه شي نو بیا دا په ذهـن کې وساته چې هغه تا ویني. بخاری و مسلم
ایمان یو نور دی. چې د رسول الله (ص) په تصدیـق سره زړه ته راځي او کله چې دا نور زړه ته راشي نو د کفـر کینې د جاهـلیـت د رسمونو تیارې خیرې شي او انسان ټول هغه څـیـزونه د کومو چې رسول الله (ص) خبر ورکړی دی د بصیـرت په نور بلکـل رښـتـوني ګڼي. د رسول الله (ص) مبارک ارشاد دی. چې له تاسو نه هـیڅ یومومن نه شي کیدای ترڅو چې د هغه هـر غـوښـتـنه د هغه دیـن تابع نه شي چې ما له ځان سره راوړی دی.

د اسلام او ایمان ترمنځ توپیر

د ایمان او اسلام ترمنځ په تړاو کې درې قوله دي.
۱ـ ایمان د زړه عـمل ته وایي چې عـبارت دی له عـقـایدو څخه. او اسلام ظاهـري عمل ته وایي لکه لمونځ روژه زکات او داسې نور....
۲ـ ایمان خاص دی. او اسلام عام دی. یعنې د ایمان ځای زړه دی او د اسلام چاپیـریال لویه ده چې هغه عـملي ژوند ته وایي.
۳ـ اهل السنـته والجماعـت وایي ایمان د اسلام څخه بیلوالي نه لري او ایمان د اسلام څخه بیلوالي نه لري. بلکې لازم او ملزوم دي. لکه څنګه چې خیـتـه او شاه دانسان سره لازم او ملزوم دي نو دا په حـقـیـقـت کې یو شی دی.

اسلام او ایمان یو د بل لپاره لازم او ملزوم دي

اسلام او ایمان د ظاهـري مفهوم او مصداق له مخې خو دواړه توري د یو ډول مفهوم لپاره کارول کیـږي. خو ددې دواړو تر منځ ځکه توپـیـر شتون لري چې له ایمان څخه په عام ډول د زړه تصدیـق او باطني احوال مراد دی. په داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال کې چې له اسلام څخه مراد. د ظاهري اطاعت او غاړه ایښودل اخیستل کیږي. د یوه علامه محقق وینا ده چې.
د زړه تصدیق کله په جوارحو کې د بدن د غړو په عملاً ښودلو سره څرګند شي نو دې ته وايي اسلام او اسلام چې کله زړه ته ښکته شي نو دا دایمان په نوم یادول کیږي. حاصل داشو چې حقیقت یو دی، چې اسلام او ایمان یو د بل لپاره لازم او ملزوم دي. د ایمان نه پرته نه اسلام اعتبار لري او نه د اسلام نه پرته ایمان بشپړیږي. د اسلام او ایمان مجموعې ته دین وايي.

علم

د علم لغوي تعریف:

علم یو عربي کلمه ده چې د پوهیدلو او زده کولو درکولو او خبریدلو ته وايي.

د علم اصطلاحي تعریف:

علم په اصطلاحی توګه ډیر تعریفونه لري خو تر ټولو مهم تعریف یې دا دی، د بهرني واقعتونو زده کړې او پوهې ته علم وايي

د علم بل تعریف:

د یوه شي انځور په ذهن کې راتلو ته علم ویل کیږي.

علم او ایمان

۱ـ علم ټول وسایل د انسان په اختیار کې ورکړل خو د ژوند اهداف یې ورته ښودل دروح آرامی یې ور ونه بخښل او ایمان د عالمانو او علم د مومنانو دواړوته ددې احتیاج د. چې په ذریعه یې اسلامي متکامل تمدن منځ ته راشي.
۲ـ له هغه ځایه څخه چې د اسلام کیلي عقل او علم دی توحید حقیقت او جوهر د ټولو آسماني ادیانو.
۳ـ ایمان انسان د خپل خالق سره نښلوي او د هغه په زړه کې محبت اطمنان او آرامي را پیدا کوي په هغه ټولو کتابونو چې د الله تعالی له طرفه راغلي دي یقین حاصلول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ـ ایمان دانسان موقـف د یوه مجرد متحول حیوان له حالـته پورته بیایي له هغه ځخه یوه مکرم او مسّول مخلوق جوړوي چې پر ځمکه باندې د خالق ځای ناست واؤسي کوم چې ملایکه ورباندې شک کوي.

۵ـ ایمان انسان ته ددې پراخې هـستۍ سره ارتباط ورکوي چې هم ده دې د شتـون په گردش کې بنـسټـیـز رول لري. هغه د هـستې یوه بې محـتـوی او بې خاصته موجود نه گڼي چې لیرې یې و غـورځوي بلکې هستـي د ده د خیر او متصعـت لپاره خلـق شوې ده.

٦ـ ایمان د انسان عـمر ته پراختیا ورکوي له دې محـدود ژوند ځخه وروسته بیا تر هغه تـل پاتې ژوند کوي قـصه د انسان یوازې په مرگ باندې نه ختمیـږي لکه منکران د دین چې تصور کوي.

د عـلم مـفـهـوم

هـر کله چې انسان د حسي غـړو په وسیله د خارجي نړۍ سره اړیکه ټـینگه کړې ده ته یو حالت په برخه کیـږي چې مخکې یې نه درلود د مثال په توکه موږ یو شخص وینو او مخکې مو لیدلی نه وُ داسې احساس کوو چې په موږ کې یو نوی شی رامنځـته شوی چې مخکې مو نه درلود همدې ته عـلم ویل کیـږي. د قرانکریم په رڼا کې علم ٦ شپږ سرچینې لري حس او تجربه، عـقـل تاریخ، او تاریخي اثار فـطـرت او پـټ شعـور مکـاشـفه او شهـود اسماني وحې.

په اسلام کې د عـلم ارزښت

اسلام د رحمت دین دی چې د ټول انسانـیـت د دیني او دنـیوي نیکمـرغـۍ او کامیابي ضامن دی. اسلام د ژوندانه په هـره برخه کې ځانگړې لارښوونې لري او د انساني ژوندانه لپاره یې بـشـپـړ او هـر اړخیز قانون نړۍ ته وړاندې کړی دی. خو له دې ځخه د گټې د اخیستلو لپاره عـلم ته اړتیا ده عـلم هغه کـیلي ده چې په ذریـعه یې د اسلام هـر اړخیزې لارښوونې یو چاته ښکاري.د عـلم زده کول پر چا فرض دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حدیث شریف کې راغلي دي. (عـن انس بن مالک قال، قال رسول الله (ص) طلـب العـلم فريضة على كل مسلم) رواه ابن ماجه ص ۲۰۱
ژباړه: له حضرت انس (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) فرمايلي دي. (ددين) د عـلم طلب پر هر مسلمان باندې فرض دی. له دې حديث څخه ښکاري چې پر هر مسلمان که نارينه وي او که ښځينه غـريب وي او که شتمن کليوال وي او که ښاري پر ټولو د دين د عـلم طلب فرض دی.
د عـلم دا مطلب نه دی چې خامخا به عـربي لولي بلکې د دې مطلب دادی چې د دين خبرې زده کړي که د عـربي کـتابونو په لوسـتلو سره وي که د اردو يا پـښـتو او يا نورې ژبې د کتابونو په لوستلو سره وي که له مـعـتبـرو عالمانو څخه په ژبه په پوښـتـنې سره وي که له معـتبر واعـظانو څخه د واعـظ په اوريدو سره وي هغه ښځې چې خپله کتاب نه شي لوستلای او نه له يو عالم څخه پوښـتـنه کولای شي د خپلو سړو په ذريعه دې د دين خبرې له عالمانو و پوښـتي.
په دې توگه هم ځان له شرعي حکم څخه خبروي عـلم دی او د عـلم په اړه د راغـلو ثوابونو د ترلاسه کولو لامل دی. په دې حديث کې د علم طلب فـرض گـڼل شوی.
پوښـتـنه دا ده چې کوم عـلم فرض دی؟ ددې پوښـتـنې ځواب دا دی چې شرعي عـلم په دوو برخو ويشل شوی.
۱ـ عـلم الاصول: يا د عـقـايدو علم. له د الله تعالی پـيـژندل په يووالي اوصـفـاتو سره د پيغـمبرانو تصديـق او داسې نور... دا عـلم پر هر چا لازم او ضروري دی هر څوک بايد ځان په دغـو خبرو پوه کړي او پرې باور ولري.
۲ـ عـلم الفـروع: يا د فـقهي علم. او د دين پر احکامو او مسّايلو ځان ځان خبروي دا عـلم په ۲ دوه برخو ويشل کيـږي.
۱ـ فـرض عـين. لکه د اوداسه لمانځه روژې او هر هغه عبادت چې پر هر چا لازم وي نو پر هغه د هغه شي عـلم هم ضروري دی. لکه د زکات علم پر هغه چا لازم دی چې مال ولري همداراز د حج عـلم پر هغه چا لازم دی چې پرې حج فـرض

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي.یعـنې کوم کار چې په انسان لازم وي د هغه زده کړه او معلومات هم لازم وي.

۲ـ فـرض کـفايي: هغه عـلم دی چې په هغه سره څوک د اجتهاد درجې ته رسيـږي يا د فـتـوا ورکولو استعـداد پکې پـيـدا کيـږي.

که د يوې سيمې خلک ټول له دغې اندازې عـلم څخه ځان غا فل کړي. ټول گناهگار وي. خو که په دوی کې يو تن دا اندازه عـلم وکړي د نورو هـم غاړی خلاصې دي نو خلک به ددغه عالم خبره مني او د اړتيا په وخت کې به ترې د شرعي حکم پوښـتـنې کوي.

د علم له زده کړې څخه مخکې اسلامي اخلاق ضروري دي

د الله تعالی حـقـوق، د ځان حـقـوق، مور او پلار حـقـوق، خويندو او وروڼو حـقـوق، خپلوانو حـقـوق، گاونډي حـقـوق، استاد حـقـوق، او د ټولنې او داسې نور حـقـوق بايد و پـيـژنی.

ډيری کسان زمونږ په ټولنه کې د ماسـټرۍ او ډکـټـورا په کچه اسنادونه يې تر لاسه کړي وي ولې بيا هم د اخلاقـو له نظره صفـر وي؟ دا ځکه چې له کوچنيـوالي نه يې تربيه خرابه شوې وي. اول تربيه ده بيا تعـليم خو زمونږ په هـيواد کې لومړی تعـليم کوي نو بيا يې د تربيې وخت او عـمر تير شوې وي.

علم او عـقـيـده

گورو چې د ابو يو څاڅکی د اکسيجن او هايدروجن څخه جوړ شوی دی چې په ټاکلي تناسب سره يې ترکيب کړی دی که دا تـناسب له منځه ولاړه شي بيا به اوبه نه وي. يا د تصادف نظريه د دغه ثابت ترکيب تل پاتې والی څرنگه تـفـسيروي فرانـسّن بيکـن وايي.

لږ فلسفي خبرتيا د انسان عـقـل د الحاد طرف ته بيايي ژور فکرونه د ايمان لاره ور ښيي گورو چې د بې شميـره عـلـتـونو د زنځير کړی څرنگه په خپل منځ کې سره نښلي هغه کسان چې د عـلم په ژوروکې غـوټې وهي په الله تعالی باندې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لپاره شواهـد او نمونه پـیـدا کوي شک او الحاد د هغه چا کار چې عـلم يې کم او نا چـیـزه فـلسفه يې لوستلې وي.

ایمان په الله تعالی یوازې یو طبیعي غـریضه نه ده بلکې یوه عـقـلي ضرورت هم دی لکه قرانکریم چې پوښـتـنه کوي ایا دا مخلوقـات له نیستۍ څخه منځ ته راغـلي ایا دوی د خپل ځانونو پـیـدا کونکي دي یا دا چې ځمکې او آسمانونه دوی پـیـدا کړي دي؟

ماده پالونکي د عـزتمن او د ټـولو موجوداتو څخه ممتاز انسان د حیوانـیـت پنډ غالي ته ورکوزوي او په مطـلـق ډول سره يې نیستی کوي بیا نو هغه څوک چې ډيرې شیگـڼې يې کړي وي له هغه چا سره چې ډيرې بدیې کړي وي سر په سر شو دا د ماده پرستۍ نامعـقول استـبدلال دی. خو مومن پوهـیـږي چې دې دنیا نه بلکې دنیا د ده لپاره پـیـدا شوې دی. له دې دنیا څخه به صرف د خپل اړتیا وړ توښه اخلي او د دایمي کور په دروازه به تیـریـږي.

قرانکریم او نور علوم

د طبي عـلومو په واسطه د قـرانکریم د علمي اعجاز ثبوت ممانعـت نه لري خو دایت په تـفـسیر کې باید د تکـلیف څخه کار وانه خیستل شي. بل دا چې دا ثبوتونه باید عـلمي حـقـیـقـت ولري. مجرد نظریات او فرضيي باید نه وي. د قرانکریم له نظره انسان باید خپل عـقـل او فکـر د هغو شیاونو په فـهـم کې مصروف کړي. چې پوهـیـدل يې ورته ممکن وي نه په هـغـو کارو چې پوهـیـدلای نه شي لکه د الله تعالی وجود اخیرت متـشـبه ایتونه قـبل التاریخ واقعات د غـیـبو واقـعات باید د غـیـبو له منبع یعنی رسالت څخه تر لاسه شي.

د اسلامي امت بهـترین د امتو دی چې د نورو رهـبري لپاره مبعـوث شوي دي. داسې امت تر هـر څه زیات عـلم ته اړتیا لري د ژوند په هر برخه کې هغه هم د تخصص په درجه کې نه وي نو د رهـبري وظـیفه سرته نشي رسولای.

سواد د عـلم د زده کولو یوه وسیله ده حتاء نن ورځ یو بیسواده عـسکـر اسلحه هم نشي استعمالولای نن د ژوند ټول کارونه تر سواد او عـلم پورې تړلي دي.

پیغـمبر د خدای په هغه تورو مراحلو کې د بیـسوادۍ سره مبارزه شروع کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانانو ددین او دنیا د علم په زده کولو کې توپیر نه کوي ځکه زموږ دین علم او علم مو دین دی.

هغه وخت په غرب د دین او علم تر منځ جګړه روانه وه د علم څراغ د مسلمانانو په لاس کې وه.

د اسلام د ځلانده تمدن په وخت کې پر قرانکریم د خلکو اړیکې ټینګې وې کله چې موږ د قرانکریم څخه فاصله ونیوله شاتګ پیل شو غرب له موږ څخه رڼا واخیستله او پرې روان شو خو زموږ امت د اصحاب کهف په خوب ویده شو او په پایله کې یې دا شوه چې مسلمانان محکوم مظلوم او محروم پاتي.

شریعت څه ته وایي؟

علامه ابن قیم د اسلام اساس انساني فلاح او ښیګڼه بللې ده. او مصالح عبادي چې د اسلامي نهایي او اخرینی مقصد ګرځولی دی فرمایي:

ژباړه : د شریعت اساسي، دوامدار په حکمتونو او د دین دنیا پر مصلحتونو استوار دی یعنې اسلام ټول عدل حکمت او مصلحت دی .

هر هغه مصلحت چې له عدل څخه ظلم ته، د رحمت څخه زحمت ته، له مصلحت څخه فساد ته او له حکمت څخه عبث او لغوي ته خروج کوي هغه د شریعت مسله او دین برخه نه ده، که څه هم د تاویل له لارې هغه مسئلې څوک په شریعت کې وشمیري له دې وضاحت څخه په ډیر اسانه سره مونږ د شریعت له نګاه څخه د جایز او ناجایز په اړه یو میزان او تله قایمولی شو.

په بل ځای کې وایي شریعت غذا محمدي نه د الله تعالی مقصد د خلکو تر منځ د عدل او انصاف قیام دی په کومه طریقه چې دا مقصد تر لاسه کیدلی شي هغه دین دی، خو هغه د دین نه بیل نه شمیرل کیږي .

د دین د حکمت او مصلحو په اړه امام ابوزهره فرمایي: د اسلامي قانون او فقهې اساس په ټولو احکامو او مندرجاتو کې د امت او ملت پر مصلحتونو باندې دي .

په هر هغه عمل او اقدام کې، چې د امت مصلحتونه نغښتې وي شریعي دلایل د هغه د شتون په کلکه غوښتنه کوي او هغه څه چې امت او ملت په حق کې مضر وي هغه د شریعت په دلایلو کې په کلکه غندل کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام موصوف وايي :چې هيڅ يو شريعت داسې حکم نه دی راوړی، چې په هغه کې د خلکو لپاره ښګېڼه او مصلحت نه وي نغښتی .

اخر هغه مصالح څه دی، چې شريعت او دين يې خپل اساس ګرځولی دی د دې مصالحو تعين څه رنګه کيدلی شي. د دې په هکله نوموړی امام فرمايي: هغه مصلحت، چې شريعت د خپلو ديني احکامو لپاره اساس ګرځولی دی هغه د شريعت له مقاصدو سره سمون خوري او د شريعت مقاصد د پنځو شيانو حفاظت دی هغه پنځه شيان دا دی:

1. انساني ژوند .
2. انساني عقل.
3. انساني مال.
4. انساني نسل.
5. انساني عزت.

همدا هغه مصالح دي، چې د شريعي احکامو او اوامرو اساس دی بيعنه د نواهي وه د همدې پنځه مصالحو او مخالفت او انځور کې دی.

د همدې پنځه ټکو په اړه امام صاحب فرمايي : ټول ملتونه د دې پنځو سيزونو په ژغورنې مـتـفـق دي او د دې پر حفاظت متحد دي.

او همدا رنګه انساني ټولنه پر دې متفق ده، چې د انساني ټولنې وجود ددې پنځو شيانو پر تحفظ باندې قايم دی .

حضرت امام غزالی (رح) فرمايي: چې دا پينځه شيان په هيڅ ملت کې جايز نه دي ګڼل شوي، بلکې دا محترم شميرل شوي دي. همدې له حکمت او مصلحته ډګ دين د ژوند د تعمير او ترقی په هره برخه کې انسان ته په سراحت او اشاره وينا کوي هغه که اخلاقي پر مختګ وي او يا مادي وړاندې تګ .

ښکـلې شريعـت

يو له هغو لاملونو څخه چې د مسلمان زړه پرې خوشحاليـږي هغه د اسلامي شريعـت ښکلا او هغه بې شميره ثوابونه او بې شميره بدلي دي. لکه: د توحيد عـقـيده منل ټول ګناهونه رژوي دغـه راز ځينې نورې نيکۍ او کړنې هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

گـناهونه له منځه وړي لکه عام لمونځونه د جمعې لمونځ حج عـمره روژه او داسې نور...

بله د خوښۍ چې نیک اعمال اضافه کیږي د بیـلـګې په توګه یو نیک عـمل لس برابره کله په ۷۰۰ ووه سوه او کله له دې هم په زیاتو برابرونو اضافه کیږي همدا راز الله تعالی ته توبه ویستل هم تـیـر ګناهونه له منځ وړي پر مسلمانانو سـتـونزې او تکـلیـفـونو راتلل هم د ګناهونو د ختـمیدو لاملونه دي یو ملسمان که بل مسلمان ته په غـیاب کې دعا وکړي دا هم هغه لپاره د ګناهونو د بخښنې سبب دی ځنکـدن پر یو مسلمان مړي د نورو مسلمانانو د جنازې لمونځ ادا کول الله تعالی ته د هغه د بخښنې لپاره سفـارش کول دي او بیا تر ټولو لوی سفارش د قیامت پر ورځ د ټولو مخلوقاتو د سردار محمد رسول الله (ص) سفارش دی چې هغه الله تعالی ته تر ټولو نیـږدې او خوښ سفارش دی لـنـډه دا چې الله تعالی وایي: (وان تعـدوا نعـمة الله لا تحصوها)

ژباړه: که چیـرې تاسې دالله نعـمتونه وشمیرئ : نو سرته یې نه شي رسولی.

یو بل ځای کې وایي: (واسبغ عـلیکم نمعه ظاهرة و باطـنـة)

ژباړه: او پوره کړي یې دي، پرتاسې نعـمتونه خپل ښکاره او پټ.

آسانه شریعـت

د انسان د خوښې یو لامل دسالم د سپیڅلي دین اساني ده. الله تعالی وایي: (ما انزلنا عـلیک القـران لتـشـقی.) طه

ژباړه: موږ دا قـران پرتا د دې لپاره نه دی نازل کړی، چې ته په کړاو اخته شې.

(ونیسرک للیسری) ژباړه: او مـوږ به تاته د آسانه لارې اسانـتـیـا درکړو.

(لایکلف الله نـفـسا الا وسعها) ژباړه: الله تعالی هـیڅ نـفس ته د هغه له وسې پورته مسّولیت نه متوجه کوي.

(و ما جعل عـلیکم فی الـدین من حرج) ژباړه: او په دیـن کې یې پر تاسې څه تـنګي نه ده راوستې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(و یضع عنهم اصرهم والاغلال التی کانت علیهم) ژباړه: او له دوی څخه هغه پیټی کوزوي، چې پر دوی دروند شوی و او هغه بندیزونه ماتوي چې په هغه کې دوی کلک تړل شوي و.

(فان مع العسر یسرا () ان مع العسر یسرا) ژباړه: نو حقیقت دا دی. چې له تنګسې سره پراختیا هم ده بیشکه له تنګسې سره پراختیا هم ده.

(ربنا لا تواخذنا ان نسینا او اخطانا ربنا ولا تحمل علینا اصرا کما حملته علی الذین من قبلنا ربنا ولاتحملنا ما لا طاقة لنا به واعف عنا و اغفر لنا و ارحمنا انت مولنا فانصرنا علی القوم الکفرین.)

ژباړه: ای زموږ ربه! که له موږ نه هیره او خطا صادره شي. موږ پرې مه نیسه. ای زموږ ربه ! پرموږ هغه پیټی مه ږده چې له موږ نه پر مخکینیو خلکو دې ایښي و. زموږ ربه! د کوم پیټی پورته کولو چې په موږ کې وس نشته. هغه پر موږ مه ږده، له موږ سره آساني وکړه. زموږ (له ګناهونو) څخه تیر شه پر موږ رحم وکړه. ته زموږ کار جوړوونکی یې د کافرانو په مقابل کې زموږ مرسته وکړه.

رسول الله (ص) فرمایلي دي. (رفع عن امتي الخطا والنسیان، و ما استکرهوا علیه) ژباړه: زما له امت څخه سهوه. هیره او هغه څه چې دوی پرې مجبور کړای شي پورته شوي دي.

(ان الدین یسر ولن یشاد الدین احدا الا غلبه فسددوا و قاربوا و ابشروا)
ژباړه: بیشکه دین آسان دی او یو څوک چې له دین سره مقابله کوي، دین پرې غالبه کیږي، سمون وکړئ او یو بل ته نیږدې شئ او زیرې ترلاسه کړئ.

(بعثت بالحنیفیة السمحة)

ژباړه: زه پر پاک او سپیڅلي دین را لیږل شوی یم.

(خیر دینکم ایسره)

ژباړه: ستاسې غوره دین هغه دی، چې آسان وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریعت پر مصلحت بناء دی

مسمانان باید د غربي تمدن د گټو او اړخونو څخه گټه واخلي لکه علم تکنالوژی علمي اداره فردي ازادي او د هغه لپاره د بیلوالي ضمانت تگلاره. فقهي اصل دی چې وایي ښه واخله خراب و غورځوه.

رسول الله (ص) د جاهلیت د عصر ځینې مسایل لکه د علم معامله د مضاربت شرکت او په دیت پورې اړوند مجازات او څه نور شیان تایید کړه ځینې نور شیان یې پر هغه ور اضافه کړه چې هغه مسایل کاملاً د اسلامي مسایلو په ډول باندې بدل شو.

ځینې کسان (د پنا فی غرب) وي په پټو سترگو د غرب تقلید کوي خپل هویت یې هیر کړی وي د اسلام حقیقت څخه هیڅ خبرتیا نه لري. ځینې بیا توجیه گیري کوي له هر طریقه چې وي نصوص د غربي واقعیتونو مطابق تفسیروي. دا کار دوه زیان لري

۱ـ دا چې اسلام تحریفوی

۲ـ غربیان غواړید حقیقي دین نور پیدا کړي دوی دغه تحریف شوې اسلام نسخه وروښيي.ځینې خلک بیا له اسلام سره اخلاص لري خو دعوت او تبلیغ یې په قهر وي خپل خبره کوي بیا د بل نه مني د بل نظر په رسمیت نه پیژني د شورا پر اصل تایید نه کوي د خلکو ازادي په رسمیت نه پیژني. عام خلک په جزي فقهي اختلافاتو کې مصروف ساتې او مخالفانو ته دسیاسي فعالیت اجازه نه ورکوي.

ځینې بیا یوازې د اسلامي مجازاتو عمل کول د کامل اسلام انځور بولي. په اجتماعي روابطو کې سخت گیره وي. هره خبره د تورې په زور حل وي او مخالف نظر ته په کراهت گوري.

د مطلوب اسلام روح، هدایت، بشارت، محبت، تسامع، مصنویت، اجتهاد، ابتکار، انتظام، او اعتدال دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلامي شريعت مصادر

د اسلامي شريعت څلور مصادر دي. چې قرانکريم او سنت نبوي يې اصلي او لومړني مصادر دي او اجماع او قياس په دوهمه مرحله ځاى لري.

قرانکريم د شريعت لومړی مصدر دی

الله تعالی د قرانکريم د المايده په سورت کې فرمايی.(وان احکم بينهم بما انزل الله ولا تتبع اهواء هم و احذر هم ان يفتنوک عن بعض ما انزل الله اليک فان تولوا فاعلم انما يريد الله ان يصيبهم ببعض ذنوبهم و ان کثيراً من الناس لفاسقونَۜ افحکم الجاهليته يبغون ومن احسن من الله حکما لقوم يوقنون.) مايده ۴۹-۵۰

ژباړه: نو ای محمد (ص) ته د الله له نازل کړي قانون سره سم د دې خلکو د چارو فيصله وکړه او د هغو د خواهشتاتو پيروي مه کوه. پام کوه چې دا خلک تا په فتنه کې وا نه چوي. يوې ذرې په اندازه هم له هغه هدايت نه وانه وړي چې الله تعالی تاته راليږلی دی. که دوی ورڅخه مخ واړوي نو و پوهيږه چې الله تعالی ددوی د ځينو گناهونو په مجازات کې په غم کې ددې د لتاړولو اراده کړې ده او دا حقيقت دی چې دا خلک زياتره فاسقان دي. (که دوی د الله تعالی له قانون څخه مخ اړوي) نو آيا د جاهليت فيصله غواړي؟ په داسې حال کې کوم خلک چې پر الله تعالی باور لري د هغوی په نزد له الله تعالی نه بل غوره فيصله کوونکی هيڅ نشته.

قرانکريم د شريعت د لايلو بنسټ دی. د شريعت نور دلايل لکه، سنت اجماع او قياس له قرانکريم څخه اخيستل شوي او د حجت ثبوت يې په قرانکريم ولاړ دی.

قرانکريم او شريعت

قرانکريم لومړنی مرجع او موخذ د شريعت ده. اسلام عبارت له هغه عقيدې څخه دی چې عمل صالح يې تصديق کوی. هغه اعمال که مربوط په عباداتو پورې وي لکه: لمونځ، روژه، زکاة، او حج يا هغه اعمال چې کورنی او ټولنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورې اړه ولري لکه: اجتماعي، اقتصادي، سياسي، او بين المللي اړيکې په منځ کې د مسلمانانو او غير مسلمو.

۱ـ د اسلام له نظره ددې دنيا محدود ژوند ډير ارزښت لري ځکه دا ژوند د صالح اعمالو د سرته رسولو او په ځمکه کې د الهی عدالت تامين لپاره يوه سرمايه ده. په قرانکريم کې تر ټولو لوی ايت د دنيوي امورو د تنظيم لپاره راغلی دی که څوک دا دنيا پريږدي او خپل مسؤليتونه په کې سم سرته ونه رسوي هغه دنيا کې به هم برخه ونه لري.

۲ـ قرانکريم هغه مسايل او احکام په زيات تفصيل سره بيان کړي دي کوم چې د زمان مکان عرف او حالاتو د تغير سره تغير نه کوي لکه: لکه د کورنۍ مربوط مسايل يا د جرايمو حدود چې مسلمانان يې په تر سره کولو هر وخت مکلف دي.

۳ـ د صحيح ده چې د شرعې اعمالو احکام په قرانکريم کې کم دې ولې بې نهايته اهميت لري ځکه همدغه احکام دي چې يو امت او تمدن د ژوند پر سمه لار روانوي او صالح امت او ټولنه له نورو امتونو او ټولنو څخه جلا کوي.

۴ـ د شريعت د خصوصياتو څخه يو هم د هغه اسانوالی دی. شريعت طلاق ته اجازه ورکړې ده خو د مسيحيت يو گروپ طلاق ته جواز نه ورکوي نو ځکه ډير مسيحيان له همدغه امله مجبوره کيږي چې خپل دين پريږدي. اسلام تعدد د زوجاتو ته اجازه ورکړې ده ولې چې په ټولنه کې ډير وختونه ددې ضرورت پيدا کيږي.

غرب چې دې ته رسمي اجازه نه ورکوي خو په غير رسمي توگه بې حسابه ملگرو ښځو ته اجازه ورکوي.

د شريعت ۵ پنځه موخې

شريعت ۵ پنځه موخې لري شريعت به دا ۵ پنځه موخې بشپړوي.

۱ـ لومړۍ موخه: د ځان ساتنه.

۲ـ دوهم موخه: د عزت ساتنه.

۳ـ دريم موخه: دمال ساتنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ـ څلورم موخه: د عـقـل ساتـنه.

۵ـ پنځم موخه: د ديـن ساتـنه.

دا ۵پنځه ساتنې تعنې د ځان، عـزت، ابرو، مال، عـقـل او ديـن ساتـنه يوازې د مسلمان وياړ نه دی او نه يوازې د غـير مسلمان بلکې څرنګـه چې د يو مسلمان ځان عـزتـمنـد دی نو هـمداشان د يو غـيـر مسلمان ځان هـم محترم دی او ددې نورو شيانو د ساتـنې موخه څه ده؟

يعنې هـر وګړی پر خپل دين د عـمل کولو بـشـپـړه ازادي لري او په کسي ژوند کې څوک د دين بدلولو ته څوک نه اړ کوي او نه څوک لالچ ورکولای شي او که د تحـقـيـق (پلـټـنی) له امله څوک مسلمانـيـږي نو مسلمان دې شي. خو په زور سره څوک نه شي مسلمانولای او نه يې د اسلام څخه ويستلی شي او که څوک دا جوته کړي چې پر چا زور کيـږي او په زور سره يې د مسلمانولو هڅې رواني دي نو د هغه لپاره سزا، ځورونه شـته او د هغه اهـلـيـت چې اهـل ذمه وي. چې له موږ سره يې معاهـده او تړون شوی وي نو د هغه د ساتـنې پـره زموږ پر غاړه ده د بيلګې په ډول که جنګ ونښلي نو موږ به خپله جنګ کوو او دوی به جنګ ته شو اړ کولای او د جنګ په لړ کې څرنګه چې د خپل مال، ځان، ښځو اولادونو عـزت ساتـنه کوو نو همداسې د اهل ذمه به هم کولای شو او په دين کې د عبادت د ځايونو ساتـنه هم شـتـه.

مذهب څه ته وايي؟

مذهب په لغت کې لارې او طريقې ته وايي او په اصطلاح کې رايـيـو او نظرياتو ته مذهب وايي .

مذهب يا د دين د مسايلو پوهه يا اسلامي فقه څه وخت منځ ته راغله ؟

د رسول الله(ص) د ژوند په وخت کې به خلکو خپلې پوښتنې رسول الله(ص) ته وړاندې کولې قرانکريم به نازليده او د هغوی د پوښتنو ځوابونه د وحې په واسطه رسول (ص)ته ښودل کيده.

الله تعالی فرمايي: ((يستـفـتونک قل الله يفـتـيکم فی الکلاله))

ژباړه: طلب د فـتـوې کوي وايي الله تعالی پـوهـه درکوي په اړه د کلاله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله د ظهار د مسلې په اړه یوې ښځې له رسول الله(ص) څخه پوښتنه وکړه د هغه په ځواب کې د سورة مجادله لومړي ایتونه نازل شول او داسې نور .

رسول الله(ص) چې د شرعي نصوصو او بیان لپاره یوه ډله صحابه کرام(رض) وټاکل، چې ځینې اهل علم یې ځوارلس کسان بولي او ځینې یې تر هغه زیات بولي د هغوی په سر کې معلم الناس رسول الله(ص) وو. او د رسول الله(ص) په زمانه کې د مسایلو اختلافات نه وو، ځکه چې ټول مسایل به رسول الله(ص) ته وړاندې کیدل.

د رسول الله(ص)د وفات وروسته صحابه کرام (رض) په نړۍ کې د دعوت او جهاد لپاره تیت شول اسلام مختلفونو قومونو او مختلفو ژبو والا خلکو ته ورسید. صحابه کرامو به د هغه صحابه کرامو په قول فتواوې ورکولې، چې د فهم، ادراک او اجتهاد قوه به یې لوړه وه. د دغو صحابه کرامو شمیر ځینې اهل علم تر زرو ۱۰۰۰ کسانو زیات بولي ابن قیم (رح) وایي: د دغو صحابه کرامو شمېر اوه کسان وولکه : عمر بن الخطاب، علي بن ابي طالب، عبدالله بن مسعود، عایشه ام المومنین، زید بن ثابت، عبدالله بن عباس ، عبدالله بن عمر(رض) جمیعاً.

او د دغو صحابه کرامو رایې او نظریې ته به یې مذهب فلان او فلان ویل لکه:

مذهب :عایشه (رض)

مذهب: عبدالله بن عمر(رض)

مذهب: عبدالله بن مسعود(رض)

مذهب: عبدالله بن عباس(رض) او داسې نور.

همدا رنگه په تابعینو کې مذهب: د سعید بن المیب و عروه بن الزبیه القاسم بن محمد خارجه بن زید، ابوبکر بن عبدالرحمن بن حارث بن هشام سلمان بن یسار، عبدالله بن عبدالله بن عتبه بن مسعود وو.

او د دوی مبارکانو په وسیله د دین پوهه عالم ته ورسیده د شرعي علومو استادان او زده کوونکي زیات شول د هغوی مبارکانو وروسته به هر چا د دیني

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسائلو په استباط کې مداخله کوله او په اسلامي امت کې زيات اختلافات رامنځ ته شول .

وروسته الله تعالی په خپل فضل د دين د حفاظت لپاره د ډيرې لوړې تقوا او پوره احتياط او لوړ ادراک او فهم والا علماء کرام رامنځته کړل او هغوی د قرانکريم او حديث څخه په ډير احتياط لوړ فهم او ادراک سره مسائل ترتيب کړل ، چې څلور اسلامي فقهي يا څلور مذاهبه بلل کيږي کوم، چې د ټول امت ورباندې يووالی دی.

مذاهب ارجعه په لاندې ډول دي :

- المذهب الحنفي
- المذهب المالكي
- المذهب الشافي
- المذهب الحنبلي

دا مذاهب د تابعينو له دور څخه شروع شوي دي او په دې مذاهبو باندې د ټول امت اتفاق دی.

قـرانکريم

د بشريت د هـدايت لپاره د الله تعالی د نازل شويو کتابونو کې له ټولو څخه وروستی کتاب قـرانکريم دی. چې رب العالـمين په اخري نبي او رسول محمد (ص) باندې نازل کړی دی او الله تعالی ورته خطاب کړی دی.(انا نحن نزلنا علـيک الـقـران تـنـزيلا) دهر ٢٣

ژباړه: يـقـيـنا همدا مونږ نازل کړی په تا باندې قـران په يـقـيني نازليدو سره.

قـرانکريم الله تعالی پر خپل پيغـمبر (ص) باندې نازل کړی او په قـرانکريم کې يې دژوندانه لارې چارې ټاکلي. الله تعالی په خپل کتاب کې د انسانانو لپاره عـقـيده، عبادت، د ژوندانه نظام او نور ټول شيان روښانه کړي چې انسانان ورته د دنيا او اخرت په هکـله اړتيا لري. که چيرې انسانان ايمان راوړي د قـرانکريم پر لارښوونو ځان پوه کړي او ورباندې عـمل وکړي نو له شک پرته به د انسانيت لوړو درجو ته ورسيـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قـرانکریم تعـریف

که څه هـم قـرانکریم د ډېر شهرت له امله تعـریف ته اړتیا نه لري. خو بیا هم اوصولیانو قـرانکریم ته پام اړولی او په دې هکـله یې داسې ویلی.(هـو الـقـران منزل عـلـی رسول الله (ص) المکـتـوب فی المصاحف المـنـقـول عن نبی (ص) نـقـلا مـتـواتـرا بلا شبـهـة)

ژباړه: قـرانکریم پر رسول الله (ص) هغه نازل شوی کتاب دی چې په سیـپـارو کې لیکـل شوی او له کومې شبهې پرته په مـتـواتر ډول له رسول الله (ص) څخه نـقـل شوی.

قرانکریم خپل ځان موږ ته در پـیـژني

۱ پـوښـتـنه: نوم دې څه دی؟

ځواب: بل هو قران مجید.

۲ پـوښـتـنه: د کوم ځای څخه راغلی یې؟

ځواب: فی لوح محفوظ.

۳ پـوښـتـنه: د چا له طرفه څخه راغلی یې؟

ځواب: تـنـزیل من رب العالمین.

۴ پـوښـتـنه: پرچا نازل شوی یې؟

ځواب: نزل علی محمد.

۵ پـوښـتـنه: د چا په واسطه نازل شوی یې؟

ځواب: نزل به الروح الامین.

٦ پـوښـتـنه: په کومه میاشت نازل شوی یې؟

ځواب: شهر رمضان الذی انزل فیه القران.

۷ پـوښـتـنه: په کومه شپه نازل شوی یې؟

ځواب: انا انزلنا فی لیلة قدر.

۸ پـوښـتـنه: ای قـرانه پاکه په کومه ژبه نازل شوی یې؟

ځواب: بلسان عـربی مـبـیـن.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرانکریم د هدایت کتاب دی

قرانکریم د هدایت کتاب دی خو شرط دا دی چې ځانونه په معنی یې پوه کړو او الله تعالی موږ ته وایي چې. ما قران د پند اخیستلو لپاره تاسې ته ډېر آسانه کړی دی.

۱ـ زه وایم افسوس زموږ عام خلک په سختو ګناهونو اخته دي ددې علت بې علمي ده که خلک علم زده کړي ښه او بد به سره وپیژني د الله تعالی عظمت به یې په زړه کې ځای ونیسي او که ګناوې پریږدي نور علماء هم دانسانانو علاج علم بولي وعظونه خو کیږي یوازې وعظ کفایت نه کوي.

اوس اصلي خبره دا ده چې عوام خلک باید یې په څه طریقه ضروري علم زده کړي؟ د دغه کار لپاره تر اوسه چا غوره کار نه دی شروع کړی. عوامو ته د هغوی ناروغتیا ښودل کیږی خو د علاج لپاره یې دوا چا نه ده ور ښودلې . عوام داسې پوهول شوي دي که علم زده کول غواړي نو به مدرسې کې شامليږی نور کارونه او دا کار ممکن نه دی.

علم په قرانکریم کې دی سمه عقیده، تربیه، اخلاق، او تقوی ټول له قرانکریم څخه زده کیږي بلکې قرانکریم یې د انسان په زړه کې ور داخلوي، قرانکریم موږ ته د عبرت کیسې د ژوند مقصد په کایناتو کې د الله تعالی د قدرت نښانې د دوزخ او جنت لارې راښیي هغه اثر چې د قرانکریم بیان پر زړه کوي د نورو خلکو خبرې یې نه کوي. ضروري او فرض دا ده چې موږ باید د قرانکریم په معنی ځانونه سم پوه کړو غیر له هغه څخه به څرنګه د الله تعالی له کلام څخه ګټه واخلو.

۲ـ راځی چې د علماء په مرسته د قرانکریم ترجمه شروع کړو د ورځ یو ایت سهار او یو ماښام په ترجمه سره زده کړو چې عربي کلمات یادولای شو پښتو معناګانې یې خو په آساني سره یادولای شو راځي یوه میاشت دا کار وکړو بیا به وګورو چې قرانکریم په معنی سره زده کیږي او که نه زموږ د پښتو ځینې کلمات له عربي څخه اخیستل شوي دي کله مو چې یو څه ترجمه وکړه د قرانکریم په مقصد پوه شو له هغه وروسته نبوي سیرت پښتو د آسانې فقهی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب او نور د عقایدو، آدابو، کتابونه په پښتو زده کولای شو هغه هم په قراره قراره ووایو دا ضروري ده زده کول د دیني علم بلکې تل باید د خپل فارغ وختونو کې ځان د پر قرانکریم او د هغه په معنی پوه کړو او تل د خپل الله تعالی سره ملاقات وکړو د لمانځه په معنی به و پوهیږو لمونځ مو صحت پیدا کوي په ژوند کې مو هره ستونزه موږ ته پیښیږي کله چې قرانکریم ووایو هغه به د حل لاره راښیي کله مو چې قرانکریم را پرانیسته شیطان به له موږ څخه تخښتي د انسانانو سره به هیڅ ستونزه ونه لرو ځکه قرانکریم داسې اخلاقي رویه راښيي چې دښمن به ونه لرو نا امیدي به نه وي د حرص په اور کې به نه سوځیږو د ژوند په هر کار کې به خوشحاله یو ځکه هر کار به مو عبادت او د الله تعالی د رضا لپاره وي په هیڅ کار کې به زیان ونه کړو.

قرانکریم رښتنی لارښود دی

قرانکریم موږ ته د یوه حقیقي معبود خبر راکوي چې ددې نړۍ خالق او رب دی په داسې حال کې چې نا خبره انسان د خپل هوا او هوس پرستش کوي.

د نورو ادیانو په خلاف په اسلام کې د عبادت ځای د قید څخه خلاص دی د مسلمان عبادت په هر ځای کې قبلیږي صرف د حج لپاره یو خاص ځای ټاکل شوی دی چې دا عبادت په عمر کې یو ځل دی او د مسلمانانو د نړیوال ټولیدو ځای دی او هم د ابراهیم (ع) د ژوند د خاطراتو یادونه په کې کیږي.

ځینی مستشرقین په اسلام دا تور لګوي چې په اسلامي عباداتو کې صرف څه شکلې تشریفاتو ته ارزښت ورکول کیږي نه د زړه نیت ته حال دا چې په اسلام کې اخلاص او نیت د عبادت د قبلیدو بنسټ دی.

د چا لمونځ چې هغه د بدۍ او بې حیایۍ څخه منع کوونکی نه وي هغه صحیح او کامل لمونځ نه وي لمونځ قراره قراره مسلمان اصلاح لوري ته بیایي همدارنګه روژه ددی لپاره فرض کړی شوی ده چي په انسان کي تقوا پیدا شی د روژې مقصد د ټولو بدو کارونو څخه روژه ده نه یوازې د خوراک او څښاک څخه.

الله تعالی ته هغه عمل د منلو وړ دی چې خاص د هغه لپاره وي او یوازې په هغه طریقه سره وي چې الله تعالی ورته ټاکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرانکریم فضیلت

(لو انزلنا هذا القران علی جبل لرایته خاشعاً متصدعاً من خـشیة الله) حشر ۲۱
ژباړه: که چیرې مونږ دا قران په غـر باندې نازل کړی وای او په غـر کې شعور او پوهه وای نو تاسو به دا غـر لیدلې وای چې د الله تعالی له ویرې نه تباه شوی او شلیدلی وُ.

حضرت عثمان (رض) د رسول الله (ص) نه دا ارشاد نـقـل کړی دی چې په تاسو کې غـوره هغه څوک دی چې په خپله قرانکریم یاد کړي او نورو ته یې هم وښایي.

قرانکریم اصل د دین دی نو دا قرانکریم په اشاعـت سره بقاء د دین ده نو ددې په وجهه د قرانکریم یادول او بل ته د ښودلو غـوره والی ثابت شو. ځکه چې قرانکریم د الله تعالی کلام دی او دا کلام په ټولو کلامونو اوچت او غـوره دی نو لوستل او بل ته ښودل یـقـیـناً افضل دي. ملاعلی قاري یو حدیث مبارک نـقـل کوي چې کوم سړي قرانکریم حاصل کړو نو هغه عـلوم نبوت پخپل تندي کې جمع کړل.

گرانو لوسـتـنکـو: د قرانکریم ډیر فضایل دي چې رسول الله (ص) د هغې بیان کړی دی. حضرت ابن عمر (رض) د رسول الله (ص) څخه روایت کوي چې رسول الله (ص) و فرمایل: په زړه هم زنگ لگي لکه څرنگه چې اوسپنه په اوبو کې زنگ اخلي.نبی کریم (ص) نه پوښتـنه وشو چې ای د الله رسوله د دې د صفایي لپاره څه شته.؟ رسول الله (ص) و فرمایل: چې د مرگ ډیر یادول او د قرانکریم ډیر تلاوت کول.

قرانکریم او اخلاق

د عـقـیدې او شریعت څخه بې غـیر قرانکریم موږ ته اخلاق هم راښیي هغه که (رباني) اخلاق وي او یا که (انساني)

۱ـ رباني اخلاق: دانسان ارتباط د الله تعالی سره ښیي او بنسټ یې الهی تـقـوا دي لکه: اخلاص د الله تعالی سره، هغه ته رجوع کول، پر هغه توکل کول، امید

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرل د هغه د رحمت څخه او ویره کول د هغه له قهر څخه، د هغه د نعمتونو شکر اداکول، پر سختـیـو صبر کول، اخرت ته مخ اړول او دنیا ته شا محبت له هغه سره او رضا په قضاء د الله تعالی.

۲ـ انساني اخلاق: هغه خویونه دي چې بې له هغه څخه د خلکو سره ښه ژوند نشي تر سره کیدای لکه: صداقت، تواضع، وفا، عـدالت، احسان، حیاء، عـفت، د خلکـو احترام، د مخالـفـینو سره سوله او داسې نور.....

۳ـ قرانکریم رباني او انساني اخلاق دواړه سره راجمع کوي چې موږ یې په مختـلـفـو سورتونو د قرانکریم کې وینو هغه وخت چې اوصاف د مـتـقـیانو، اولی الباب، عبادالرحمن، محـسـیـنـیـنـو او ابرارو بیانوي.

۴ـ د قرانکریم په قصصو کې ګورو چې پیغمبران د توحید دعـوت په څنګ کې د فضایلو نهال د خلکو په زړنو کې کښنوي او د ټولنې د رذایلو سره مبارزه کوي. هود، صالح، لوط، شعیب او داود علیهم السلام او ټولو انبیاو دا کار کړی ده.

۵ـ کله چې رباني اخلاق د انساني اخلاقـو سره یو ځای شي بیا یوازې وجداني مسّولیت په یوه الهی مسّولیت بدلیږي چې بیا نو یې ثمره یوازې خوشحالي نه بلکې د الله تعالی رضا او د اخرت نعمتونه هم وي. الله تعالی د خپلو پیغمبرانو صفت په یوې مجموعي اخلاقي فضایلو کې بیانوي.

قرانکریم او کاینات

۱ـ دقـرانکریم یوه مکمله جمله ایت بلل کیـږي. ددې عالم هـر توکی او شی هم د ایت په نوم یادیـږي یو د لوستلو(مقروء) کتاب ایت دی بل د لیدلو (مشهود) کتاب ایت. یو کتاب له حرفو څخه جوړ شوی دی بل له توکو څخه یو کتاب دومره کوچنی دی چې په جیب کې ځایـږي بل دومره لوی دی چې پرځمکه او آسمانونو ټول احاطه کوي خو په واړه کتاب دا ستر کتاب راغـونډ شوی دی. څومره چې اسرار په دې واړه کتاب کې دی په ستر کتاب کې نشته دا لوی غـوړیدلی کتاب د دغه کوچني کتاب شرحه ده او هغه کوچني کتاب د هغه لوی کتاب خلاصه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ پوهیږو چې ځمکه د ۱۱۴ یوسلوڅوارلس عناصرو څخه جوړ شوې ده د الله تعالی مقروء کتاب ۱۱۴ یوسلوڅوارلس سورتونه لري سورت فاتحه د ۱۱۴ یوسلوڅوارلس حرفو څخه ترکیب شوې ده. ځمکه ۷ اوه طبقی ده د شمسي نظام ۷ اوه مدار دي د ځمکې او آسمانونو د هر کوچني جز (اتوم) انتهایي مدارونه هم ۷ اوه دي د فاتحې سورت ایتونه هم ۷ اوه دي دقرانکریم منزل هم ۷ اوه دي دا یو تصادف مه ګڼه دا حقیقت در په ګوته کوي چې د دواړو کتابونو مرجع یوه ده یو د بل شرح دی.

۳ـ ستا په خپل نفس کې د قدرت نښې دي او هم په دې عالم کې د قدرت نښې دي چې دا ټول د قرانکریم په حقانیت شاهدي ورکوي دا ځکه چې الله تعالی د هر څه شاهد دی د هر څه شاهد خو به داسې څه وایي چې هر څه د ده د هرې ویناء په حقانیت شهادت ورکړي.

۴ـ نو کله چې تاسې د الله تعالی د مقروء کتاب د کوم ایت په اړه داسې تعبیر واوري چې د الله تعالی مشهود کتاب سره مغایرت ولري دا تعبیر صحیح نه دی او که د مشهود کتاب د کوم توکی په اړه داسي څه واوری چي د مقروء کتاب د کوم ایت توپیر ولري نو هغه هم صحیح نه دی. دا دواړه ایتونه په هیڅ صورت کې یو د بل خلاف خبرې نه کوي ځکه رب یې یو دی ناپوه کسان به د دې یا هغه په اړه داسې تغیر او تعبیر وړاندې کوي چې یو له بل سره مغایرت ولري.

الله تعالی په دې نړۍ درې کاینات پیدا کړي

۱ـ یوه نړۍ هغه ده چې په هغه کې هر وخت سکون او آرامي وي ستونزې په کې بیخي نشته د غم او تکلیف نوم او نښان هم شتون نه لري هغه ته جنت وایي الله تعالی مور ټول هلته ورولي.

۲ـ او یوه نړۍ د هغې په مقابل کې ده چې هلته هر وخت ستونزې غم مصیبتونه وي د خوښۍ اوسکون هلته بیخي نوم نښان نشته هغې ته دوزخ وایي الله تعالی دې مور ټول ترې وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ـ دریمه نړۍ له دې دواړو څخه جوړ شوې دی چې هم په کې خوښۍ شته او هم په کې غـم او سکون شته او ستونزې هم او هغې ته دنیا وایي چې موږ او تاسو په کې اوسیږو او په دې نړۍ کې به تاسو هیڅوک داسې پیـدا نکړي چې موږ په ټول ژوند کې ستونزو سره نه یو مخ شوي او نه به داسې څوک پیـدا کړي چې ووایي ما هیڅکله قراره ورځ او خوشحالي نه ده لیدلې دلته له هرې خوښۍ د غـم اغـزي را تاو دي او په هـرو ستونزو کې یو سکون پټ دی نه د دې دنیا ستونزې پټې دي او نه سکون پټ دی.

الله تعالی

د الله تعالی په نومونو کې جامع نوم الله د واجب الوجود ذات نوم دی چې د الوهیت د بـشـپړو صفاتو څښـتـن په خپل حـقـیـقي وجود کې یواځنی ازلي او ابدي ذات او د کمال د بـشـپړو صفاتو خاوند دی د عـربي ژبې ځینې پوهان یې مشـتـقی او د (الاله) څخه یې ماخذ بولي همزه ورڅخه خذف او لام په لام کې مدغـم د دواړو لامونو څخه مشدد او الله ور څخه جوړ شوی دی.

۱ـ واجب الوجود: واجب الوجود چې ذات یې لازم او ضروري مطلـق تل تر تله مسـتـقـل او چاته اړ نه وي.

۲ـ ممکن الوجود: ممکن هغه شی ته وایي چې شتون او نه شتون یې دواړه سره برابر وي. معنی دا چې په خپل ذات کې یو بل ته اړ او غـیر مـسـتـقـل نه وي.

د الله تعالی معـنی

الله تعالی هغه سپیڅلی ذات دی چې د عبادت وړ، خالـق، رازق، مدبر او د لوړ اقـتـدار څـښـتـن دی د حوادثو او ستونزو پرمهال ورته خلک پناه وړي او خپل حاجتونه ورڅخه غـواړي خلک ورسره مینه لري تعـظیم او عاجزي ورته کوي او ویره ورڅخه لري او پر وړاندې یې سکون او ډاډ ترلاسه کوي له بشري حواسو پټ د ذات په پـیـژندلو کې یې عـقـل، اریان، خالـق، مالک، رازق، د غـیـبي علم څـښـتـن بـشـپړ واکمن کار ساز حاجت روا قانون ورکوونکی د عـظمت اولي او د الوهیت د بـشـپړو صفاتو څـښـتـن دی نو پرتله ژوندی د ټولو کایناتو خالق او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدبر د ساکښانو روزي رسان د مرگ او ژوند واکمن په هـر څه توانا او لا مثاله ذات دی.

د الله تعالی پـیـژندنه

د الله تعالی د ذات په موضوع باندې د بحـث نه د مخه پر دې خبره پوهـیدل په کار دي. چې د الله تعالی وجود مادي نه دی. بلکې له مادي نړۍ ور اخوا يو حـقـیـقي ذات دی چې په عام ډول ديو شي د وجود پـیـژندنې لپاره چې له موږ سره کوم وسايل دي هغه حواس دي. د کايناتو علم د حواسو په وسيله معلوميـږي، البته د ماوراء طبـیـعـت د پـیـژندنې لپاره حواس کافي نه دي.

د ماده پالو ساينس پوهانو تر ټولو لويه غـلطي دا وه. چې هغوی د ساينس حدود ونه پـیـژندل گومان يې وکړ چې ساينس هره مسّله حل کوي. د الله تعالی ذات له دې خورا ډير لوړ دی. چې بشري عـقـل ورته ورسيـږي او يا يې انساني افکار درک کړي. که د انسان عـقـل هـر څومره پرمختگ وکړي او د انسان خيال او فکـر که هـر څومره پرمخ ولاړ شي. د الله تعالی ادراک څخه د هغه صلاحيت ډير لږ او محدود دی. د الله تعالی ذات خو لا پريږده. بشري عـقـل د موجوده اشياو له کـشـف څخه هم ناتوانه او نا خبـره دی انسان د خپل د بدن او وجود په اړه پوره تفصيلي معلومات نه لري بيا د الله تعالی ځان خو ډېر لوړ دی.

د الله تعالی د نوم پـیـژندنه

۱ـ الف: الله: اسم للذات المـقـد سة. ذات الله جل و علا واجب الوجود لايشارکه فـيه غـيره. ژباړه: الله نوم د هغه مـقـدس ذات دی. چې ذات يې ډېر پاک دی او ډير لویۍ دی او وجود يې واجب دی (موجود) بادشاهي کې ورسره شريک نـشته.

۲ـ ب: د الله تعالی د نوم بل تعـريف. الله ذات واجب الوجود المستجمع لجمع الصفات والکمال و منزه عـن کل عـيـب و نـقـص. ژباړه: الله تعالی هغه ذات دی چې وجود يې واجب دی جمع کوونکی دی ټولو د صفاتو د کمال لره او پاک دی د هر ډول عـيـب او نـقـصان څخه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی د پېژندنې وسایل

۱ـ لومړی عقل: لکه څرنگه چې د ټولو اسلامي احکامو سرچینه وحې قرانکریم او نبوي سنت دي په همدې توگه د اسلامي عقایدو بنسټ هم په پورته شیانو ښودل شوی مگر له دې سره سره روغ عقل د ټولو اسلامي عقا یدو د صحت تایید او ملاتړ کوي له همدې کبله الله تعالی انسان د عقل له امله په خپلو احکامو مامو کړ د انسان د بدن هر یو غړی جلا دنده لري د عقل دنده تدبر او تفکر دی ټول کاینات له اتوم نه واخله تر لویو کهکا شانونو او له حجرې نه بیا تر لویو اجسامو پورې د عقل او فکرادت ډگر تشکیلوي قرانکریم د انسان فکر د کایناتو پاتې نړۍ ته په کتلو غور او فکر لورته را اړوي او د اسلام دښمنو ملحدو ځواکونو پر وړاندې د پیغمبرانو د استدلال یادونه کوي هغوی د الله تعالی د توحید په دلایلو کې کاینات وړاندې کوي لکه لمر سپوږمۍ او ستوري.

۲ـ دوهم وحی اسماء او صفات:د الله تعالی په سپیڅلو نومونو قرانکریم او نبوي سنتو یوه کړی یو الله اسم ذات دی او نور یې صفتي نومونه دي دغو ته اسماء الحسنی هم وایي هغه چې په نبوي فرمان ثابت دي او ۹۹ نهه نوي نومونو ته رسیږي: (عن ابی هریرة روایة قال الله تسعة و تسعون اسما مئة الا واحد الایحفظا احد الا دخل الجنة و هو و تر یحب الوتر.) ژباړه: د الله تعالی ۹۹ نهه نوي نومونه دي چا چې دغه نومونه حفظ او یاد کړل هغه هرومرو جنتي دی او هغه به جنت ته ولاړ شي. الله تعالی طاق دی او طاق خوښوي. په دغه مبارک حدیث کې د وتر څخه مراد توحید دی یعنی الله تعالی لا مثاله او بې سارې ذات دی چاچې دغه نومونه زده کړل او خپل ذهن ته یې وسپارل اوباور یې پرې وکړ هغه به الله تعالی جنت ته داخل کړي.

د الله تعالی له پېژندگلوۍ څخه بې برخې کیدل

انسان د ایمان د دعوې سره سره د ایمان له کړۍ څخه ووځي که هغه د الله له پېژندگلوۍ څخه نا خبره یا د الله تعالی له صفاتو نومونو افعالو او حقوقو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

له کوم یوه نه منکر شي او هغه خلک چې د الله تعالی ذات پورې کوم نقصان یا خرابي تړي اود دې خبرې پیژندگلوي ورسره نه وي چې ټول کمالي صفات یوازې له هغه ذات سره ښایي او په نړۍ کې ټول شته شیان د هغه ذات د فعل کړنې پایله ده او هغه کس هم د الله تعالی د معرفت څخه نا خبره دی الله تعالی فرمایي.(ما قدرو الله حق قدره ان الله لقوی عزیز) ژباړه: هغه خلکو د الله تعالی قدر هسې نه دی پیژندلی لکه څرنگه چې یې د پیژندلو حق دی او د قوت او عزت ولا ذات یوازې الله تعالی دی.

(و جعلواله من عباده جزء ان الانسان لکفور مبین.) ژباړه: پر دې هر څه پوهیدلو او منلو سره هم هغه خلکو د ده له بنده گانو څخه ځینې یې د ده برخه وال وگرځول او حقیقت کې انسان د احسان هیروونکی دی.

(لقد کفر الذین قالوا ان الله ثالث ثلثة.)

ژباړه:هغه خلکو کفر وکړ څوک چې وایي الله تعالی له دریو څخه یو دی. د الله تعالی له معرفت پیژندگلوۍ سره نا اشنایي له الله تعالی سره دشرک بنسټ دی ځکه که انسان د الله تعالی نومونه او صفات او د هغه کمال او افعال او که د الله تعالی له حقوقو سره نا اشنا وي نوهغه انسان د الله تعالی له سره لایق نه وي او یا الله تعالی په مخلوق کې له چا سره تشبیه کوي او یا په مخلوق کې څوک د الله تعالی سره برخه وال گرځوي او له الله تعالی څخه بل څوک رابلي یې هغه ته گټه او زیان رسولای شي همداشان الله تعالی فرمایي.(له دعوة الحق و الذین یدعون من دونه لا یستجیبون لهم بشیء الا کباسط کفیه الی اماء لیبلغ فاه و ما هو ببالغه و ما دعاء الکفرین الافی ضلال.)

ژباړه: همدې الله تعالی لره رابلل حق دی او هغه څوک چې له الله تعالی پرته بل څوک رابلي نو هغوۍ خپل رابلونکي ته هیڅ ځواب نه شي ورکولای او د هغوۍ رابلل داسې دي لکه یو څوک اوبه رابلي اوبو ته وایي راشۍ او زما په خوله کې توۍ شئ اوبه خو د رابلونکي تر خولې نه شي راتلای نو همداشان دکفارو دا بلنې هم هیڅ نه دی پرته له یوه بې هدفه غشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی وجود

انسان باید د الله تعالی پر شتون باندې پوخ باور ولري او په یقین سره پرې ایمان ولري او په ژبه اقرار وکړي. د الله تعالی شتون او د هغه په موجودیت باور او یقین کول داسې یو ځرګند حقیقت دی چې هیڅ ډول شک او شبهه په کې نشته. قرانکریم د الله تعالی د وجود په اړه اجمالي خبره کړې او له تفصیلاتو څخه یې ډډه کړې ده. ځکه چې د الله تعالی د وجود علم اوپوهه د انسانانو په فطرت کې داسې پرته ده چې ټول انسانان په کې یو ډول دي ډېر کم خلک به داسې وي چې د الله تعالی د شتون څخه انکار وکړي.

الله تعالی بشپړ واکمن دی

الله تعالی د کایناتو حقیقي څښتن دی د خپل خوښې او د خپل حکمت پر اساس په موجوداتو کې تصرف کوي. ټولې چارې د خپل قانون او قاعدې مطابق پرمخ بیایي. قرانکریم دغه مطلب ته د اشارې په ترڅ کې فرمايي.(الله یعلم ما تحمل کل انثی و ما تغیض الارحام وما تزداد و کل شیء عنده بمقدار.)

ژباړه: الله تعالی د هرې حاملې له ګېډې خبر وي. څه چې په هغه کې جوړیږي په هغه باندې هم پوهیږی او په هغه کې چې څه کمی او زیاتوالی راځي له هغه څخه هم با خبره وي. د هر شي لپاره د هغه په وړاندې یوه اندازه ټاکلې ده. بل ځای کې فرمایي.(قل اللهم ملک الملک توءتی الملک من تشاء و تنزع الملک ممن تشاء و تعزمن تشاء و تذل من تشاء بید ک الخیر انک علی کلی شی قدیر.)

ژباړه: ووایه ای ربه د مالک مالکه! ستا چې چا ته خوښه شي حکومت ورکوې او له چانه چې و غواړې اخلې یې چاته دې چې خوښه شي عزت ورکوې او څوک چې و غواړې ذلیله کوې یې. ښیګڼه ستا په واک کې ده. بیشکه ته په هر څه قادر یې.

الله تعالی خپل پیغمبر ته امر وکړ تر څو د خلکو تر منځ اعلان وکړي. چې الله تعالی د ټولو شیانو حقیقي څښتن دی. چاته چې و غواړي دولت ورکوي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اخیستلو کې یې هم اختیار دی. قرانکریم په بل ځای کې فرمایي.(و ربک یخلق مایشاء و یختار و ما کان لهم الخیرة.سبحن الله و تعالی عمایشرکون.) ژباړه:او ستا رب چې څه و غـواړي پیدا کوي یې په دې د هغوی څه واک نشته الله تعالی د هر څه څخه ډیر پاک او لوړ دی.چې هغوی ورسره شریکوي.

د الله تعالی او د رسول حاکمیت

حاکمیت او فیصله یوازې الله تعالی لره ده او د الله تعالی او پیغمبر د حکمونو منل د ایمان او اسلام شرط دی. لکه څرنګه چې الله تعالی فرمایي.(یهاالذین امنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی امر منکم فان تنازعـتم فی شیء فـردوه الی الله والرسول ان کنـتم تومنون بالله والیوم الاخر.) نساء ۵۹

ژباړه:ای مومنانو! د الله تعالی اطاعـت وکړی او رسول اطاعـت وکړئ او د هغو کسانو پیروي وکړئ چې پرتاسې آمران دي. که ستاسې ترمنځ په کومه چاره کې شخړه پیښه شي،نو هغه د الله تعالی او رسول لوري ته حواله کړئ. که تاسې په رښتیا سره د الله تعالی او د اخرت په ورځ ایمان لري.

د الله تعالی او پیغمبر (ص) اطاعـت او د امر منـنه واجب او قطعي ده.کوم کسان چې د ایمان دعـوه کوي باید په خپلو ټولو چارو کې د الله تعالی د حکم او د الله تعالی د پیغمبر (ص) د حکم پیروي وکړي. ځکه نه یوازې دا چې د الله تعالی د حکم او د پیغمبر (ص) د حکم پیروي واجبه ده. بلکې که کوم مومن د الله تعالی د رسول په فیصله د زړه له کومې راضي او خوشحاله نه شي او په بـشـپـړه توګه ورته غاړه کښـینـږدي. د ایمان په دعـوا کې ریـښـتـنی نه دی. څرنګه چې قرانکریم په څرګنده توګه په دې هکله فرمایي.(فلاوربک لایومنون حتی یحکموک فـیما شجر بـینهم ثم لا یجدوا فی انـفسهم حرجا مما قضیت و یسلموا تسلیما.) نساء ٦٥

ژباړه: نه ده داسې ای محمده! ستا په رب قـسم چې دوی هیڅکـله مومنان کیدای نه شي. تر څو چې په خپل منځي شخړو کې حکم او فـیصله کوونکی ونه مني بیا چې ته څه فـیصله وکړې پر هغې باندې په خپلو زړونو کې څه تنګي هم احساس نه کړي. بلکې سر تر پایه یې ومني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله (ص) له اطاعـته د نا فرماني پایلې

الله تعالی په قرانکریم کې د ال عمران په سورت کې فرمایی.(قل ان کـنتم تحبون الله فاتـبعـونی یحـببکم الله و یغـفـرلکم ذنوبکم والله غـفـور رحیمٍۙ قل اطیعـوا الله والرسول فان تولوا فان الله لایحب الکافـرین.)

ژباړه: (ای پیغمبره) خلکو ته ووایه! که چیرې تاسې په رښتیا له الله تعالی سره مینه لري نو زما د پیروي لاره غـوره کړئ. الله تعالی به له تاسې سره مینه وکړي او ستاسې گناهونه به تاسو ته و بخښي. هغه ډیر بخښونکی او مهربان دی. ای پیغمبره! هغو ته ووایه چې د الله تعالی او د هغه د رسول اطاعـت وکړئ. بیا که هغوی ستا بلنه ونه منله، نو بیشکه الله له کافرانو سره (چې د هغه او د هغه د رسول له پیروۍ څخه انکار کوي) مینه نه کوي.

الله تعالی د دوهم ایت پای کې په ډیر تند خطاب سره په رسول الله (ص) باندې د ایمان د سرغـړوونکو او د هغه له اطاعـت او پیروۍ څخه د مخ اړوونکو دپای او عاقبـت په هکله داسې فرمایي.(فان تولوا فان الله لایحب الکافـرین.)

ژباړه: که چیرې هغوی مخ واړوي. نو الله تعالی کافران نه خوښوي.

امام قرطبي (رح) ددې ایت په تـفـسیـر کې داسې فرمایي د (فان تولوا) شرطیه جمله ده او د دې جملې موقعیت ته په کتو سره د هغې معنی داسې ده: که چیرې هغوی د کفر په حالت کې سرغـړونه وکړي او د الله تعالی او د هغه د رسول له پیروي نه اعراض وکړي (فان الله لا یحب الکافرین) نو الله تعالی کافران نه خوښوي. یعنی الله تعالی د هغوی له کړنو څخه نا راضه وي او هغوی ته بخښنه نه کوي.

دغـو مبارکو ایتونو په خپلو لوړو او ځلاندو لارښونو سره د مسلمان د ژوند هدف او کړنلاره بیان کړې ده چې پر هغو باندې د عمل کولو پایلې په اخلاص سره د الله تعالی عبادت له عـذاب څخه د خلاصون، د اجر او ثواب حاصلول، د نیکو اعمالو د تر سره کولو لپاره هڅه او هاند، او د الله تعالی د رضایت او محبت حاصلول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې الله تعالی به ورسره خبرې نه کوي

په قرانکریم او نبوي احادیثو کې ځینې داسې کسان ذکر شوي چې د هغو په هکله داسې ویل شوي چې د دوې سره الله تعالی دقیامت په ورځ خبرې نه کوي او ګناهونه به یې نه پاکوي او د دوی لپاره به دردناک عذاب وي. پوښتـنه دا ده چې دا څوک دي او د کومو صفتونو لرونکي خلک دي.

ددې لپاره چې د هغوی له صفتونو څخه ځان وساتو ترڅو دداسې عـذاب خاوندان نشو. غـواړم هغه کارونه په ګوته کړم چې د هغو له امله انسان دداسې بدمرغـیـو سره مخ کیـږي دا ګڼ شمیر کسان دي: الله تعالی فرمایي.(ان الذین یکـتمون ما انزل الله من الکتاب و یشترون به ثمنا قلـیـلا اولئک ما یاکلون فی بطونهم الا النار ولا یکلمهم الله یوم الـقـیامة ولایزکیهم ولهم عذاب الیم.) بقره ۱۷۴

ژباړه: یـقـیـناً. هغه کسان چې هغه خبرې پټوي چې الله تعالی په خپل کتاب نازلي کړي دي او په دې (پټولو) سره لږ قیمت حاصلوي (د ټوله دنیا هم د الله تعالی د ایتونو په بدله کې لږه ده.)

دغه کسان په خپلو نسونو کې اور اچوي د دوې سره به الله تعالی د قیامت په ورځ خبرې نه کوي نه به دوی له ګناهونو پاکوي او د دوې لپاره درد ناک عـذاب دی. په دې ایت مبارک کې هغه چاته سخت تخویف او ویرونه ده څوک چې حق پـټـوي له دې امله چې ددنیا زکات یا خیرات یې بند نه شي او یا په خلکـو کې بد نام نه شي.

دلته مراد هغه څوک دي چې حق پـټـوي او په دې کار سره دنیا لاس ته راوړي یعنی د دنیا د حرص له امله پـټـوي. په دغه مارک ایت کې د دغـو خلکو لپاره څلور عـذابونه ذکر شوي دي.

۱ـ دوی چې څه له دې لارې لاس ته راوړي او خوري یې نو دوی په حـقـیـقـت اور پخپلو نسونو کې اچوي دا ځکه چې دا یې دوی ترټولو ناوړو کسب له لارې پـیـدا کړی نو بدله یې هم ورته د دوې د عـمل د جنس څخه ورکول کیـږي. داسې چې عـذاب یې تر نور هم سخت وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ د دوی سره به الله تعالی د قیامت په ورځ خبرې نه کوي په دې کې اشاره ده چې الله تعالی له دوی څخه ډېر زیات ناراضه وي او پر دوی باندې به ډېر سخت په غصه وي چې دا په حقیقت کې د اور تر عذاب هم سخت دی. د حساب خبرې به ورسره د ملایکو په واسطه کیږي.
۳ـ دوی به الله تعالی له ګناهونو او بدو صفاتو څخه نه پاکوي دوی داسې اعمال هم نه لري چې د هغو له امله د صفت او د الله تعالی د رضا مستحق شي دا ځکه چې دوی هغه اعمال نه وو کړي چې د هغو له امله د پاکوالي او تزکیي مستحق شي چې هغه د الله تعالی په کتاب عمل کول په هغه سره لاره پیدا کول او د الله تعالی د کتاب لوري ته د خلکو بلل دي بلکې د الله تعالی کتاب یې شاته غورځولی و او نورې لارې یې خپلې کړې وې.
۴ـ د دوی لپاره به درد ناک عذاب وي. په بل ځای کې قرانکریم فرمايي.(ان الذین یشترون بعهدالله و ایمانهم ثمنا قلیلا اولئک لا خلاق لهم فی الاخرة ولا یکلمهم الله ولا ینظر الیهم یوم القیامة ولایزکیهم ولهم عذاب الیم.) عمران ۷۷
ژباړه: یقیناً: هغه کسان چې د الله تعالی په لوظ او خپلو قسمونو باندې لږ بدله (د دنیا مالونه) اخلي دغه کسان داسې دي چې د دوی لپاره په اخرت کې هیڅ حصه (د ثواب) نشته دوی سره به الله تعالی خبرې نه کوي او نه به دوی ته (په رحمت او مهربانۍ) سره ګوري او د دوی لپاره درد ناک عذاب دی. د ایت مطلب دا دی چې کوم خلک دنیا په دین سره اخلي د دنیا لږ برخې ته د اخرت په مقابله کې ترجیع ورکوي او دې ته ځانونه د واعدو په ماتولو او د دروغو قسمونو په کولو سره رسوي. نو د دغو کسانو سره الله تعالی په قیامت کې خبرې نه کوي یعنی د دوی لپاره د الله تعالی عذاب لازم دی د الله تعالی د رحمتونو او ثوابونو څخه محروم دي او د ګناهونو د پاکیدو څخه محروم دي بلکې په داسې حال کې به قیامت ته ځي چې د خپلو په جرایمو به ملوث وي او درد ناک عذاب به ورته چمتو وي.
په احادیثو هم داسی کسان ذکر شوي دي چې د یاد شویو عذابونو مستحق دي. (عن ابي ذر (رض) عن النبی (ص) قال: ثلاثة لا یکلمهم الله یوم القیامة و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا ينظر اليهم ولا يزكيهم ولهم عذاب اليم قال ابو ذر حابو او حسروا من هم يا رسول؟ قال المسبل والمنان والمنفق سلعته بالحلف الكاذب.) رواه مسلم

ژباړه: له ابو ذر (رض) روایت دی چې رسول الله (ص) وفرمایل: درې کسان داسې دي چې د قیامت په ورځ به الله تعالی له دوی سره خبرې نه کوي نه به ورته گوري (د رحمت په نظر سره) نه به يې له گناهونو پاکوي او د دوی لپاره درد ناک عـذاب دی. ابو ذر (رض) و فرمایل دا کسان له خیره محروم او تاوانیان شول دا څوک دي ای د الله رسوله رسول الله (ص) و فرمایل هغه څوک چې پایځې يې تر گیټو (بجلکو) اښکته وي (احسان کوونکي چې چاته څه ورکړي او بیا ورباندې احسان کوي) بل هغه څوک دی چې د خپل سامان په درواغ قسم سره چلوي.

په دې حدیث کې دا درې گناوې ذکر شوي دي. یو دا چې څوک پایځې تر گیټو (بجلکو) اښکته ساتي ځکه دا دتکبر او لويي نښه ده او لويي کول لويه گناه ده دا يوه بې خونده گناه ده چې خوند او لذت هم نه لري خو عـذاب يې ډير سخت دی د تاسف خبره دا ده چې دا گناه دومره عامه ده چې ډير خلک ورته د گناه په سترگه نه گوري دا حکم د سړو لپاره دی چې دوی به پایځې پورته کوي که په لمانځه کې وي او که له لمانځه څخه بهر وي .

بله گناه د احسان او زبادني ده چې له چا سره څه ښه وکړې نو هر وخت ورپه يادوي چې فلانی وخت کې مې داسې ښه درسره وکړل.

بل هغه څوک چې خپل مال په دروغـو قسم باندې خرڅوي ده يو شي اخيستی ارزانه وي خو بل چاته په قسم سره وايي چې دا مې په دومره اخيستی دی. تر اصلي قيمت زيات ور يادوي يا ورته وايي چې دا شی اصلي دی او هغه اصلي نه وي خو دوی ورباندې قسم هم اخلي نو دا دالله تعالی د نوم څخه غـلط استفاده کوي او سپکاوی يې کوي. له ابو هريرة (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمايل: درې کسان دي چې هغو سره به الله تعالی د قيامت په ورځ خبرې نه کوي او نه به يې له گناهونو پاکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو معاویه راوي وايي او نه دوۍ ته په رحمت سره ګوري او د دوۍ لپاره درد ناک عـذاب دی۱ـ بوډا زناکار ۲ـ درواغجن پاچا ۳ـ او مسکین متکبر. مسلم احمد

دا درې کسان لکه د داسې درد ناکو عـذابونو مستحـق شول ځکه چې دوۍ دا ګناوي په داسې حالت کې کوي چې هیڅ عـذر هم ورته نه شي جوړیدای دروغ اکثره خلک د ضرورت او مجبوري له امله وايي پاچا ولې دروغ وايي؟ دی خو له چا مجبور هم نه دی.

تکبر او لويي خلک د مال له امله کوي مسکین ولې لويي کوي؟ دی خو مال هم نه لري.

زنا خلک د نـفس د خواهش له امله کوي بوډا ولې زنا کوي؟ د ده خو شهوت هم ختم وي.

ابو هريرة (رض) له رسول الله (ص) څخه روایت کوي چې الله تعالی فرمایلي دي. درې کسان داسې دي چې د قیامت په ورځ به زه د هغوی دښمن یم. یو هغه سړی چې یو شې د الله تعالی په نامه ورکوي بیا په هغه کې دوکه وکړي.

بل هغه څوک چې یو ازاد سړی یې خرڅ کړو او د هغه پیسې یې وخوړلې.

بل هغه څوک چې یو مزدور یې ونیو کار یې ترې پوره واخیست او مزدوري یې ور نه کړه. بخاری احمد

دا درې هم سترې ګناوې دي. لومړنی سړی چې د الله تعالی په نوم څه ورکړي او بیا دوکه په کې کوي نو دا د الله تعالی د نوم قـدر نه لري بلکې سپکاوی یې کوي نو ځکه د سخت عـذاب مستحـق شو.

ازاد سړي خرڅونکی ځکه د سخت عـذاب جوګه دی چې یو انسان ازاد وي او بیا ترې څوک غلام جوړ کړي نو دا د هغه انسان سره ډیر لوي ظلم دی.له دې امله یې مرتکـب د سخت عـذاب مستحق دی په دې هغه څوک هم شامل ده چې ازاد خلک تـښـتـوي اغـوا کوي یې او بیا یې د پیسو په بدل کې خوشې کوي د دې حدیث په رڼا کې دا خبره ښکاري چې د داسې خلکو لپاره سخت عذاب دی. له مزدور څخه کار اخیستل او مزدوري یې نه ورکول دا هم لوي ظلم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه بيچاره ځان هم ښه سترې کړي او بيا ورته مزدوري نه ورکول کيـږي. له ابو هريرة (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) وفرمايل: درې کسان دي د دوی سره به الله تعالی د قيامت په ورځ خبرې نه کوي او نه به ورته ګوري او نه به يې له ګناهونو پاکوي او د دوی لپاره درد ناک عـذاب دي.

يو هغه سړی چې په صحرا کې په داسې اوبو ولاړ وي چې دده تر حاجت زياتې وي بيا يې هم له مسافرو څخه منع کوي.

بل هغه سړی چې په چا باندې يو شی د ماذيګر نه وروسته خرڅ کړي او داسې قسم ورته وکړي چې ما دا په دومره روپي اخيستی دی هغه سړی د ده خبره و منله په داسې حال کې چې د ده خبره صحيح نه وه.

بل هغه سړی چې د يو امام (مشر) سره د دنيوي غـرض پر بنسټ بيعـت وکړي که څه ورکوي نو وفاداري کوي او که څه نه ورکوي بيا وفاداري نه کوي . مسلم احمد

په دغـو کسانو کې نور کسان هم شته چې الله تعالی د قيامت په ورځ خبرې نه ورسره کوي چې په هغو کې د مور او پلار نافرمان د سړو سره مشابهت کوونکې ښځه او ديوث (بې غـيرته انسان) شامل دی.

څوک چې د الله تعالی څخه و ويريده هغه کامياب شوه

۱ـ يو ولس چې د عـلم له نعمت څخه بې برخې وي هغه ولس له رنګارنګ کړاونو سره لاس او ګريوان وي چې عمده ستونزې يې خپل منځنی اختلافات وي قـومي ژبني او منطقوي اختلافات خو پريږده کور په کور بد وي خلک د دې پر ځای چې يو له بل سره همکار واوسي په هـيواد کې آبادی آمن او له نورو د يرغـل څخه د ځان ژغـورنې لپاره ګډ کار وکړي يو د بل د کور ورانولو لپاره ملاتړلې وي.

۲ـ نن چې زموږ په هيواد کې د جګړې له سببه تعليمي موسّسې تړل شوي دي اوس دا خپله د خلکو دنده ده چې د خپلو اولادونو لپاره په مسجدونو او کور کې د زده کړې زمينه برابر کړي تر مطلق بيسوادی لږ تعليم هم ډير ګټه لري. که موږ سهار صرف د قرانکريم ۲ دوه ايتونه لومړی په قرايت او بيا په معنی سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده کړو او د ماسپښین له طرفه پښتو لیک او لوست ورته شروع کړو باور وکړۍ چې په یو کال کې به ډیر څه زده کړو کله چې د یو انسان په زړه کې د الله تعالی ویره پیدا شوه د هغه اعمال خپله اصلاح کیږي.

۳ـ د قرانکریم زده کول په معنی سره د پند اخیستلو او د فکر او ذهن د اصلاح لپاره ډیر آسانه دی د اسلام په لومړیو وختونو کې به بیسواده خلکو ته قرانکریم په آسانۍ سره زده کاوه. او عمل به پرې کاوه. د یو انسان اصلاح هغه وخت شونې ده چې د خپل رب سره اړیکې ټینګې کړي او دا کار هغه وخت په ښه ډول تر سره کیدای شي چې یو څوک قرانکریم په معنی سره وایي او د تدبیر په کې کوي د قرانکریم الفاظ (تورې) د انسان پر زړه اثر کوي او د کړې لارې څخه د هدایت لور ته راګرځوي د انسان نصیحت او د قرانکریم د تورو اثر د انسان پر زړه باندې له ځمکې څخه تر اسمان پورې توپیر کوي.

۴ـ هغه څوک چې لږ حصه د قرانکریم په معنی سره زده کړي دهغه بیا له عالم سره شوق پیدا کیږي بیا به په خپلې ژبې په آسانۍ سره نور دیني او اجتماعي کتابونه خپله مطالعه کوي. داسې خلک بیا په لږ څه قناعت کوي. کار کوي د خپل اینده او کور لپاره فکر کوي او بلاخره د یو خوښ ژوند خاوند جوړ شي خو مطلق ناپوه او بیسواد خلک بیا ځینې سم فکر نشي کولای هغوۍ د هوا او هوس پر لاره روان وي سیالداري یې خوښه وي هر څه د کور له مشر څخه غواړي قرضونه کوي او د کورنی لپاره ستونزې را پیدا کوي که یې په دې چاره نه کیده ټوپک اخلي په ټوپک سره ستونزې پیدا کوي چې موږ یې پایله خپله وینو. نور غفلت او په ویښ سترګو خوب کول په کار نه دی او نه د بل چا مرسته کولو ته انتظار پکار ده.

۵ـ یو نا اهله کس مو چې په کور کې پیدا شو بیا ټول کور خرابوي ښه به دا وي چې د خپلو اولادونو روزنه له ابتداء نه وکړو علما او داسې نور ډیر خلک پیدا کیږي چې ستاسې اولادونو ته د قرانکریم په ترجمه او د خپل په ژبې سره ووایي د اولادونو لپاره هر ډول چې وي څه پیدا کوو خو د تعلیم غم یې نه خورو دا باید په تکرار ووایم چې د انسان اصلاح یوازې په قرانکریم سره کیږي د هیچا

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره باید ونه منو چې قرانکریم په معنی سره نه شي زده کولای. زموږ د ټولنې لویه بدبختي همدا ده چې قرانکریم ته مو شا ورگرځولې ده او د ښونځیو څخه بد وړو راځي چې د ۲ دوه میاشتو لپاره تجربه وکړو که قرانکریم په معنی سره نه زده کیده بیرته به یې پریږدو صرف ستونزه دا ده چې د دې کار سره خلک ناپېژنده شوي دي پخوا چې مسلمانانو دا کار کاوه مسلمانان د نړۍ باداران وه خو نن چې قرانکریم او د هغه لوستل مسلمانانو ته نا اشنا شوه مسلمانان د نورو غلامان جوړ شول.

الله تعالی ته درې ډوله خلک ډیر خوښ مگر درې ډوله ورته له دې نه هم ډیر خوښ دي

۱ـ الله تعالی پرهیزگار خوښوي مگر څوک چې په ځوانۍ کې پرهیزگاره وي هغه ورته زیات خوښ وي.

۲ـ الله تعالی ته عاجزي کوونکي خوښ دی مگر هغه څوک چې دولتمند وي هغه ورته زیات خوښ وي.

۳ـ د الله تعالی سخي بنده خوښ دی مگر هغه څوک چې غریبي کې سخا کوي هغه د الله تعالی زیات خوښ دی.

د الله تعالی فرمان

۱ـ ای خلکو تاسو شپه او ورځ گناهونه کوئ او زه په هغه باندې پرده اچوم پس تاسې له ما څخه بخښنه و غواړۍ یقیناً زه به تاسو ته بخښنه وکړم.

۲ـ ما عزت په خپل اطاعت کې ایښی دی خلک هغه په پادشاهي کې لټوي.

۳ـ ما خپله رضا د نفس په مخالفت کې ایښی دی خلک هغه د نفس په موافقت کې لټوي.

۴ـ ما آرام په جنت کې ایښی دی خلک هغه په دنیا کې لټوي.

۵ـ ما علم او حکمت په لوږه کې ایښی دی خلک هغه په مړښت کې لټوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی د رضا او خوښۍ څو نښانې

۱ـ د اطاعـت خوښول او گناهونه بد گڼل.
۲ـ د نیک عمل کولو سره ځان ناقص بلل او غـرور نه کول.
۳ـ ډیر استغفار ویل: هیڅ انسان د گناه څخه پاک نه وي بغـیر د پیغـمبرانو هیڅ نیک عمل د نقصان څخه خالي نه دی نو بنده به په ټولو اعمالو کې له الله تعالی څخه بخښنه غـواړي او استغفار به کوي.
۴ـ د اطاعـت او د خیر په لاره کې توفـیـق د خیر د اسبابو آسانه کیدل او د استغفار او استقامت دوام صالح بنده ته الله تعالی په ښو کارونو باندې توفـیـق ورکوي او هغه ورته آسانه کوي او په ښو کارونو باندې د تل پاتـیـوالې لپاره توفـیـق ورکوي.
۵ـ په تکلیف او مصیبت باندې صبر کوي وارخطا او عصباني نه وي بلکې صبر کوونکی وي.
٦ـ پر الله تعالی مطمین وي چې هغه د مومنان مرسته کوونکی دی.
۷ـ د رزق په پـیـدا کولو کې ډیر مشغول نه وي لکه: د نن زمانې ډیر خلک چې اصلي موخه یې یوازې د پیسو گټل دي او بس بلکې د ده دا عـقـیـده وي چې د هر انسان لپاره چې کوم رزق لیکل شوی دی همغه ور رسیـږي.
۸ـ په یوازې والي کې د الله تعالی د ذکر او د قرانکریم د تلاوت سره محبت لرل. دا دصالح بنده گانو ستره نښه ده چې هغې په یوازې والي کې د الله تعالی ذکر کوي او بیا د الله تعالی په مینه ویاړ کوي هغه د الله تعالی د ویرې څخه اوښکې تویوي او ژاړي دغه کسان کوښښ کوي چې زما په دغه پټ راز چې زه یې له خپل رب سره لرم باید چې هیڅوک خبر نه شي.
۹ـ د صالحو او نیکو خلکو د مجلس سره مینه لرل.
۱۰ـ د شرعي علم د زده کړې حرص کول او د هغه په عملي کولو کې کوښښ کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه د الله تعالی د رضا ځینې نښې وې که په چا کې شتون ولري هغوی دې د الله تعالی شکر ادا کړي او که چا کې نه وي هغوی دې کوښښ وکړي ترڅو په ځان کې دغه صفات پیدا کړي.

د ملایکو پیـژندنه

ملایکې د الله تعالی فرمان منوونکی لښکرې دي. له نور څخه پیـدا زمونږ له نظره پناه. نه نارینه او نه ښځینه. نه څه خوري نه څه څښي په بیلا بیلو چارو مقررې دي چې کوم کار ورته سپارل شوی یا وسپارل شي هغه سرته رسوي. هر وخت په تسبیع لگیا وي شپه او ورځ د الله تعالی پاکي بیانوي. هر وخت د الله تعالی په ویره کې دي. د ملایکو صحیح حساب د الله تعالی په علـم کې دی او هغه ته معلوم دی. مشهور مقربې ملایکې ۴ څلور دي. دلته هر څه د الله تعالی په آمر د ملایکو په وسیله تر سره کیږي. په ملایکو ایمان د قرانکریم او نبوي سنتو په لارښوونو کې د ایمان د امورو د جملې څخه دی. د پیـژندلو یواځینی لار یې وحې ده.

ملایک د اسلام په رڼا کې

په ملایکو ایمان د اسلامي عـقیدې د ارکانونو او بنسټونو له جملې څخه دی انکار ورڅخه څرگند کفـر گڼل کیـږي.

د ملایک لغـوی معنی

ملایک د ملک جمع ده د لام او میم په فتحې سره د الوکة څخه اخیستل شوی الوکة رسالت ته وایي. دوی هم الهی پیغامونه پیغمبرانو ته له ځان سره راوړي او یا مضبوط او قـوي مخلوق ته ویل کیـږي.

ملایک په شرعي اصطلاح کې

ملایکې له یو لړ غـیـبي نا محسوسو نوراني مخلوقاتو څخه عبارت دي چې له حیواني تمایلاتو څخه پاک دي. په بیلا بیلو شکلونو ځان بدلوې شي او د استوگنې ځای یې آسمانونه دي د الله تعالی نه پرته یې حـقـیـقـت هیچا ته معلوم نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دملایکو خویونه ملایک ډېر ښه خویونه لري چې په قرانکریم کې ذکر شوی، ځینې یې په لاندې ډول دي.

۱ـ عزتمند مخلوق دی.

۲ـ د الله تعالی د حکم عملي کوونکي او د گناهونو څخه د ځان ساتونکی دي.

۳ـ حیاء ناک مخلوق دی. ۴ـ مومنانوته بخښنه غواړي.

د ملایکو حقیقت او صفات موږ نه شو کولای چې د ملایکو حقیقت معلوم کړو. د عقیدې په مسّایلو کې لازمه ده چې موږ په شرعي څرگندو دلایلو اکتفا وکړو د دوی ځینې صفات په لاندې دلایلو کې راغلي دي.

۱ـ له نور څخه پیدایښت.

۲ـ لوی جسمونه .

۳ـ په بیلا بیلو شکلونو څرگندیدل.

۴ـ د متفاوتو وزرونو درلودل.

۵ـ نا آشنا ځواک درلودل.

٦ـ په دوی کې ځینې مقربې ملایکې دي.

۷ـ د تولد او تناسل او له ښځینه او نارینتوب څخه سپیڅلتیا.

۸ـ د الله تعالی پر وړاندې د بیلا بیلو مرتبو درلودل.

۹ـ د حسن او جمال صفت درلودل.

۱۰ـ د خوراک څښاک او ستړیا څخه پاکې او د استوگنې ځای یې اسمان ده.

۱۱ـ دوی د حیاء څښتنانې دي.

۱۲ـ دوی د نظام څښتانې دي.

۱۳ـ ملایکې ډېرې زیاتې دي چې شمیر یې یوازې الله تعالی ته معلوم دی.

د ملایکو د پیدایښت ماده

مکلف مخلوقات چې عقل ورته ورکړل شوې په درې ډوله دي.

۱ـ ملایکې چې له نور څخه پیدا کړی شوي دي.

۲ـ پیریان له ملایکو وروسته چې له اور څخه پیدا کړی شوي دي.

۳ـ انسانان چې له خارو څخه پیدا کړی شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملایکـو خـلـقـت

ملایکې الله تعالی له نور څخه پـیـدا کړي دي او په دې اړه یو حدیث نقـل دی (عـن عایشة (رض) قالت:قال رسول الله (ص) خـلـقـت الملائکة من نور و خـلـق الجان من مارج من نار و خـلـق ادم لما وصـف لکم) مسلم

ژباړه: له عایشې (رض) څخه روایت دی چې ویلې یې دي رسول الله (ص) فـرمایلي دي. ملایکې له نور څخه پـیـدا شوي دي او پـیریان د اور له لوګي لرونکو لـمـبو څخه پـیـدا کړل شوي دي او ادم (ع) له هغه څه پیدا شوی دی، چې تاسې ته په قـرانکریم کې بیان شوي دي.

د ملایکو په مسلمانانو باندې څه حـقـوق او څـو دي؟

۱ـ د هغوې پر وجود باندې اقـرار کول چې شتون لري.

۲ـ پر هغو ملایکو چې موږ ته یې نومونه ښکاره دي تـفـصیـلي ایمان درلودل او چې نه دي ښکاره اجمالي ایمان درلودل.

۳ـ د هغـوی په مختـلـفو شکـلونو باندې ایمان درلودل.

۴ـ د هغـوی په وظایفـو ایمان درلودل.

۵ـ هغـوی په خپلو مرتبو او درجو کې ساتل.

٦ـ د هغـوی سره مینه او محبت کول.

۷ـ هغـوی پورې ټوکې او مسخرې نه کول. (لکه یهود چې یې کوي)

۸ـ هغـوی ته کنځل نه کول. (شیعه ګان یې چې کوي)

۹ـ تـل د هغـوی فضایل بیانول.

۱۰ـ هغـوی یو بې شمیره لښکر منل.

د ملایکې یو څو ډولونه

۱ـ جنت او جهنم نه د انسانانو ارواح وړل.

۲ـ د جنت ساتونکې ملایکې.

۳ـ د جهنم ساتونکې ملایکې.

۴ـ په شپـیـلـی پوه کوونکې ملایکې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ نکـیر اومنکر.

د ملایکو لویوالی څومره دی

رسول الله (ص) په یو حدیث کې د دې پـوښـتـنه یادونه کړې ده.
(عـن جابر بن عبدالله (رض) عـن النبی (ص) قال اذن لی ان احدث عـن ملک مـن ملائکة الله مـن حملة العـرش ان ما بـیـن شحمة اذنه الی عاتـقه مسیرة سبـع مائة عام). ابوداود

ژباړه: د جابر بن عبدالله (رض) څخه روایت دی. چې رسول الله (ص) وفرمایل: چې اجازه وشوه ماته بیان کړم حالت د هغه ملایکو چې عـرش یې پورته کړي دی، د هغـوی غـوږونو د نرمۍ او اوږو ترمنځ فاصله تر ۷۰۰ کالو پورې ده. چې دومره لویې ملایکې دي نو ته ووایه چې عـرش به څومره لوی وي نو د الله تعالی شان او ذات به څومره لوی وي.

د هغه ملایکو شمېره څومره ده چې عـرش یې پورته کړی دی؟

الله تعالی فـرمایی (والملک عـلی ارجائها و یحمل عـرش ربک فـوقهم یومئذ ثـمـنـیـة) حاقة ۱۷

ژباړه: ملایکې به د هغه په څنډو او کنارو باندې وي او ۸ اتو ملایکو به هغه ورځ ستا د رب عـرش پر خپل ځان باندې بار کړې وي.

د وحې راوړلو ملایکې

د الله تعالی پر بشري رسولانو باندې د الله تعالی په حکم او امر سره د الله تعالی ګمارل شوي ملایکې وحې نازلوي فرمایي. (و ماکان لـبـشـران یکـلـمه الله الا وحیا او مـن ورای حجاب او یرسل رسولا فـیـوحی باذنه مایشاء انه عـلی حکیم) شورا ۵۱

ژباړه: هیڅ بشر دا مقام نه لري چې الله تعالی له هغه سره مخامخ خبرې وکړي. یا خو د هغه خبره په وحې (اشارې) سره وي یا د پردې تر شا یا کوم پیغام راوړونکې (ملایک) لیږي او هغه د هغه په حکم سره هر څه چې غواړي وحې کوي هغه لوړ او د حکمت خاوند دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملايکې څنګه مري

الله تعالی په قرانکريم کي فرمايي.(کـل من عليها فان و يـبقی وجه ربک ذوالجلال والاکرام.)

ژباړه: هر څه چې پر دغې ځمکې باندې دي، پناه کيدونکې دي او يوازې ستا رب چې د جلال او درناوي خاوند دی، باقي پاتې کيدونکې دی.

علامه ابن الجوزي (رح) په « بستان الواعظين و رياض السامعين» کې ليکي: کله چې اسرافيل (ع) د لومړي ځل لپاره د صور شپيلۍ پو کړي! نو ځمکه به د سختې د زلزلې له امله ټوله اواره او برابره شي، د ځمکې ټول اوسيدونکي به هلاک شي! د ۷ اوه آسمانونو ټولې ملايکې به مړې شي! تسبيح ويونکې او صف دريدونکي ملايکې به هم ټولې مړې شي! عـرش پورته کوونکې او د الله تعالی تمجيد او بزرګي بيانوونکي فرښتې به هم مړې شي او څلور مقربې ملايکې جبرائيل (ع)، ميکائيل (ع) اسرافيل (ع) او عـزرائيل (ع) به پاتې شي.

۱ـ د جبرايل (ع) مرګ

الله تعالی به و فرمايي: ای د مرګ ملايکې! څوک پاتې دي؟ سره د دې چې الله تعالی ته د به د هر څه علم وي.

ملک الموت عـزرائيل (ع) به ووايي. ای زما پروردګاره تاته ښه معلومه ده. اسرافيل، ميکائيل، جبرائيل، او ضعيف وناچاره بنده ملک الموت دې پاتې دی.

الله تعالی به ورته و فرمايي. ورشه جبرائيل ته او روح يې قبض کړه. ملک الموت به ولاړه شي او جبرائيل (ع) به د سجدې په حالت کې ومومي، بيابه ورته ووايي. ای مسکينه !ته له هغه څه څخه کوم شي غافل کړی يې، د څه چې له تا څخه غـوښتـنه کيږي؟ د ادم ټوله اولاده، د نيا او ځمکې ټول اوسيدونکې، مرغان درندې حشرات، د ځمکې اوسيدونکي، د عـرش او کرسۍ پورته کوونکي او د سدرة المنتهی اوسيدونکي ټول مړه شول او الله تعالی ماته امر وکړ چې، اوس ستا روح قبض کړم. هغه مهال به جبرائيل (ع) وژاړي او په زاريو به الله تعالی ته ووايي. يا الهی! د زنکـدن سختۍ را باندې آسانه کړه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

[ای پروردګاره! چې د جبرائیل غـوندې مقربه ملایکه زارۍ کوي او له الله تعالی څخه غـواړي چې د مرګ سختۍ پرې آسانه کړي، په داسې حال کې چې یوه لحظه یې هم د الله تعالی نا فرماني نه ده کړې. نو زمونږ بشر به څه حال وي چې مرګ مو بیخي هیر دی.

ملک الموت به جبرائیل (ع) ځان ته راټـینـګ کړي او مړ به پر ځمکه ولویـږي.

جبار ذات به بیا ووایي. ای ملک الموت!څوک پاتې شو؟ عـزرائیل (ع) به ووایي میکائل اسرافیل او ستا کمزورې بنده ملک الموت پاتې شو.

۲- د میکائیل (ع) مرګ

هغه فرښته چې پر باران او ابو باندې مقـرره ده.

الله تعالی به ووایي ورشه میکائیل ته او روح یې واخله. ملک الموت به میکائیل (ع) ته ورشي او هغه به په داسې حال کې ومومي، چې د باران او اوبو انتظار به کوي، تر څو هغه پر وریځو باندې توزیع کړي. ملک الموت به هغه ته ووایي.

ای مسکینه! ته له هغه څه څخه کوم شي غافل کړی یې، د څه چې مطالبه درڅخه کیږي. نه د بنی ادم، نه د حیواناتو، نه د درندو او نه د حشراتو رزق پاتې شوی دی. د اسمانونو او ځمکی اوسیدونکې ټول مړه شول. د عـرش کرسۍ او د ټولو اسمانونو تسبیح کوونکې ملائکې هم مړې شوې. اوس الله تعالی ستا د روح د قبض کولو حکم راته کړی دی.

میکائیل (ع) به هم هغه وخت په ژړا شي او له الله تعالی څخه به په زاریو غـواړي چې، د مرګ سختۍ پرې آسانه کړي.

ملک الموت به هغه په غـیـږ کې راټـیـنـګ کړي او په داسې حال کې به مړ پر ځمکه ولویږي چې روح به یې وتلی وي.

الله تعالی به بیا ووایي. ای ملک الموت! څوک پاتې شو؟ عـزرائیل (ع) به ووایي. ای زما ربه! اسرفیل او ستا عـاجز بنده ملک الموت پاتې دی.

۳- داسرافیل (ع) مرګ

هغه ملائکه چې، د صور د شپیلۍ پر کولو ماموره ده.

الله تعالی به ووایي. ورشه اسرافیل ته او روح یې وکاږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملک الموت به اسرافیل (ع) ته د الله تعالی د آمر په مطابق به ورشي. (اسرافیل (ع) د ډیر ستر جسامت او بدن څښتن لویه فرشته ده) عـزرائیل (ع) به هغه ته ووایي.

ای مسکینه! څه چې له تا څخه غوښتـل شوي دي، له هغه څخه څه شي غافل کړی یې؟ مخلوقات ټول مړه شول او هیڅوک هم پاتې نه شو، اوس الله تعالی حکم راته کړی چې، ستا روح واخلم.

اسرافیل (ع) به ووایي. پاک دی هغه ذات چې مخلوقات یې په مرگ سره خاموش کړل. پاک دی هغه ذات چې په بقاء سره یې ځان ځانگړی کړ. ای پروردگاره! د مرگ سختۍ او تریخوالی راته آسانه کړه.

ملک الموت به اسرافیل (ع) هم ځان ته را ټـینـگ کړي. روح به یې واخلي او بې روحه ستره مجسمه به یې پر ځمکه ولویـږي. که د اسمانونو او ځمکې ټول اوسیدونکی ژوندي وای. نو د اسرافیل (ع) د لویدلو له سختۍ او شدت څخه به ټول مړه شوي وای.

٤- د عـزرائیل (ع) مرگ

هغه ملایکه چې د ارواح پر قبض کولو ماموره ده.

الله تعالی به پوښتـنه ترې وکړي چې څوک پاتې شو ای ملک الموت؟ ملک الموت به ووایي. زما ربه او زما پروردگاره، ستا عـاجز بنده ملک الموت پاتې شو.

الله تعالی به ووایي.

زما دې په خپل عـزت او جلال قسم وي، چې زه به په تا هغه څه څکم، څه چې تا زما په بندگانو وڅکه، د جنت او دوزخ تر منځ ولاړ شه او ومره. ملک الموت به د جنت او دوزخ تر منځ ولاړ شي او یوه هـیبـت ناکه چـیـغه به یې له خولې ووځي، که الله تعالی د خپل بندگان مره کړي نه وای، نو ټول به د عـزرائیل (ع) د چـیـغې له سختۍ او تـنـدوالي څخه مړه شوي وای.

بیا به الله تعالی بلاکیفه دنیا ته وگوري او وبه وایي.

ـ ای دنیا! چیرې دي ستا ویالې ونې او ودانۍ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ چیرې دي پاچاهان او د پاچاهانو اولادونه؟
ـ چیرې دي جبارین او د جبارینو اولادونه؟
ـ چیرې دي هغه کسان چي، زما رزق به یې خوړه، زما په نعمتونو کي به یې چړچې کولې او عبادت به یې د نورو کاوه؟
ـ نن ورځ پاچاهي د چا ده؟
هیڅوک به ځواب ور نه کړي، بیا به الله تعالی ووایي.
(لمن الملک الیوم لله الواحد القهار.)
ژباړه: بادشاهی نن د چا ده خاص یو الله لره دی چی واحد او قهار دی.

پیریان

د پیریانو په وجود یقـیـن هم د اسلامي عـقـیـدې برخه ده پیریان د غـیـبـي شیانو له جملې څخه دي چې الله تعالی او رسول الله (ص) مومنان د هغوی په باور مامور کړي دي پردې اساس د پیریانو په وجود یقـیـن لازمي دی.

د پیریانو مفهوم

په لغت کې هغه شي ته ویل کیـږي چې له حواسو پټ وي په اصطلاح کې پیریان د الله تعالی داسې مخلوق دي چې د انسان او ملایک په منځ کې قرار لري. او د اختیار څښتـنان دي غیر مادي صورت یې نه لیدل کیږي ددې توان لري چې په بل قالب کې د ښو او بدو اشکالو په بڼه ځان څرگند کړي.

د پیریانو د پـیـژندلو لارې چارې

آسماني وحې یوازینۍ سرچینه ده چې موږ ته د دغـو موجوداتو له عالم سره آشنا کوي قرانکریم او نبوی احادیث یې موږ ته څرگندوي چې پیریان له څه شي څخه پیـدا شوي.
۱ـ په قرانکریم کې د جن لفظ یادونه ۳۲ دوه دیرش ځله په گڼو سورتونو کې شوې ده الله تعالی فرمایي.(وما خلقـت الجن والانس الالیعبدون.) الزریات
۲ـ نبوي حدیث: رسول الله (ص) په هډوکو او خرشنو د استنجا څخه منع فرمایلې ده او ویلي یې دي. چې دا ستاسې د پیریانو وروڼو خوراک دی. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانانو ټولې ډلې د پیریانو په شتون اعتراف کوي او همدارنګه عام اهل کتاب د پیریانو په وجود قایل دي.

دپیرې او ملک توپیـر

ملایکې نوراني مخلوقات دي نه څه خوري نه څه څښي او له تولید څخه سپیڅلې دي د الله تعالی عبادت کوي. معـصیت ورڅخه نه لیدل کیـږي مګر پیریان له اور څخه پـیـدا شوي خوراک او څښاک کوي ښځینه او نارینه لري او تولد کوي او په مـصیت هم لاس پورې کوي.

د ابلیس (شیطان) پـیـژندنه

د ابلیس (شیطان) په وجود باور هم د اسلامي عـقـیـدې برخه ده دا ځکه چې شیطان د غـیبي امورو له جملې څخه دی. چې الله تعالی او رسول الله (ص) موږ د هغه له پـیروی څخه منع کړي یو په قرانکریم کې دغه لفظ ۸۸ اته اتیا ځله راغـلی دی. د ابلیس (شیطان) او طاغـوت الفاظ ۱۰۸ یوسلو اته ځله راغلی دی پردې اساس په شیطان باور لازمي شی دی.

د ابلیس (شیطان) معنی

ابلیس په لغت کې عـربی کلمه ده، له ابلاس څخه اخیستل شوې معنی یې (د الله تعالی له رحمته نا امید) سره البته ابلیس د شیطانانو پلار ګڼل کیـږي.
په اصطلاح کې هغه پیـری چې د ادم (ع) ته د تعظیم څخه انکار وکړ او د الله تعالی د لعنت مستحق وګرځید تر قیامته یې ورته مهلت ورکړ او د ګمراهۍ ټول وسّایل یې ور په برخه کړل.

د ابلیس (شیطان) لغـوي تعریف

د پیریانو او انسانانو په هر سرکښ او نافرمان باندې یې اطلاق کیـږي.

د ابلیس (شیطان) اصطلاحي تعـریف

په اصطلاح کې هغه سرکښو پیریانو څخه عبارت ده چې د انسان په بڼه د څرګندیدو توان لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابلیس (شیطان) اصل

څرنگه چې د انسانانو اصل ادم(ع) دی په همدې توگه د ابلیس اصل هم پیری دی قرانکریم دغه مطلب ته د اشارې په ترڅ کې فرمایې.(کان من الجن) الکهف

ژباړه: دی د پیـریانو له جملې څخه و.

د ابلیس (شیطان) د تخلیق ماده

ابلیس (شیطان) دپیریانو د نسل څخه دی. له همدې د پیدایښت ماده یې د اور لمبه ده. قرانکریم فرمایي.(والجان خلقنه من قبل من نار السموم.) الحجر ژباړه: او له هغه نه مخکې موږ پیریان د اور له شغلې نه پیـدا کړي ول.

ابلیس ته د الله تعالی ځواب

شیطان وایي: ای الله ستا په لویۍ او عـظمت مې دې قـسم وي، څو چې انسان ژوندی وي زه به یې دوکه کوم او د جهنم لوري ته یې راکاږم.

الله تعالی ورته فرمایي: په خپل عـزت او جلال مې دې قسم وي، زه به عـفـوه ورته کوم څو چې دوی له ما څخه بخښنه و غـواړي او جنت به ورکوم.

د شیطان سپارښتنه خپل زوی ته

روي عـن معاذ بن جبل و عبدالله بن عمران ابلیس یقول لولده زلنبور سر بکتائبک فات اصحاب الاسواق زین لهم الکـذب و الحلف و الخدیعة والمکر والخیانة وکن مع اول داخل وآخرج منها. احیاء علوم الدین

ژباړه: د معاذ بن جبل او عبدالله بن؛ عمر (رض) څخه روایت دی چې شیطان خپل زوی «زلنبور» ته وایي. خپلې لښکرې یوسه د بازار خاوندانو ته (په بازار کې معامله کوونکو ته) نو دوی ته ښایسته کړه درواغ، قسم اخیستل، د خلکو خطاء ایستل، چم او خیانت، او د لومړني راتلونکي او وروستني وتونکي سره ملگری شه.

شرح: د دې لپاره چې په بازار کې شیطان معامله کوونکي خلک ډیر وغـولوي او په هغوي باندې ډیر گناهونه وکړي، نو د خپلو زامنو ته وایي: ولاړ شی کوم خلک چې بازار ته راځي هغوی ته هر ډول گناه ښایسته کړئ لکه دروغ ویل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم اخیستل، د بل مسلمان ورور دوکه کول، مشتري یا بل چاته چم او دوکه ورکول او خیانت کول، او د هغه چا ملګري شئ کوم چې بازار ته ترټولو مخکې راځي او تر ټولو وروسته ځي. (کوم څوک چې په بازار کې ډیر وخت تیروي نو د هغه سره شیطان ملګری شي.

د نفس پیـژندنه

د نفس لفظ په عـربي ژبه کې په ډیرو معناو سره راغلی وینې ته هم نفس ویل کیـږي. بد نظر ته هم نفس وایي. همدارنګه نفس د ذات په معنی سره راغـلی دی البته په هغه صورت چې روح له جسم سره یو ځای وي د نفس اطلاق په انساني روح کیـږي.

د نفس غـوښـتـنه

الله تعالی فرمایي.(یایها الذین امنوا اتـقـوا الله ولـتـنـظر نفس ما قدمت لغد)
ژباړه: ای ایمان والاو د الله تعالی نه اوویریږئ او هر نفس دې دا وګوري چې هغه سبا لپاره څه لیـږلي دي.
په ایت مبارک کې هغه طرف ته اشاره ده چې انسان د خپل تیرو اعمال محاسبه وکړي حضرت عمر(رض) فرمایي. له دې نه مخکې چې له تاسو سره محاسبه وشي خپله د خپل ځان سره محاسبه وکړۍ او له دې نه مخکې چې ستاسو اعمال وتلل شي تاسې خپله د خپل اعمال وتلئ.
په یو حدیث شریف کې دا ذکر دی چې یو سړي رسول الله (ص) ته عـرض وکړ چې ماته نصیحت وکړه. رسول الله (ص) ورته و فرمائیل. چې آیا ته د نصیحت لپاره راغـلی یې هغه وویل هو. رسول الله (ص) ورته و فرمائیل کله چې ته د کوم کار اراده وکړې نو د هغه په کولو کې غـور وکړه که د هغه کار پایله ښه وي نو ویې کړه او که پایله یې بد وي نو مه یې کوه. په یو بل روایت کې راغـلي دي چې عـقـلمند سړي لپاره دا غـوره دی چې په ۴ څلورو ساعـتونو کې ۱ یو ساعـت د خپل نفس د محاسبې لپاره تیر کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شپه به تیاره شو حضرت عمر (رض) به خپلې پښې په قمچینې سره وهلې او خپل نفس ته یې به وویل تا نن کوم عمل کړی دی. د میمون بن مهران (رض) قول دی چې سړی تر هغه وخته پورې متـقي نه شي کیدای چې تر څو د یو کار نه وروسته د خپلو د شریکانو د محاسبې نه هم سخت د خپل ځان سره محاسبه ونه کړي.

له حضرت طلحه (رض) نه روایت دی چې یو ورځ خپل باغ کې ولاړ وُ لمونځ یې کوله په دغه وخت کې د مارغانو شور جوړ شو چې د هغې په وجه د ده لمونځ کې فکر بدل شو نو هغه د دغې بې فکرې په بدله کې انتهائي پښیماني حالت کې هغه ټول باغ د الله تعالی په لاره کې وقـف کړه.

د ابراهیم تیمي قول دی چې ما خپل نفس ته د جنت مثال مخکې کړه جنت نه میوه خوړل د نهرونو نه اوبه څکل او له حورو او پاکو ښځو سره د ناستې ولاړې صفت مې وکړله. بیا مې خپل نفس ته د جهنم تکلیـف په دوزخ کې د دوزخیانو پیـپ او گزگ خوړل د دوزخ درانه زنځیرونه طوقونه او داسې نور عـذابونه مې بیان کړه او ورته مې وویل تاته له دغـو دواړو نه کوم یو خوښ دی. نفس وویل زما اراده ده چې په دنیا کې ښه او نیک عملونه وکړم. ما ورته وویل في الحال تاته مهلت درکړل شوې دی لهذا ښه عملونه وکړه.

د نـفس سره جهاد کول

هغه دا چې د دیـن اومور زده کول، ورباندې عـمل کول،دغه اومورو ته دعـوت ورکول، د دعـوت په سختـیـو باندې صبر کول دي (عـن فضالة بن عبـیـد قال : قال رسول الله (ص) في الحجة الوداع: المجاهد مـن جاهد نـفسه في طاعـة الله و المهاجر هجر الخطایا و الـذنوب.)

ژباړه: مجاهد هغه دی چې د الله تعالی په اطاعـت کې د خپل نـفس سره جهاد وکړي او مهاجر هغه څوک دی چې له خطایاوو او گناهـونو څخه هجرت یې هجرت کړي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پیغمبر پیژندنه

۱ـ پیغمبر هغه څه ته وایي چې عقل یې مني خلکو ته د نیکي ښوونه کوي او هغه څه وایي چې خپله پرې عمل کوي د خلکو د ښیګڼو لپاره ځان ته زیان رسوي او د دې برعکس کار نه کوي. هغه د شرافت لوړ فکر او د صداقت بیلګه وي. هیڅ ډول نیمګړتیا پکې نه وي. دعوت یې د خلکو لپاره وي نه د ځان د شخصی ګټو لپاره او که لارښونې یې عملي شي د ټول انسانیت لپاره به ښه بیلګه وي. پیغمبر د الله تعالی د استازیتوب دعوی کړې وي خپل بیان د ځان نه بلکې د الله تعالی کلام بولي خپل اصلاحي کار او دعوت د ژوند او دنیا څخه ډیر ورته ګران وي. د حالاتو تغیر یې پر هدف دعوت او تګلارې اثر نه کوي په بیان کې یې تناقضات نشته.

۲ـ کله چې تاسې ته ښکاره شوه چې اسلام یوه سمه او مستقیمه لاره ده بیا نو د دې لارې پریښودل یقیناً بې لارې ده یو حیوان هم هدف ته مستقیمه لاره غوره کوي. په پیغمبر باندې د ایمان راوړلو څخه انکار الله تعالی ته د رسیدو لپاره ټولې لارې بندوي.

۳ـ کله چې د یوه شخص پیغمبري ثابته شي بیا نو د هغه اطاعت ضروري دی. په نړۍ کې د هر کارپوه په هکله دا خبره صدق کوي چې کله د هغه پوه په یوه کار کې ومنله شي بیا خلک د هغه خبره مني ضرور نه ده چې د هرې خبرې په حکمت او ضرورت یې ځان یوه کړي.

۴ـ څوک چې د پیغمبر (ص) د خبرو منلو څخه انکار کوي هغه به ناپوه د خراب ذهن خاوند د پلار او نیکو د طریقو ړوند تقلید کوي متکبر او د نفس بنده وي.

پیغمبر ته اړتیا

هغه څوک چې د الله تعالی لخوا د بشر لارښوونې لپاره را استول شوی وي پیغمبر ورته وایي. بشر پیغمبر ته ډیر اړتیا لري د پورتنۍ ادعا ثبوت لپاره له لاندې دلیلونه ویل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ـ ثابته ده چې ټول موجودات یو پالونکی او پیـدا کونکی لري چې الله تعالی دی. انسانان د خپل ژوند سمون شر او فساد د مخنیوي لپاره یو قانون ته اړتیا لري چې د هغه په رڼا کې د خیر لټون وکړي او فساد له منځه یوسي. ځینې چارې لکه د قیامت ورځ د اعمال میزان حساب جنت او دوزخ د انسان د عـقـل په واسطه درک کیدای نه شي نو ضروري و چې د الله تعالی لخوا یو داسې قانون را ولیـږل شي چې انسانان د هغه مطابق خپلې ښیگڼې ترلاسه کړي.هغه شخص ته چې د الله تعالی په امر خدای (الهی) قانون بشر ته رسوي او یا یې بیان کړي پیغمبر ورته ویل کیـږي. د پیغمبري د اثبات لپاره د الله تعالی لخوا ورته ریښـتـني دلیلونه ورکړل شوي وي چې هغو ته معجزه وایي. د پورتني مطلب د روښانتیا لپاره ویلی شو. موټر الوتکه او داسې نور...شیان چې د ځینو خلکو لخوا اختراع شوي که د دې شیانو د چلولو طریقه جوړونکي شخص لخوا بل چاته ور زده نه کړای شي. هغه بل شخص د هغو اختراع شوو شیانو په استعمال نه پوهیـږي نو که لومړی یې بل څوک استعمال کړي ممکن ده د لوي ستونزې سره مخامخ شي. همدارنگه دنیا او د دنیا ټول موجودات چې الله تعالی پیـدا کړي دي. تر څو چې د الله تعالی لخوا د ژوندانه د خیر او شر چارې چاته ور ونه ښودل شي په خپل فکر سره یې هیڅوک نه شي پیـژندلای.

۲ـ که د الله تعالی لخوا خلکو ته پیغمبر نه وای را لیـږل شوی. د خیر او شر لارښوونه ورته نه وای شوې او د قیامت په ورځ ورسره د اعمالو حساب پیل شي گناهگارانو او سرکښانو ته د دوزخ بیولو حکم صادر شي نو دوی به د الله تعالی حضور ته عـذر او بهانه وړاندې کړي او داسې به ووایي یا الله مونږ ستا د رضا او قهر موجبات نه پیـژندل تا به موږ ته پیغمبر قانون او احکام راته را لیـږلي وای د خپلې رضا او قهر لارې به دې راته ښودلي وای موږ به هیڅکله ورڅخه مخالفت نه وای کړی او د هغه به مو پوره اطاعت کړی وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انبیا (ع) معصوم دي

انبیا دوه حالته لري

۱ـ د انبیا (ع) ژوند د نبوت او رسالت د منصب له ښکاره کیدو څخه دمخه.

۲ـ د انبیا (ع) ژوند د نبوت او رسالت د منصب له ثبوت څخه وروسته.

انبیا (ع) (پیغمبران) په دواړو حالتو کې یعنی د نبوت او ثبوت څخه د مخه او وروسته له ګناهونو څخه (وړه ګناه وي او که لویه) پاک او معصوم دي. ولې که انبیا (ع) د ګناهونو او د دروغـو ویلو څخه پاک او معصوم نه وي نو د نبوت په دعـوې کې یې شک او شبهه پیدا کیـږي. ځکه هرڅوک چې په ګناه او دروغ ویلو باندې و پـیـژندل شي نو طبعاً او عادتاً د هغه رښتیا خبره هم احتمال د درواغـو پـیـدا کوي لکه چې رسول الله (ص) فرمایلی دي.(من عـرف بالکذب فصدقه یکون کذبا)

ژباړه: څوک چې په دورواغـو و پـیـژندل شي نو رښتیا یې هم دروغ دي. که د نبي د نبوت له ثبوت څخه د مخه که له ګناه او درواغـو ویلو څخه پاک نه وي او په دروغـو ویلو شهرت ومومي نو خبره یې د منلو وړ نه وي. که داسې شخص ته وحی ولیـږل شي او په رښتیا د نبوت دعـوې وکړي هیڅوک پرې باور نه کوي ځکه خلک به ګومان کوي چې دا دعـوی به یې هم دروغ وي. پیغمبر باید د خلکو تر منځ یو منلی شخصیت وي تر څو د باور او اعتماد وړ وګرځي او متابعت یې وکړل شي نبي باید هم له لوې ګناه او هم له وړې ګناه څخه پاک او معصوم وي. ځکه چې که د لوې ګناه صدور ترې وشي کیدای شي چې کسر ترې هم صادر شي او که وړه ګناه ترې صادره شي نو د لوې ګناه صدور هم ترې کیدای شي ځکه چې وړه ګناه د قصد نیت او دوام سره لویه ګناه ګرځي نو واجب ده چې انبیا (ع) هم مخکې د نبوت له ثبوت نه او هم وروسته د نبوت له ثبوت نه د لوې ګناه او هم د وړې ګناه له صدور نه معصوم وي. کوم شیان چې د پیغمبرانو نه صادره شوي دي هغه ګناهونه نه دي بلکې هغوی ته زلالت (ښوییدنه) او خطاء وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولو العـزمه پیغـمبران

ټول پیغمبران د الله تعالی په وړاندې معزز او د عـزت خاوندان دي، ټول پیغمبران د ډېر زیات عـزم، صبر او حوصلې خاوندان وو. خو ځیني پیغمبران الله تعالی په عـزم سره ستایلي دي دا په دې دلالت کوي چې دوی د نورو انبیا (ع) په پرتله د ډېر قوي عـزم او د الله تعالی په وړاندې د ډېر لوړ مقام او لوړې درجې لرونکې دي.

عـزم صبر، ثبات او د یو کار د کولو لپاره قوي هوډ ته ویل کیـږي. ځینو پیغمبرانو ته ځکه اولو العزم ویل کیـږي چې د دوی د دعـوت او رسالت په کار کې له صبر، ډېر زغم او حوصلې څخه کار اخیستی دی، نو الله تعالی په اولو العزم صفت سره ستایلي دي او فرمایي.(فاصبر کما صبر اولو العزم من الرسل) الاحقاف

ژباړه: نو صبر کوه لکه چې همت ناکو رسولانو صبر کوه.

د الو العـزمه پیغمبرانو شمیر

د الو العزمه پیغمبرانو د شمیر په اړه له علماء څخه ډېر روایت نقل شوي دي خو د جمهورو علماو په نزد د الوالعـزم پیغـمبران ۵ پنځه کسان دي. حضرت نوح (ع) حضرت ابراهیم (ع) حضرت موسی (ع) حضرت عیسی (ع) او حضرت محمد (ص). چې الله تعالی په دې روایت کې را ټول کړي دي.(واذ اخذنا من الـنـبـیـن مـیـثـاقـهم و منک ومن نوح و ابراهیم و موسی و عسی ابن مریم و اخذنا منهم میـثـاقا غـلظا] الاحزاب

ژباړه: مهال چې موږ له (ټولو) انبیاو او (حصوصاً) له تا، نوح، ابراهیم، موسی او د مریمې زوی عیسی نه ژمنه واخیسته او ښه پخه ژمنه مو ترې واخیسته. او همدارنګه الله تعالی په دې مبارک ایت کې هم ذکر کړي دي.(شرع لکم من الدین ما وصی به نوحاً والذي اوحینا الیک وما وصینا به ابراهیم و موسی و عیسی ان اقـیموا الدین ولا تـتفرقو فیه کبر علی المشرکین ما تدعـوهم الیه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: تاسو ته يې هغه دين ټاکلی (بيان کړی) چې په هغه سره يې نوح ته سپارښـتـنه کړې وه او هغه چې تاته مو وحې کړې او په هغه سره موږ ابراهيم، موسی او عيسی ته سپارښـتـنه کړې وه چې (همدغه) دين تر سره کړئ او اختلاف مه پکې اچوئ. مشرکانو باندې هغه خبره ډيره درنه ده چې ته يې وربلې.

د الو العـزمه پيغـمبرانو نومونه

۱ـ حضرت نوح (ع)

۲ـ حضرت ابراهيم (ع)

۳ـ حضرت موسی (ع)

۴ـ حضرت عيسی (ع)

۵ـ حضرت محمد (ع)

د الو العـزمه پيغـمبرانو فضيلـت

دغه الو العـزمه پيغـمبران له نورو ټولو پيغـمبرانو څخه د زيات فضيلـت خاوندان دي او په دوی کې د ډير زيات فضيلـت خاوند حضرت محمد (ص) دی.

له ابي هريرة (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمايل.[خيار ولد ادم نوح و ابراهيم و عيسی و موسی و محمد (ص) وصلی الله عليه وسلم عليهم اجمعـيـن.]

ژباړه: د ادم (ع) د اولادې تر ټولو غـوره حضرت نوح (ع) حضرت عيسی (ع) حضرت موسی (ع) او حضرت محمد (ص) دی.

له ابي هريره څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمايل.(انا سيد ولد ادم يوم القيامة واول من يـنـشق عنه القـبر واول شافع واول مشفع.)

ژباړه: زه د قيامت په ورځ د ادم (ع) د اولادې سيد او مشر يم، لومړی به زما قبر شق او څيرې کيـږي، زه لومړی شفاعـت کوونکې يم، او لومړی به زما شفاعـت قبليـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مومن پیـژندنه

مومن هغه چاته وایي چې پر الله تعالی ایمان راوړي هغه ته ځان وسپاري د هغه اطاعـت او فرمانبرداري وکړي په هغه د زړه له تله پوره یقـین ولري د هغه سره څوک شریک نه کړي د هغه په یووالي باور له هغه او د هغه له قانون سره د زړه له تله مینه ولري د پـیغـمبر (ص) سره له ټولو انسانانو څخه ډیره مینه وکړي د هغه اطاعـت وکړي خپله هره دنیوي ستونزه د الله تعالی په کلام او د رسول الله (ص) په احادیث سره حل وفصل کړي هیڅکله د هغه په قانون څه تـنـګي احساس نه کړي او په ژوند کې د قبر د ژوند لپاره توښه برابره کړي پر اخرت جنت دوزخ او حساب کتاب باندې پوره یقـین او باور ولري.

د مومن طبعت

مومن د تل لپاره ثابت قدم او د کلک هوډ څښـتن وي. لکه څرنګه چې الله تعالی وایي.(انما المومنون الذین امنوا بالله ورسوله ثم لم یرتابوا)

ژباړه: په حـقـیـت کې خو مومنان هغه وي چې پر الله تعالی او د هغه پـیـغـمبر (ص) ایمان راووړ او بیا هغوی څه شک ونه کړ.

او همدارنګه د کافرانو په اړه وایي.(فهم في ریبهم یترد دون)

ژباړه: هغوی په هماغه شک کې سرګردانه دي. او پر دې سربیره خپلې ژمنې ماتوي. تاسې ته پکار ده چې کله ورته سمه لار ښکاره شي او غالب ګومان دې پرې راشي. نو بیا په ډاډ زړه مخ په وړاندې درومه. یو کس د خپلې ښځې په طلاقـولو کې دوه زړه و. نو یو پوه کس ته ورغـی او مشوره یې ترې وغـوښـته چې باید څه وکړي؟ حکیم پوښـتنه وکړه. د دې ښځې سره دې څومره کلونه تیر کړي دي؟ څلور کاله. له څلور کاله راهیسې له صبر نه کار اخلې؟ هو. مهمه دا ده چې صبر څخه کار اخیستل پکار دی. خو تر کومه؟ عـقـلمن هغه څوک دی. چې د یو شي په اړه فکر وکړي چې د هغه لپاره څنګه دی؟ ورسره تلل کولای شي او کنه؟ او تر هغه وروسته د اقدام لپاره کلک هوډ وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو شاعـر وایي. د هغه څه درملنه یې چې ستا زړه نه غـواړي. همدا ده چې ورڅخه جلا شې. د څیـړنو او تجربو په رڼا کې تردد او او حیرانتیا په څلورو مسّلو کې ډیره پـیـښیـږي.

۱ـ د تحصیل او زده کړې پر مهال د تخصص او رشتې غـوره کولو پر مهال چې د تردد له کبله یې ډیر قیمتي وخت له لاسه وځي.

۲ـ د یو مناسب کار غـوره کولو پر مهال، چې ډیر خلک په ده نه پوهیـږي چې د ده له شان سره مناسب او وړ کار به څه وي؟

۳ـ د واده په قضیه کې د ښځې غـوره کولو پر مهال چې ډیر ځوانان یې له دوه زړه توب او حیرانتیا سره لاس او گریوان کړي دي، په دې معنی چې د ښځې په انتخاب کې د خپل ومني او که د مور پلاراو که د ورور؟ د تره ومني او که د ترور؟

۴ـ د طلاق مسّلې پر مهال چې زیات شمیر خلک یې له تردد سره مخ کړي دي. په دې معنی چې خپله ښځه طلاقه کړي او کنه دغه د اوسپنې نینې پرلپسې ډول وچیچي.؟

د مومن مقام او مرتبه

ایمان یوازې د دعـوې نوم نه دی بلکې د یوې کړنې سلوک او پرله پسې عمل نوم دی او که هغه سلوک کړنې او ترتیب په وجود کې را نه شي نو ایمان په دغه زړه کې نشته او که انسان خپل ځان یوازې د ژبې اقرار پورې محدود کړي نو دغه کس مومن نه دی. الله تعالی چې چاته ایمان ور په برخه کړي او مومن یې وگرځوي نو بیا د داسې مومن د مقام او مرتبې په اړه رسول الله (ص) فرمایي.(لیس شی اکرم علی الله من الموءمن)

ژباړه: له مومن څخه ډیر قـدرمن د الله تعالی په نزد هیڅ شي نشته. او الله تعالی فرمایي.(لو ان اهل السماء والارض اشتر کوافی دم مومن لاکبهم فی النار)

ژباړه: که آسماني او ځمکنی ټول مخلوق د یو مومن په وژنه کې برخه واخلي. نو زه به دا مخلوق پړمخې جهنم ته ورغـورځوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعنی که دا ټول مخلوق په ګډه سره یو مومن ووژني. نو د مومن وینه ماته دومره د قدر وړ ده چې زه به د دې مومن په سر دا ټول مخلوق جهنم ته وغورځوم. او بل ځای کې فرمايي.(من عادلی ولیا فقد ازنت له بالحرب)
ژباړه: که چا زما د یو ملګري سره دښمني وساتله نو زما هغه کس ته د جنګ اعلان دی.

مومن دروغجن کیدای نشي

له رسول الله (ص) څخه پوښتنه وشو یا رسول الله (ص). ایکون المومن جبان. ایا مومن بې زړه کیدای شي؟ رسول الله (ص) وفرمایل چې دا یو طبیعي څیز دی چې ځیني خلک زړه ور وي او ځیني بې زړه وي نو مومن بې زړه کیدای شي هو.

بیا ترې پوښتنه وشوه. ایکون المومن بخیلا. ایا مومن بخیل کیدای شي؟ رسول الله (ص) هو مومنانو کې به بخیل خلک هم وي اوسخیان هم. بیا ترې پوښتنه وشوه. یارسول الله (ص) ایکون المومن کذباً. ایامومن دروغجن کیدای شي؟ رسول الله (ص) وفرمایل نه مومن دروغجن کیدای نشي مومن او دروغ نه یو ځای کیږی.

زه پردې خبره نه پوهیدم خو بیا د کلنټن په کیس کې پرې پوهه شوم. ځکه پرهغه باندې ترټولو لویه نیوکه چې وه د دروغو په اړه وه ځکه پر هغه باندې دا نیوکه نه وه چې مخ دې ولې تور کړی (زنا دې ولې کړې ده) او دا هیڅوک نه پوښتي ولې، چې دا خو ټولو ته په ډاګه ده او د پوښتنې اړتیا هم نشته ده خو پرده چې کومه اصلي نیوکه وه هغه دا وه چې تا دروغ ولې ویلې دي.

که تاسې غربي نړۍ ته لاړ شئ او یو کس د شرابو په نشه کې ډوب وي، بې حیايي او بد کاري کوي او په ډاګه یې بې حیايي پیل کړي وي. نو د دې په ویلو سره وګورۍ چې ته غل یې او له ګریوانه مو نیسي که نه هغه به په نشه کې ډوب دی، بدکاري او بې حیايې کوي نو بې شکه ورته ووایه چې شراب دې څښلي دي نو درته وبه وايي چې هو. څښلی مې دي او بده یې هم نه ګڼي او که ورته ووایې چې ته دروغجن یې نو لمبه به شي، نو ښکاره شوه چې رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ص) د دروغو سختي پرځای فرمايلې ده او د ايمان او رښتياوتر منځ يې يوه اړيکه پيدا کړې ده، يعنی څوک چې رښتونی نه دی نو د هغه په زړه کې ايمان هم نشته.

د يوه اوږده حديث يوازې د پيل برخه ليکم چې په بخاري او مسلم شريف دواړو کې راغلي دي.(قال لايزني الزاني حين يزني وهو مومن)

ژباړه: رسول الله (ص) فرمايي. چې کله زنا کار زنا کوي، نو هغه په دې وخت کې مومن نه وي بلکې ايمان د هغه له زړه څخه ووځي. (ولايسرق السارق حين يسرق وهومومن)

ژباړه: او غل هم د غلا په وخت کې مومن نه وي.(د غلا پرمهال ترې ايمان ځي) (لايشرب الخمر حين يشربها وهو مومن)

ژباړه: او کله چې يو کس د خيانت په کولو کې بوخت وي، د رشوت په اخيستلو کې بوخت وي، او يا په ډاګه د بې ايمانۍ په کولو بوخت وي، نو په دغه وخت کې په دوی کې ايمان نه وي. (المومن مالف ولاخير فيمن لايالف ولا يولف)

ژباړه: مومن ځای د محبت او د الفت وي او خيرياني ګټه نشته په هغه چا کې چې نه له چاسره مينه کوي او نه ورسره مينه کيږي. او په بل ځای کې فرمايي.(المومن للمومن کلبنيان يشد بعضه بعضا ثم شبک بين اصابعه)

ژباړه: يو مومن د بل مومن لپاره داسې وي لکه په يو ديوال لګيدلي خښتې، چې يو بل قوي کوي او د (ثم شبک اصابعه) په ويلو سره يې د ګوتو پنجو يو په بل کې يې ورکړې او ويې ويل چې مومنان په خپل منځو کې سره داسې دي.

د مومن مسؤليت

د الله تعالی معرفت د الله تعالی د پيغمبر (ص) پيژندنه د خپل ژوند د حکمت پيژندل د الله تعالی د دين او اخرت پيژندل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مومن راحت چیرې دی

له حسن بصری (رح) څخه و پوښتل شوه چې د مومن راحت چیرې دی؟ هغه ورته وویل: که غفلت ورڅخه شوی وي. نو په سجده کې دی او که گناه ورڅخه شوې وي نو په توبه کې ده.

همداډول الله تعالی د قرانکریم د «الرعد» سورت په ۲۸ اته ویشت نمبر ایت کې فرمایلي (الا بذکر الله تطمًن القلوب)

ژباړه: همدغه د الله تعالی یاد هغه شی دی چې زړونو ته ډاډینه ور په برخه کوي. یعنی د الله تعالی په ذکر سره زړونو ته اطمنان حاصلیږي او زړونه پرې سکون مومي.

همداراز د قرانکریم د «البقره» سورت په ۱۵۲ یو سلو دوه پنځوس نمیر ایت کي فرمایلي.(فاذ کرونی اذکرکم واشکروالی ولاتکفرون)

ژباړه: له دې امله تاسې ما په یاد ولري چې زه به تاسې یاد کړم. او زما شکر ادا کړي د نعمت نا شکري مه کوي.

او هغه څوک چې بې راحته دي د هغوی په اړه الله تعالی د قرانکریم د «طـه» سورت په ۱۲۴ یو سلو څلورویشت نمبر ایت کې فرمایلي (و من اعرض عن ذکری فان له معیشة ضنکا و نحشره یوالقیمة اعمی)

ژباړه: او څوک چې زما له ذکر څخه مخ اړوي د هغه لپاره په دنیا کې تنگ ژوند وي او د قیامت په ورځ به مونږ هغه ړوند راپاڅوو.

د مسلمان پیژندنه

عن عبدالله بی عمرو عن بنی (ص) قال (المسلم من سلم المسلمون من لسانه ویده والمهاجر من هاجر مانهی الله عنه) رواه بخاري

ژباړه: له حضرت عبدالله (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) وفرمایل. مسلمان هغه څوک دی چې نور مسلمان یې د ژبې او لاس له ضرر څخه په امن وي او مهاجر هغه څوک دی چې له گناهونو څخه ځان وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ـ د ژبې سپېڅلتیا مسلمان په غـور او سوچ سره خبرې کوي او د بدو تورو او کنځلو څخه ځان ساتي.
۲ـ د مسلمان له لاسه هیچاته ضرر نه رسیـږي.
۳ـ د گناه له مجلسونو څخه لرې والی مسلمان باید د گناهونو له مجلسونو څخه خپل ځان لرې وساتي او په پاک چارپیـریال کې ژوند وکړي.
انسان ته له دوه لوریو ضرر رسیدلای شي یو جسمي او فزیکي او بل معنوي او روحي. بناء په دې حدیث شریف کې مسلمانان نورو ته د ژبې او لاس له هر ډول ضرر رسولو څخه منع شوی دی تر څو مسلمانان یو بل ته د متـقابل احترام په فضاء کې د عـزت ژوند وکړي او له هر ډول تیري، بهتان، تمسخر، او ازار څخه خوندي وي.

مسلمانان سره ورونه دي

یو مسلمان د بل مسلمان ورور دی. لکه څرنگه چې الله تعالی په قرانکریم کې د الحجرات په سورت په ۱۰ ایت کې فرمایي.(انما المومنون اخوة فاصلحوا بیـن اخویکم واتـقوا الله لعلکم ترحمون) حجرات ۱۰
ژباړه: مومنان سره وروڼه دي. نوتاسې د خپلو ورونو تر منځ سوله راولي او له الله تعالی څخه وویریـږي چې ترڅو پر تاسې رحم وشي.
مومنان تل د دیني وروری پر اساس په خپلو منځو کې مینه او لورینه لري او یو بل ته د ښیـگـڼې رسولو په فکر کې وي او هر یو د خپل مسلمان ورور مرسته کوي او زیان ور رسولو څخه ځان ساتي.

یو مسلمان د بل مسلمان سره خبرې نه کول

د حضرت ابو هریره (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) و فرمایل چې مسلمان لپاره جایزه نه دی چې د خپل مسلمان ورور سره درې ورځو نه زیات تعلق پریـږدي او چا چې درې ورځو نه زیات تعلق پرېښوده (خبرې ورسره ونکړې) او بیا مړ شو نو دې دوزخ ته داخل شو. احمد ابوداود

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابو هریره (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) وفرمایل چې د جنت دروازې د گل (پیر) او زیارت په ورځ کې پرانستل کیږي نو هر هغه بنده ته بخښنه کیږي چې الله تعالی سره یې څه شیز نه وي شریک کړی (مشرک نه وي) او بل هغه کس ته بخښنه نه کیږي چې د دې او د بل مسلمان په منځ کې خپگان وي الله تعالی به ووایي چې دا دواړه پریږدي چې ترڅو یو بل سره روغه نه وي کړې.مسلم

دې دواړو حدیثونو کې مسلمانانو ته ډیر زیات زجر ښکاره شوه د هغو کسانو په حق کې چې یو د بل سره خبرې نه کوي. د لومړی حدیث نه دا ښکاره شوه چې یو مسلمان بل مسلمان سره د درې ورځو نه زیات خبرې بندې کړي او بیا دې مړ شي نو دې به مستقیماً دوزخ ته ځي که څومره ډیر نیک اعمال یې کړي وي خو دا به هم دې د اور نه بچ نه کړي.

او دوهم حدیث نه دا ښکاره شوه چې یو مسلمان د بل مسلمان نه خپه وي او خبرې ورسره نه کوي دې دواړو ته به تر هغه وخته پورې بخښنه نه کیږي چې تر څو پورې دوی دواړه روغه نه وي کړې دا څومره د افسوس خبره ده چې انسان ته په داسې وخت مرگ راشي او دې لپاره بخښنه نه وي شوې باید مونږ او تاسو یو مسلمان نه هم خپه نه شو دا ډیره لویه گناه ده او ځان ترې وساتئ.

د سلمی (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) فرمایلي دي چې کوم کس د خپل مسلمان ورور سره تر یو کال پورې تعلق پریښود نودا د هغه وینې تویولو په شان دي (دومره گناه یې وشوه چې گویا یو مسلمان یې قتل کړی وي) ابو داود

د حضرت ابو ایوب (رض) څخه چې رسول الله (ص) فرمایلي دي چې هیڅ مسلمان ته جایز نه دي چې د خپل مسلمان ورور سره د درې شپو نه زیاتې خبرې اترې پریږدي چې د خبرو په وخت کې دوی نه یو کس یو خواته مخ اړوي او بل کس بلې خواته غوره په دواړو کې هغه څوک دی چې لومړی پرې سلام واچوي. بخارې مسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابو هريره (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) فرمايلي دي. د مسلمان لپاره جايز نه دي چې د خپل مسلمان ورور سره د درې ورځو نه زيات تعلق پريږدي که درې ورځې پرې تيرې شوې او دې ورسره مخامخ شو نو سلام دې پرې واچوي که هغه ورته د سلام ځواب ورکړه نو دواړه په ثواب کې شريک دي او که د سلام ځواب يې ورنه کړه نو ټوله ګناه د هغه کس په غاړه ده چاچې د سلام ځواب نه وي ورکړی. دغه کس چې سلام اچولی دی، ده د ګناه نه خلاص شو، دغه کس به درې ځلې سلام اچوي پس د درې سلامونو نه د دې غاړه خلاصه ده.ابوداود

د دوه مسلمانانو په منځ کې سوله

الله تعالی فرمايي.(فاتقـوا الله واصلحوا ذات بينکم)

ژباړه: د الله تعالی نه ووېرېږئ او سوله وکړي د خپلو په منځو کې.

(انما المومنون اخوة فاصلحوا بيـن اخويکم)

ژباړه: او ټول مسلمان په خپلو منځو کې ورونه دي، د خپلو د دوو مسلمانانو ورونو په منځ کې سوله وکړئ.

د حضرت ابو هريره (رض) نه روايت دی چې رسول الله (ص) فرمايلي دي. هره ورځ چې لمر راخيـژي نو په خلکو د هغوی د هر جوړ په بدله کې صدقه کول ضروري دي چې ته د دوو کسانو په منځ کې سوله وکړی نو دا صدقه ده. چې ته د يو سړي سره د هغه په سورلۍ کې مرسته وکړې مثلاً چې هغه په سورلۍ سورېـږي نوته يې سپور کړې يا ورسره د هغه سامان په سورلۍ کيـږدې نو دا صدقه ده. په ښه ډول خبرې کول صدقه ده او هر قدم چې ته جومات ته د لمانځه لپاره اخلې دا صدقه ده او چې ته د لارې نه څه ضرري څيـز لرې کړې دا صدقه ده. بخاري مسلم

د ام کلثوم بنت عـقبه بن ابی معيط (رض) څخه روايت دی فرمايي چې ما د رسول الله (ص) څخه نه اوريدلي دي چې فرمايل يې هغه څوک دروغجن نه دی چې د خلکو په منځ کې سوله کوي چې ښه خبره ورته ورسوي. يا نيکه خبره ورته وکړي. بخاري مسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعنی دوه کسان په خپل منځ کې وران دي ته یو ته راځې هغه ته وایې چې یاره دې سړي خو ستا په اړه دا دا ښې خبرې کولې. او بل ته لاړ شې هغه ته د ده له طرفه خپل د ځان نه خبره وکړې چې د دې دواړو په منځ کې یو د بل سره مینه پیـدا شي او سوله وکړي. نو کومې خبرې چې ته د ځانه کوي نو دا دروغ کې نه حسابیـږي.

د مسلمان وژل

د قاتل او مشرک بخښـنه کیدل.

الله تعالی فرمایي.(ومن یقـتـل مومنا متعمدا فجزاوه جهنم خالدًا فیها) نساء ۹۳

ژباړه: او هر هغه چا چې قـتـل کړه مومن (مسلمان) په قصد سره (په ناحقه) بس سزا (ځای د ده جهنم دی چې تل به وي په دې جهنم کې.

(لو ان اهل السماء والارض اشتر کوافی دم مومن لاکبهم فی النار)

ژباړه: که اسماني او ځمکنی ټول مخلوق د یو مومن په وژنه کې برخه واخلی، نو زه به دا مخلوق پړمخې جهنم ته ورغـورځوم.

د حضرت ابو دردا (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) وفرمائیل چې د هرې گناه په اړه امید شته چې الله تعالی بخښـنه وکړي مگر هغه کس (هیڅکله) نه بخښـي چې د شرک په حالت کې مړوي او یایې یو مومن مسلمان په قصداً قـتـل کړی وي. ابوداود

د حضرت ابي سعید خدري (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) و فرمائیل. که چیرې د ځمکې او آسمان ټول اوسیدونکي یو مومن په قـتـل کولو کې سره یو ځای شي نو الله تعالی به دا ټول په اور د جهنم کې به ورگزار کړي. ترمذي

تاسو فکر او سوچ وکړی چې مومن الله تعالی ته څومره زیات گران دی چې د یو مومن د وژلو په وجه د ټولو مخلوقاتو پروا نه کوي او ټول جهنم ته ورداخلوي او نن سبا د مسلمان وژل خلکو ته معمولي څیـز ښکاري. دې حدیث او ایت نه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مومن ډېر لوي شان ښکاره شو چي مومن الله تعالی ته څومره گران دی او د هغه وينه الله تعالی ته څومره گرانه ده.

مسلمان ته کافراو يا کافر ته مسلمان ويل

او هغه څوک چې مشرک کافر نه گڼي او يا د هغوی په کفر کې شک کوي. يا د هغوی مذهب صحيح گڼي او د دې برعکس مومنانو ته د کفر نسبت کول او له هغوی سره جنگ روا گڼل هم د ايمان له کړی څخه وتل دي.

اصولي خبره دا ده چې کافر ته کافر نه ويل د الله تعالی او د هغه رسول (ص) ته د دروغو د نسبت کولو سره برابر دي او همداشان يو ريښتني مومن ته د کفر نسبت کول هم کفر دی. ځکه چې دې کې نفس د ايمان پيغور دی رسول الله (ص) فرمايي.(لايرم رجلاً بالفسق او بالکفر الا ارتد عليه ان لم يکن صاحبه کذالک)

ژباړه: څوک دې پر چا د فسق او کفر تور نه لگوي ځکه که دا تور ناسم وي. نو خپله پر تور لگوونکي راڅرخي. خرجه بخاري

او دا هغه يو څو خبرې دي چې له دې امله انسان د الله تعالی له دين څخه وځي.

د مسلمان او مومن څه توپير دی

الله تعالی فرمايي.(ولن يجعل الله للکفرين علی المومنين سبيلا) سورت النساء ۴۱

ژباړه: الله تعالی د کافرانو لپاره پر مسلمانانو د برلاسه کيدو هيڅ کومه لاره نه ده جوړه کړې.

يو کافر يو مسلمان عالم ته ور نژدې شو او په غوړ يې ورته وويل ايا چې ستاسې په قران کې چې څه دي ټوله صحيح دي؟عالم ورته وويل هو ولې نه کافر وويل نو ولې کفار پرتاسو برلاسي دي. عالم ورته وويل. موږ مسلمانان يو مومنان نه يو.نو د مومن او مسلمان څه فرق دي؟ نن ورځ مسلمانان د اسلام ټول شعاير ترسره کوي لکه لمونځ زکات حج روژه او نور عبادات ليکن بيا هم په سختو ستونزو کې راگير دي. لکه علمي اقتصادي فوځي (عسکري) او دې ته ورته نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستونزې دا ستونزې ولې شتون لري؟ په قرانکريم کې راځي.(قالت الاعـراب امنا قل لم تومنوا ولکـن قولوا اسلمنا ولما يدخل الايمان فی قلوبکم) حجرات ۱۴

ژباړه: وويل د کلو خلکو چي موږ ايمان راوړ دوی ته ووايه. تاسې ايمان نه دی راوړې. بلکې داسې ووایاست چې موږ اطاعت کوونکي شووایمان لاتراوسه ستاسې په زړونو کې داخل شوی نه دی.

نو مسلمان ولې په سختو ستونزو کې دی؟ ځواب: قرانکريم دا خبره واضحه کړه چې مسلمانان دومره پرمختګ نه ده کړې چې د مومنانو درجې ته دې رسيدلي وي. لاندې جملې ووایاست که مسلمانان ريښـتـني مومنان وای. نو الله تعالی به يې نصرت کړی وای په دې دليل سره.(وکان حقا علينا نصرالمومـنـيـن) الروم ۴۷

ژباړه: او پرموږ دا حق وو چې د مومنانو سره مرسته وکړو. که مسلمانان ريښـتـني مومنان وای نو د نړۍ په امتونو او قومونو کې به يې ډير لوړ شان او شوکت لرلای په دې دليل سره.(ولا تهنوا ولاتحزنوا وانتم الاعلون ان کنتم مومنيـن) ال عمران ۱۳۹

ژباړه: بې زړه کيـږي مه انديښـمن کيـږئ مه همدا تاسې برلاسي ياست که تاسې مومنان اوسئ. که مسلمانان ريښـتـني مومنان وای. نو د هيڅ دښمن سيطره (واک) به ور باندې غالب نه وای په دې دليل سره.(ولن يجعل الله للکفرين على المومنيـن سيبلا) النساء ۱۴۱

ژباړه: الله تعالی د کافرانو لپاره د بر لاسه کيدو هيڅ کومه لاره نه ده جوړه کړې. که مسلمانان ريښـتـني مومنان وای نو الله تعالی به په داسې سپکونکي حالت نه پريښودل په دې دليل سره.(ماکان الله ليذر المومنيـن على ما انتم عليه) ال عمران ۱۷۹

ژباړه: الله تعالی به مومنان په دې حالت کې هيڅکله پرينـږدي چې تاسې اوس په کې ياست. که مسلمانان ريښـتـني مومنان وای. نو هر ځای کې به د الله تعالی نصرت ورسره وای په دې دليل سره.[وان الله مع المومنيـن] الانفال ۱۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: الله تعالی د مومنانو ملګری دی.لکن مسلمانان لا تر اوسه مسلمانان پاتي دي او د مومنانو درجې پورې نه دي رسيدلي الله تعالی فرمايي.(فانجينه والذين معه برحمة منا و قطعنا دابرالذين كذبوا وما كانوا مومنيـن) الاعراف ۷۲
ژباړه: په پای موږ په خپلې مهربانۍ سره هود(ع) او د هغه ملګري وژغـورل او د هغو خلکو سټه مو وايستله چې زموږ ايتونه يې دروغ ګڼلي ول او ايمان راوړونکي نه و.
نو مومنان څوک دي؟ له قرانكريم څخه به يې ځواب واورو.(التائبون العبدون الحمدون الساءئحون الركعون السجدون الامرون باالمعروف والناهـون عـن المنكر والحفظون لحدودالله و بشرالمومنيـن) توبة ۱۱۲
ژباړه: د الله تعالی لوري ته بيا بيا رجوع کونکي د هغه بندګي په ځای راوړونکي د هغه ثنا او ستاينه ويونکي د هغه په خاطرپه ځکه کې ګرځيدونکي راګرځيدونکي د هغه په وړاندې رکوع او سجده کوونکي په نيکي حکم کوونکي له بدي نه منع کوونکي (امربالمعروف او نهی عن المنكر) کوونکي او د الله تعالی د حدود ساتونکي دي (هغه مومنان همداشان وي چې له الله تعالی سره د راکړې ورکړې دا معامله سرته رسوي) او ای پيغمـبره (ص) دغـو مومنانو ته زيرې ورکړه.
نو موږ ته دا خبره څرګنده شوه چې الله تعالی د نصرت غـلبې برلاس او د پرمختګ موضوع تر مومنانو پورې خاص کړې ده نه د مسلمانانو سره.

د مسلمانانو عـزت او نيـکـمرغي په څه کې ده؟

رسول الله(ص) فرمايي: درې امرونه او کارونه دي که په هر مسلمان کې وي هغه د ايمان لذت او خوږوالی څښلی دی دا، چې الله تعالی او رسول الله(ص) تر ټولو شيانو څخه دوی ته محبوبتر وي .
الله تعالی داسې فرمايي : (والذين امنو اشد حبالله).
ژباړه : او هغه کسان چې پر الله تعالی ايمان لري د الله تعالی سره ډيره مينه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله(ص) فرمايي: الله تعالی د قيامت په ورځ داسې فرمايي : چېرې دي هغه کسان، چې زما د جلال په خاطر يو له بل سره مينه لرله تر څو هغوی په خپله څېره کې ودروم، چې په هغه ورځ بې د الله تعالی ځيرې څخه بله ځيره نشته .

په بل حديث شريف کې فرمايي چې مسلمان د مسلمان ورور دی .

ايا تاسي له خپلو مسلمانو ورونو او خورگانو سره مينه لري له کفارو او مشرکينو سره دښمني لري، ځکه هغو ستاسې ورونه وژني او ستاسې خورگانې بې عزته کوي لکه څرنگه، چې الله تعالی فرمايي: (ولايزالون يقاتلونکم حتی يردوکم عن دينکم ان استطاعو).

ژباړه : او تل له تاسو سره جنگيږي غواړي که يې وس ورسيږي تاسې له دين څخه جلا کړي.

څه شوي دي چې پرون مسلمانانو په ډير لږ قدرت سره نړۍ ته ماته ورکوله، خو اوس په داسې حال کې دي علت يې په څه کې دی؟ الله تعالی داسې فرمايي :(اتقوا الله واعلمو ان الله مع المتقين).

ژباړه : الله تعالی څخه ويره ولرئ او پوه شئ چې الله تعالی له نيکو خلکو سره مل دی.

رسول الله(ص) فرمايي :ډير ژر به پر تاسې نور امتونه غلبه وکړي لکه څنگه، چې د ډوډۍ صاحب پر ډوډۍ غلبه کوي. چا پوښتنه وکړله، چې ايا مونږ به په هغه زمانه او وخت کې لږ يو؟

رسول الله(ص) وفرمايل: تاسې ډير ياست خو داسې ياست لکه هغه لرگي، چې اوبه يې راوړي، چې ډير ضعيف او بې وسه ياست .

څنگه بايد مسلمانان په جهاد کې سستي وکړي دغه دستور د الله تعالی به يې نه وي اوريدلی .

هغه کسان چې د الله تعالی په لاره کې مړه کيږي تاسي هغه مړ مه بولئ هغوی ژوندي دي او د الله تعالی رزق خوري هغوی ډير خوشحاله دي پر هغه فضل او کرم، چې پر هغوی باندې کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کفر پېژندنه او د هغه اړوند احکام

کوم خلک چې اسلام له سره نه مني هغوی ته اصلي کافر ویل کېږي.

۱ـ کوم خلک چې د رسول الله (ص) راوړي دین له کومې خبرې څخه انکار وکړي او یا یې سپکه او ټوکه وګڼي هغه ته کافر ویل کېږي.

۲ـ له دې کافرانو سره د اړتیا په وخت کې که د هغوی مخ او لاس پاک وي خوراک کول ورسره جایز دي.

۳ـ په کافرانو باندې سلام مه اچوئ خو که هغوی سلام واچوي نو په ځواب کې یې یوازې وعلیکمووایی.

۴ـ له کافرانو سره د اړتیا په وخت کې د اړتیا په اندازه لین دېن او معامله کول روا دي په دې شرط چې په معامله کې د کوم مسلمان ورور حق تر پښو لاندې نه شي او کوم زیان ورته متوجه نه وي او همدارنګه د اسلام او مسلمانانو حیثیت کوم اغیز پرې نه باسي.

۵ـ له کافرانو سره د زړه له تله ملګرتیا هیڅ جواز نه لري که نو کفر به لازمي شي. د یو مسلمان له نظره هیڅ شی له خپل دین نه ستر او درونډ کېدای نه شي که د کوم مسلمان په زړه کې یوه ذره هومره د الله تعالی ویره او ایماني غیرت شتون ولري له کافرانو او له کافر قوم سره به یوه شیبه هم موالات او دوستانه اړیکو ټینګول خوښ نه کړي. په دې ځای کې دا خبره باید په ذهن کې وساتل شي چې مروت ښه چلند مصالحت پیرزوینه عدل او انصاف دا هر څه بیل بیل دي که مسلمان مصلحت وګڼي نو له هر کافر سره په مشروع طریقه سوله او تړون کولای شي پیرزوینه او ځوانمردي او ښه چلند له هغو کفارو سره کېدای شي چې د اسلام او مسلمانانو په وړاندې د دښمنۍ اوکینې څرګندونه نه کوي، پاتې شول موالات یعنی دوستانه اړیکې اعتماد او ورورګلوي مرسته او ملاتړ هیڅ مسلمان دا حق نه لري چې دا ډول اړیکې د غیر مسلمو سره ټینګې کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کفر

په الله تعالی او د هغه په رسول باندې ایمان نه لرل یا د هغوی له لارښوونو څخه انکار کول او نه منل کفر دی. که دغه نه ایمان راوړل یې د دروغ ګڼلو له امله وي او یا یوازې په هغه کې د شک، تردید، حسد، کبر، او یا ځینو نورو نفسي غوښتنو له امله وي ټول کفر دی.

د کفر ډولونه

کفر په ۲ دوه ډوله دی

۱ـ اکبر کفر (لوی کفر)

۲ـ اصغر کفر(کوچنی کفر)

د اکبر کفر ډولونه

اکبر کفر د ایمان ضد دی.اکبر کفر په ۵پنځه ډوله دی.

۱ـ د دروغ ګڼلو کفر

د الله تعالی انبیاوو ته د دروغجنۍ نسبت کول کفردی.په قرانکریم کې الله تعالی فرمایی.(ومن اظلم ممن افتری علی الله کذبا او کذب بالحق لما جاءه الیس فی جهنم مثوی للکفرین) عنکبوت ٦٨

ژباړه: له هغه چا نه به غټ ظالم څوک وي چې پر الله تعالی باندې دروغ وتړي یا حق ته د دروغ نسبت وکړي چې کله هغه ته راوړل کیږي. ایا د دغسې کافرانو استوګنځی دوزخ نه دی؟

۲ـ د انکار او ځان لوړ ګڼلو کفر

دا په دې ډول چې د رسول په ریښتنولۍ پوهیږي او په دې باندې یې یقین وي چې دغه رسول د الله تعالی له لوري په حقه راغلی دی. خوبیا هم د عناد او تکبر له امله د هغه اوامرو ته غاړه نه ږدي. الله تعالی په قرانکریم کې فرمایي.(واذ قلنا للملئکة اسجدوا لادم فسجدوا الا ابلیس ابی واستکبر و کان من الکفرین) بقره ٣۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: او کله چې موږ پرښتو ته امر وکړ چې د ادم په وړاندې سرونه په سجده ښکته کړئ. نو ټول سرونه ښکته کړل. خو ابلیس انکار وکړ هغه د خپلې لویي په غـرور کې اخته و او د کافرانو له ډلې څخه شو.

۳ـ شک او رسول په صدق د یقـین نه کولو کفر

دې کفر ته د ظن او ګومان کفر هم ویل کیـږي. الله تعالی په قرانکریم کې فرمایي.(و دخل جنته و هو ظالم لنفسه قال ما اظن ان تبید هذه ابداًُ و ما اظن الساعة قایمة ولان رددت الی ربی لاجدن خیرامنها منقلباًَ قال له صاحبه وهو یحاوره اکفرت بالذی خلقک من تراب ثم من نطفة ثم سوئک رجلاَ لکنا هوالله ربی ولا اشرک بربي احدا) الکهف ۳۵ـ۳۸

ژباړه: بیا هغه خپل باغ ته ننوت او د خپل نفس په حق کې تیری کوونکی شو. ویې ویل زه دا نه ګڼم چې دغه شتمني او باغ یو وخت پناه شي او زما باور نشته چې د قیامت ساعت به راشي بیاهم که کله د خپل رب حضور ته زما ورګرځیدل شول نو هرومرو له دې نه هم زیات شاندار ځای ومومم د هغه ګاونډي په خبرو اترو کې هغه ته وویل: ایا ته په هغه ذات کافر کیـږي چې هغه ته له خاورې او بیا له نطفې څخه پیدا کړې او ته یې یو بشـپړ سړی جوړ کړې؟ پاتې شوم زه، نو زما رب خو همغه الله تعالی دی او زه د خپل رب سره هیڅوک نه شریکوم.

۴ـ د اعراض او مخ اړولو کفر

له دې څخه مراد دا دی چې له دین څخه مخ واړوي یعنی نه نبوي لارښوونې اوري نه په زړه کې څه التفات ورته کوي او نه ځان ورباندې پوهـوي. الله تعالی فرمایي.(والذین کفروا عما انذروا معرضون) الاحقاف ۳

ژباړه: خو دغه کافران له هغه حـقیـقـت څخه مخ اړونکي دي چې دوی ته د هغه اخطار ورکړ شوی دی.

۵ـ د نفاق کفر

له نفاق څخه دلته مراد نفاق په عـقیده کې دی. په دې ډول چې په ظاهر کې خلکو ته ایمان ښکاره کوي او په باطن کې یې عـقیـده د کفر وي. الله تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرانکریم کې فرمايي.(ذلک بانهم امنوا ثم کفروا فطبع على قلوبهم فهم لا يفقهون) منافقون ۳
ژباړه: دا هرڅه له دې امله دي چې دوی ایمان راوړ بیا کافر شول له دې امله د دوی پر زړونو مهر ولګول شو اوس دوی په هیڅ نه پوهیږي.

اصغر کفر

د هغه ګناهونه دي چې شارع د زجر او تهدید له امله ورته د کفر نسبت کړی دی. خو د اکبر کفر (لویی کفر) حد ته نه دی رسیدلی او له اصل ایمان سره ضد او منافي نه دی. خو ایمان ضعیفوي. که چیرې د دې ګناهونو خاوند توبه ونه باسي نو د الله تعالی په مشیت کې دی که خوښه یې شوه عذاب ورکوي خو د ابد لپاره په دوزخ کې نه پاتې کیږي او که خوښه یې شوه عفوه ورته کوي.
د دې ډول کفر خاوند ته نه د کافر نسبت کیږي او نه له اسلام څخه وځي خو شارع یوازې د زجر او تهدید په اساس ورته د کفر نسبت کړی دی.

د اصغر کفر ډولونه

د اصغر (کوچنی کفر) ډولونه ډېر زیات دي خو په لنډ ډول ویلای شو.
هر هغه ګناه چې په شرعي نصوصو کې ورته د کفر نسبت شوی وي او د اکبر کفر (لویی کفر) او اکبر شرک حد ته نه وي رسیدلې او اصغر کفر (کوچنی کفر) ورته ویل کیږي.

یو څو مثاله د اصغر کفر

په یو حدیث شریف کې رسول الله (ص) فرمایلي دي.(سباب المسلم فسوق وقتاله کفر) ژباړه: مسلمان ته کنځل کول ګناه او وژل یې کفر دی. مسلم
په یو بل حدیث شریف کې رسول الله (ص) فرمایلي دي.(اثنتان فی الناس هما بهم کفر الطعن فی النسب والنیاحة على المیت)
ژباړه: په خلکو کې دوه عادتونه شته چې هغه کفر دی. یو نسب ته طمن (نسب بدلول) او بل پر مړي باندې په چیغو ژړا کول. مسلم
بل حدیث شریف ده.(لا تر جعوا بعدی کفارا یضرب بعضکم رقاب بعض)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: له ما څخه وروسته تاسو مه کافر کیږي چې ځينې له تاسو څخه د ځينو نورو غاړې وهي. مسلم

په خبرو اترو کې کفري توري

له بده مرغه د ناپوهي له کبله ځينې ورونه او خويندې داسې توري کاروي چې د هغه په کارولو سره شخص کافر کيږي او نکاح يې باطليږي خو هغه بيچاره خبر هم نه وي چې ورڅخه کفر صادر شوى دى او يا يې نکاح باطلـه شوې ده نو دلته د ځينې کفري توري يادونه کوو ترڅو ورباندې پوه شو او هڅه وشي چې په ژبه ونه ويل شي احياناً که له چا څخه وکارول شوه سمدستي دې کلمه ووايي که واده شوي وي خپله نکاح تازه کړئ.

۱ـ چا ته که وويل شي دا گناه مه کوه، الله تعالى به دې جهنم کې واچوي. هغه په ځواب کې ورته ووايي چې زه يې له عذابه نه ويريږم د دوهم کس توری کفري ده. فتاوى عالمگيريه

۲ـ که چا ته وويل انشاء الله دا کار به دې وشي هغه ووايي زه يې بې انشاءالله کوم.

۳ـ يو غـريب کس مالدار شخص ويني نو ووايي چې يا الله دا نو انصاف دى چې دا کس دومره مالدار او زه غـريب يم. فتاوى عالمگيريه

۴ـ کله چې د چا زوی يا لور وفات شي او هغه ووايي بس خدايه ستا دا زما زوی باندې وس رسيد يا ووايي بس خدايه تا يوازې زما زوی ليدلی و. اعياذباا لله.

۵ـ د رسول الله (ص) په سنتو باندې ټوکې کول يا رشخند وهل. لکه ږيره.

٦ـ کله چې يو کس قاتل او خوني ويني نو ووايي ملک الموت راغـی.

۷ـ د قرانکريم د ايتونو معنی په ټوکو اړول لکه « ان صلاة تنهی » يو څوک يې په ټوکو ووايي نعوذ بالله د دې معنی ده چې لمونځ په تنهايي سره وکړه.

۸ـ پر مسلمانی باندې د خپگان احساس کول مثلاً يو څوک ووايي چې فلانی مسلمان ده خود به رشوت خوري يا مسلمان يم ځکه غـريب او مسکين يم.

۹ـ داسې خبره کول چې قرانکريم او انجيل يو شی دي پر هر يو چې عمل کوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰ـ د کفارو خوشحالولو لپاره د هغوی په مذهبي میلو او اخترونو کې گډون کول. بهار شریعت

۱۱ـ یو څوک ووایي چې زه په شریعت فیصله نه کوم راځه په جرگه کې سره معلوم کړو یو څوک ورته اسلامي حکم بیان کړي دی ورته ووایي نعوذ بالله. دا هواي خبره ده.

۱۲ـ دشراب څښلو زنا کولو یا دقمار وهلو په وخت کې بسم الله الرحمن الرحیم ویل.فیضان سنت

۱۳ـ مسلمان ته کافر ویل یا کافر ته مسلمان ویل.

۱۴ـ د الله تعالی لخوا حرام شی ته هلال او هلال شی ته حرام ویل.

۱۵ـ د مومن بهي شیانو څخه انکار کول لکه دوزخ، جنت، ملایکې، کتابونه، پیغمبران (ع)

۱٦ـ یو چا ته د غصې او درد په وخت کې ویل چې نعوذبالله. که د خدای زوی هم شي ولاکه دې پریږدم.

د کافر سره مینه او محبت جایز نه دی

په اسلام کې له الله تعالی سره مینه او د هغه د رسول (ص) سره د مسلمان مینه له واجباتو څخه ده ځکه چې الله تعالی او د هغه رسول (ص) سره مینه د دین اساس بلل کیږي.

الله تعالی په قرانکریم کې فرمايي .(والذین امنوا اشد حبالله) بقره ۱٦٥

ژباړه: هغه کسان چې (پرالله تعالی) ایمان لري د دوی مینه د الله تعالی سره ډیر زیاته ده.

او د رسول الله (ص) سره د مینه کولو په اړه په قرانکریم کې فرمایی.(قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله) عمران ۳۱

ژباړه: ووایه (ای محمده) که چیرې تاسې له الله سره مینه لرئ نو زما پیروي وکړئ چې الله تعالی له تاسې سره مینه وکړي.

همدارنگه رسول الله (ص) فرمايي.(لایومن احدکم حتی اکون احب الیه من والده ووءالده والناس اجمعین) المسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: ستاسې نه څوک تر هغه پورې د کامل ایمان څښتـن نه شي کیدای څو پورې زه ورته له خپل پلار، اولاد، او ټولو خلکو نه محبوب نشم.

او همدارنګه مسلمان به د الله تعالی د رضا په خاطر له صالحو مومنانو سره محبت ساتي او د هغه ملګرتیا به کوي. الله تعالی په قرانکریم کې فرمایي.(یایها الذین امنوا اتـقوا الله وکونوا مع الصادقـین) توبة ۱۱۹

ژباړه: ای مومنان له الله تعالی څخه وویریـږئ او له صالحانو سره ملګري شئ.

مسلمان به د الله تعالی له دښمنانو سره مینه او محبت به نه کوي ځکه چې د هغوی باطل عـقاید نامشروع کړنې به یې د ګمراهۍ طرف ته مایل کړي. او مسلمان به د الله تعالی د دښمنانو سره د هغه د رضا په خاطر بغض کوي او له هغوی څخه بیزاري اعلانوي ځکه چې دا طریقه د رسولانو (ع) او د هغه د پیـروانو وه.

الله تعالی په قرانکریم کې فرمایي.(قد کانت لکم اسوة حسنة فی ابراهیم والذین معه اذ قالوا لقومهم انا براءوا منکم و مما تعبدون من دون الله کفرنا بکم وبدا بیننا و بینکم العداوة والبغضاء ابدا حتی تومنوا بالله وحده) ممتحـنـة ۴

ژباړه: یقیناً چې تاسې لره د ابراهیم او د هغو کسانو په چال او چلند کې چې له هغه سره وو ښه نمونه (او طریقه) ده چې کله دوی خپل قـوم ته وویل: بې شکه مونږ له تاسې او له هغه څه نه چې تاسې پرته له الله تعالی څخه عبادت کوي بیـزاره یو مونږ تاسې څخه منکران شوي یو او زمونږ او ستاسې تر منځ تل تر تـله دښمـني رامنځ ته شوې ده څو پر واحد (یو) الله ایمان راوړی.

او فرمایي.(لا تجد قـوما یومنون بالله والیوم الاخر یوا دون من حاد الله و رسوله ولوکانوا اباء هم او ابناء هم او اخوانهم او عـشـیرتهم اولئک کتب فی قلوبهم الایمان و ایدهم بروح منه) مجادله ۲۲

ژباړه: هیڅکله به دا ونه مومی، کوم خلک چې پر الله او اخرت ایمان لرونکي دي چې هغوی له هغو خلکو سره مینه کوونکي اوسي چې د الله او د هغه د رسول مخالفت یې کړی دی که څه هم د هغوی پلرونه وي او یا یې زامن وي او یا یې وروڼه وي او یا یې ټبر او کورنۍ وي. دا هغه کسان دي چې الله تعالی د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی په زړونو کې ایمان خوندي کړی دی او له خپل لوري د یو روح په ورکولو سره یې دوی پیاوړي کړي دي.

او همدارنګه د قرانکریم د ال ممتحنه په سورت کې فرمایي.(یایها الذین امنوا لا تـتخذوا عـدوی و عـدوکم اولیاء تلـقـون الیهم بالمودة و قد کـفـروا بما جاءکم من الحق) ممـتـحــنـة ۱

ژباړه: ای مومنانو! زما دښمـنان او خپل دښمـنان په دوستۍ مه نیسئ (په داسې توګه) چې دوی ته د دوستۍ پیغام ولیـږئ. حال دا چې هغوی د هغه څه نه چې تاسې ته له حق (دین) څخه راغلي دي منکران دي.

د پورته لارښوونو په رڼا کې مسلمان ته جایز نه ده چې د الله تعالی له دښمـنانو سره مینه او ملګرتیا ولري. مګر له کفارو سره په دې خاطر نرمي کول چې زړه یې د اسلام طرف ته مایل شي باک نه لري. همدارنګه د غیر مسلمو سره په مباح معاملاتو کې عـدل وفا او رښتـیـنـولي پکار ده.

د مرتد پیـژندنه او د هغه اړوند احکام

مرتد هغه سړي یا ښځې ته وایي چې د اسلام له دین نه وګرځي یعنی د ایمان او اسلام له ځلانده دایرې نه ووځي د کفر او شرک تـپـو تیارو ته ننوځي.

د ایمان له راوړو وروسته په ژبه د کفر کلمه ویل د مرتد کیدو رکن دی او د مرتد کیدو حکم د صحت لپاره د عـقـل شتون شرط دی همداراز د مرتد د حکم نفاذ لپاره خوښه او رغـبت هم شرط دی ځکه په هغه چا د مرتد حکم نه شي نافـذ یدلای چې په مرتد کیدو اړ ایستل شوی وي د مرتد حکم دا دی چې هغه ته درې ورځې وخت ورکړل شي او که هغه د اسلام په اړه د کوم شک او شبهې او اندیښـنې ښکاره شوې وي د هغه د دغه شک او اندیښـنې د رفع کولو هڅه وشي که چیرې په دې درې ورځو کې توبه وباسي او بیـرته اسلام ته راوګرځي نو د هغه دغه توبه دې ومنل شي او هغه دی خوشې کړای شي خو که توبه نه کړي نو له اسلام څخه د بغاوت په ګناه دې ووژل شي ځکه چې اسلام د ارتداد سزا وژل ټاکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شریعت کې د مرتد جنازه کول روا نه ده او له هغه سره ناسته ولاړه هم جایز نه ده همداراز له کافرانو سره ډوډۍ خوړل که په خوړو کې د حرامو شک شتون ونه لري ډوډۍ خوړل روا ده خو له مرتد سره په هیڅ ډول ډوډۍ خوړل جایز نه دي او د مرتد کورته تګ هم روا نه ده.

د کفر او ارتداد نه د توبه کولو طریقه

که کوم کافر یا مرتد و غـواړي چې له خپل کفر او ارتداد نه توبه تایب شي نو لازمه ده چې له خپلې پخوانۍ عـقـیـدې نه د بیـزارۍ اعلان وکړي د اسلام پراخه او نړۍ شموله رحمت دروازې د هغه لپاره تړلې نه دي هغه د سپیڅلي او ښکاره توبې په ایستلو سره اسلام ته داخلیدای شي لکه څنګه چې په لومړي سر کې ویل شوي دي کوم شخص چې مرتد شي هغه ته دې د اسلام بلنه ورکړل شي که هغه ته د اسلام په اړه کوم شک شبهه پیدا شوې وي هغه دې رفع کړای شي او چې کله هغه بیا د اسلام دایرې ته راتلل وغـواړي نو د شهادت کلمه دې ووایي او له اسلام نه پرته له نورو ټولو ادیانو څخه د بیـزاره کیدو اعلان دې وکړي او که یوازې له هماغه دین څخه چې له هغې نه دې اسلام ته راځي د بیـزارۍ اعلان وکړي نو هم بسنه کوي او همداراز که هغه متاهل یعنی واده کړی شوی وي نو نکاح یې باید بیا تازه شي.

د زندیق پیـژندنه او د هغه اړوند احکام

کوم خلک چې دعـوه د اسلام کوي او عـقاید یې د کفر وي او د قرانکریم او حدیثو په نصوصو کې تحریف کوي او د خپلو کفري عـقایدو سره د نصوصو د برابرولو او سم ګرځولو هڅه کوي،هغوی ته زندیـق وایي.

د مثال په ډول د ختم نبوت عـقیده د اسلام ټیـنـګه قطعي عـقیده ده. په دې بنسټ کوم خلک چې د اسلام د دعـوې سره سره د کوم دروغجن مدعي نبوت مني او د قرانکریم او حدیثو نصوص په هغه دروغجن نبي پورې تړي. دغه ډول خلکو ته زندیـق ویل کیـږي. یا مثلاً د اسلام د دعـوې باوجود دا عـقیده او فکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري. چې موجود قرانکريم صحيح او ريښتنی نه دی. دا خو (نعوذبالله من ذالک) شرابيانو او زنا کارانو ليکلی کتاب دی.
داسې خلک هم زنديقيان دي. په همدې د دين نورې غوښتنې قياسيدای شي زنديق هم لکه مرتد په شان واجب القتل دی خو دا چې که توبه وکړي له قتل بخښل کيږي او که نه؟
د حنفيه و په مذهب کې که زنديق له نيول کيدو نه مخکې پخپله توبه اوباسي نو د هغه توبه به ومنل شي او که د قتل له سزا نه به وبخښل شي. خو له نيول کيدو نه وروسته د هغه توبه د اعتبار وړ نه ده. له دې نه دا څرګنديږي چې زنديق له مرتد نه ډير بد او ناوړه ده له مرتد او زنديق سره په هيڅ ډول نکاح جواز نه لري بلکې له واده نه وروسته که ښکاره شوه چې هغه شخص زنديق يا مرتد و نکاح يې نه صحيح کيږي. لومړی دې هغه ته د اسلام بلنه ورکړل شي که هغه په حقيقي معنی سره اسلام قبول کړي او مسلمان شي نو صحيح ده، دهغه نکاح دې په دوهم ځل وتړل شي که داسې نه وي نو پرته له طلاق او بل څه نه دې د هغوی ترمنځ بيلتون راوستل شي.

د منافق پيژندنه

هغه کس چې په ژبه يې ايمان وي او په زړه کې يې ايمان نه وي دا کس منافق دی.خو رسول الله (ص) چې کومې نښې ښودلي دي هغه دې عمل سره اړيکه لري او که دا ۴څلور صفتونه په چا کې وموندل شي هغه پوخ منافق دی.
۱ـ په خبرو کې دروغ ويل.
۲ـ په امانت کې خيانت کول.
۳ـ د جنجال پر مهال کنځا کول.
۴ـ د ژمنې نه تر سره کول.
رسول الله (ص) فرمايلي دي دا ۴ څلور صفات که په چا کې وليدل شي نو دا کس پوخ منافق دی نو پام وکړئ چې د تصديق بالقلب (په زړه د تصديق) په خير کوم شي په دې ۴ څلورو نښو کې شتون لري او داسې کس که څومره په زوره زوره د لااله الا الله ذکر کوي خو منافق دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منافقت څنگه په انسان کی راځی

منافـقت یو هلاکوونکي ناروغـې ده. که په چا کې راغـله نو د هغه بربادي او تباهي کې بیا څه شک نشته. دا چې ولې په منافـقانو او د کمزوري ایمان ولا خلکو کې منافـقت راځي د دې څه لاملونه دي که څوک ځان له هغو وساتي نو انشاءالله له منافـقت څخه به خوندي شي هغه دا دي.

۱ـ ایمان په بلیدلو کې د اور په څیر دی لکه څنگه! اور بوټو گاز تیلو او داسې نور توکو ته اړتیا لري چې اور وربانديې بلیـږي. که د اور هغه توکي تیار نه شي نو هغه اور مړ کیـږي رڼا یې ختمیـږي او هیڅوک ترې گټه نه شي اخیستلای. د ایمان مثال همداسې دی. علم او عمل صالح ته اړتیا لري که یې څوک دغسې پریـږدي د مادې په چمتو کولو کې هلې ځلې نه کوي نو رڼا به یې ختمه او ځای به یې منافـقت ونیسي. دې مثال ته قرانکریم هم اشاره کړې ده الله تعالی فرمايي.(مثلهم کمثـل الذی استوقد نارا فلما اضاءت ما حوله ذهب الله بنورهم و ترکهم فی ظلمت لایبصرون) بقره ۱۷

ژباړه: د دې منافـقانو مثال د هغه چا په څیر دی چې اور یې بل کړ کله چې اور خپل چاپیـریال روښانه کړ الله تعالی د دوی اور ختم کړ او دوی یې په داسې تیارو کې پریـښودل چې لاره یې هم نشو لیدلی منافـقانو په لومړي سر کې ایمان په ښکاره راوړ خو بیا یې د هغه ایمان صحیح مراعـت ونه کړ چې په ترڅ کې یې رڼا ختمه او سوځیدل یې پاتی شول. نو د ایمان د خاوند لپاره ضروري ده. که غـواړي چې ایمان څراغ یې بل اوسي د علم نافع او نیک عمل کوښښ باید وکړي. که څوک دې ته فکر نه کوي نو ایمان یې نه شي ورسره پاتې کیدلی.

۲ـ د ایمان مثال د یوې شنې ونې په څیر دی چې هغه میوه گلان بیخ شاخونه او خوندور بوي لري. د دې ونې اصل بیخ صفا ساتل له هغه واښو یې خوندي ساتل چې ونې ته زیان رسوي د دې ونې هر وخت اوبه کول او له غـلـو څخه یې ساتل کارونه به یې مالک کوي بیا به له خپلې ونې څخه گټه اخلي. ایمان هم دا غـواړي چې د وحی په اوبو سره به یې خړوبه کوي له شبهاتو بدعاتو او گناهونو څخه به یې په توبه نصوح سره څارنه کوي. او له افراط او تفریط څخه به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهزبه کوي. بیا به ایمان هم له انسان سره پاتې شي او هم په اخرت کې ګټه ورکړي که داسې نه وي. نو بیا د دې ونې وچیدل او کمزوري کیدل د وښو تر وچیدو او کمزوري کیدو ډیر ژر او یقیني دی. د دې کار لپاره د الله تعالی (د ذات او صفاتو) پیژندل ډیر ضروري او اړین دي.

۳ـ مومن به تل د الله تعالی په ذکر کې مشغول اوسي. په هیڅ حالت کې به له الله تعالی څخه نه غافله کیږي. که یې زړه بیدار وي او کنه چې کله دی تل د الله تعالی د احکامو په عملي کولو اخته وي. نو په داسې حال کې نفاق د ده زړه ته لاره نه شي پیدا کولی. د دې برخلاف منافق داسې وي چې کله که لږ رڼا ورته پیدا شي نو عمل کوي که نه وي نو پروا نه لري نو په دې وخت کې د ده زړه ته نفاق لاره پیدا کوي او په داسې ډول ورننوځي چې ده ته احساس نه کیږي ان تر دې چې منافقت یې په زړه کې محکم او کلک شي هغه به یې اثار او نښانې څرګندي شي چې نه یوازې د ده عمل او د الله تعالی یادول دوام ونه لري بلکې کله چې خلک په یو ځای شتون ولري دې هم عبادت کوي او که خلک نه وي بیا غافل وي د دې په نتیجه کې چې له الله تعالی څخه حیاء او شرم نه لري عبادت د مخلوق په وجه کوي په زړه کې یې د سزا په ډول منافقت ننوځي .

د شرک پیژندنه او د هغې احکام

شرک معنی د الله تعالی په الوهیت یا د هغه په ځانګړو صفاتو کې د بل چا شریکول او برخه وال ګرځول ده او دا ګناه (له توبې پرته) د بخښنې وړ نه ده. مسلمان امت ته پکار ده چې له شرک څخه ډیر لرې واوسي ځکه په قرانکریم کې مسلمانانو ته له دې ناوړه عقیدې نه د خوندي ساتنې او ځان ژغورنې په کلکه ټینګار شوی دی په دې هکله د قرانکریم د څو مبارکو ایتونو ژباړه او لنډیز مشاهده کوو.

که تاسو شرک وکړ نو ستاسې (ټول نیک) اعمال به ضایع شي. زمره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیشکه چا چې له الله تعالی سره شرک وکړ الله تعالی په هغه جنت حرام کړه او د هغه د اوسیدو ځای جهنم ده او د داسې بې انصافو مرسته کوونکې به هیڅوک نه وي.مایده

بیشکه الله تعالی هغه گناه نه بخښي چې له هغه سره شرک وشي او تر دې د کمې کچې گناه چاته یې چې خوښه شي بخښي او چاچې له الله سره شرک وکړ بیشکه هغه بې لارې شو په ډیرې سترې گمراهۍ سره. نساء

شرک د غندنې له یادښت نه وروسته ښه بریښي چې د ځینو محدثینو لار ښوونې هم لوستونکو ته ډالی کړو. حضرت شاه عبدالقادر صیب دهلوی (رح) محدث د (ولا تنکحوا المشرکت حتی یومن) سورة البقره ایت ۲۲۱ دوه سوه یو ویشت تر ایت لاندې لیکي چې پخوا د کافر او مسلمان تر منځ خپلوي کیدله په دې ایت سره حرامه و گرځول شوه. که میره یا میرمن شرک وکړ نو د هغوی نکاح ماته شوه. شرک دې ته وایي چې یو څوک د الله تعالی صفت بل چاته ورکړي. مثلاً څوک داسې وگڼي چې بل څوک هغه په هر څه خبر دی یا هغه چې هر څه وغواړي کولای یې شي یا زمونږ خیر او شر د هغه په واک کې دی او دا چې د بل چا د الله تعالی هومره تعظیم وکړي مثلاً ټنډه پر ځمکه کیږدي او له هغه نه حاجت و غواړي مختار یې وگڼي. موصح القران

حکیم الامت حضرت شاه ولي الله دهلوی (رح) محدث د عرب مشرکانو د شرکي عقایدو او نظریاتو یادونه کوي او لیکي ژباړه:د شرک په ډولونو کې یو دا هم دی چې هغو مشرکانو به ناروغ د رغیدو او د غریب د بډای کیدو او د داسې نورو حاجتونو لپاره له غیر الله نه د مرستې طلب کاوه او د هغوی په نوم به یې نذرونه ورکول تر څو د دې نذرونه په وړاندې کولو سره پخپلو مقاصدو کې بریالیتوب ترلاسه کړي او د برکت لپاره به یې د هغوی نومونه یادول نو الله تعالی په هغوی لازمه وگرځوله چې په لمانځه کې دا ولولي (ایاک نعبد و ایاک نستعین)

ژباړه: خاص ستا عبادت کوو او خاص تا نه مرسته غواړو.

همداراز الله تعالی و فرمایل.(فلا تدعوا مع الله احدا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: تاسې له الله تعالی سره بل څوک مه رابلئ.
له یاد شویو حوالو څخه دا جوتیږي. چې مخلوق مختار کل ګڼل لیدونکی او خبر دار شمیرل په ناسته او ولاړه کې په غایبانه ډول هغه رابلل او د غیر الله په نوم نذر ورکول دا ټول شرک دی دا هماغه خچنه عقیده ده چې په دې عقیده د اخته کیدو په وجه یهود نصارا او د مکې مشرکین د الله تعالی د لعنت او غضب وړ ګرځیدلي وو.

د شرک حقیقت

له الله تعالی پرته له بل چا څخه غوښتنې ته شرک وایي رسول الله (ص) فرمایي. چې زما په امت کې به شرک په دې ډول راننوځي لکه د شپې په تیاره کې چې میږی تیاره کوټې ته را ننوځي او د شپې په تیاره کې تیاره کوټې ته د میږی را ننوتل چا ته نه ښکاري.
نو رسول الله (ص) فرمایي: چې شرک هم زما امت ته داسې را ننوځې یعنی خلک به د شرکي اعمالو کول توحید ګڼي او کوي به یې.
په قرانکریم کې راغلي چې الله تعالی به د قیامت په ورځ ځینې خلک رټي او پوښتی به یې چې تاسې ته ما ویلی و.(ان الله لا یغفران یشرک به و یغفر ما دون ذلک لمن یشاء ومن یشرک بالله فقد افتری اثما عطیما)
ژباړه: الله تعالی یوازې د شرک ګناه نه بخښي او له شرک پرته ټول ګناهونه بخښي (که وغواړي) او بیا هم تاسې شرک کاوه او تاسې که ژوند تیر کړی نو د یو مشرک ژوند مو تیر کړی. نو مشرکین به ځواب ورکړي.
(ثم لم تکن فتنتهم الا ان قالوا والله ربنا ماکنا مشرکین)
نو بیا به داسې وشي چې د دوی په عقل کې به یوازې دا خبره راځي او د الله تعالی په وړاندې به عرض کوي چې زمونږ پالونکیه!
موږ په تا سره قسم کوو چې موږ مشرکین نه و موږ د مشرکانو ژوند نه دی تیر کړی بلکې موږ خو د مواحدینو په بڼه ژوند تیر کړی یوازې د یو الله عبادت مو کړی افسوس چې دې ایت ته مو هیڅ پاملرنه نه ده کړی. او الله تعالی به د قهر او غصې په حالت کې به پوښتنه کوي چې تاسې ولې د مشرکینو ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر کړی؟ او بل لوري ته هغوی ځواب ورکوي ستا په نامه مو قسم دی چې موږ مشرکین نه و او موږ د مشرکینو په څیر ژوند نه دی کړی (نعوذبا الله) په دې وخت کې څوک د دروغو همت به وشي کولای چې د الله تعالی په وړاندې دروغ ووایي او بیا د الله تعالی په نامه دروغجنه لوړه وکړي او دا پوښتنه خو له سره نه راولاړیږي پرته له دې چې دوی ټول ژوند په شرک کې تیر کړی او خپل شرک یې توحید ګڼلې و او په پوره نیک نیتی سره یې شک کاوه او د دوی ملا ورته ویل چې همدا توحید دی او د دې ګنجایش شته نو همدا لامل دی چې د الله تعالی پر وړاندې به جراءت کوي قسمونه به کوي او وایي به چې موږ مشرکین نه و او همدا خبره پیغمبر (ص) کړې ده چې زما امت کې شرک راځې او دوی به پرې نه پوهیږي لکه څنګه چې په تروږمۍ کې تیاره کوټې ته د میږی په راننوتو کې څوک نه پوهیږی او لیدل یې ستونزمن کار وي.

نو ښکاره شوه چې موږ ته په دې اړه له احتیاط څخه کار اخیستل پکار دي. ځکه هسې نه چې د شرک په ګناه اخته یو او هیڅ غور مو پرې نه وي کړی دلته یو شعوري عمل بنسټ قرانکریم ده یو شرک دا دی چې له یو شي سره دومره مینه کول چې د الله تعالی محبت د هغې په پرتله پاتې راشي نو تاسې شرک وکړ په قرانکریم کې راغلي دي.(ومن الناس من یتخذ من دون الله اندادا یحبونهم کحب الله والذین امنوا اشد حباالله ولویری الذین ظلموا اذ یرون العذاب ان القوة لله جمیعا و ان الله شدید العذاب)

ژباړه: او په خلکو کې ځینې داسې وي چې له الله تعالی سره نور څوک شریکوي او غیرو سره داسې مینه کوي لکه له الله تعالی سره چې پکار ده. او هغه څوک چې ایمان یې راوړی دی له الله تعالی سره په مینه کې سخت ترین دی.

د شرک یو څو ډولونه

۱ـ اصغر شرک

اصغر شرک هغه ګناه ده چې الله تعالی په قرانکریم او یا رسول الله (ص) په خپلو مبارک احادیثو کې د زجر او تهدید له امله د شرک په نامه سره یاد کړی دی. خو هغه شرک نه دی چې د اسلام څخه د وتلو لامل وګرځي او یوازې هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو ته د شرک نسبت کولای شو چې شارع په شرک سره نوموليوي چې په دوه ډوله دی.

۱ـ ښکاره شرک

دا شرک په الفاظو او افعالو کې منځ ته راځي.

الفاظ: لکه له الله تعالی پرته په بل شی قسم خوړل رسول الله (ص) فرمايي.(من حلف بغير الله فقد کفروا شرک)

ژباړه: هغه څوک چې له الله تعالی پرته په بل شی قسم وخوري يقيناً کافر او مشرک شو.

افعال: د ځينو نارغيو د درملنې لپاره له هغو شيانو څخه ګټه اخيستل چې الله تعالی هغه د دفعه کولو اسباب نه وي معرفي کړي. رسول الله (ص) فرمايلي دي.(من علق تميمة فقد اشرک)

ژباړه: هر څوک (پخپله يا دماشومانو او يا د حيوان په غاړه کې) يو څه شی ځوړند کړي يقيناً چې ده د شرک کار تر سره کړ.

۲خفي شرک

په نيتونو او ارادو کې شرک ته خفي شرک ويل کيږي. لکه رياء. رياء دې ته ويل کيږي چې يو څوک نيک کار د دې لپاره تر سره کوي چې خلک يې ووينې او بيا ووايي چې فلانی ډير ښه سړی دی او د ده صفت وکړي.

الله تعالی په دې اړه فرمايلي دي.(فمن کان يرجو لقاء ربه فليعمل عملاً صالحاً ولايشرک بعبادة ربه احداً)

ژباړه: نو يو څوک چې دخپل خالق سره د يو ځای کيدو په هيله وي هغه ته پکار دی چې ښه عمل وکړي او په بنده ګی کې له خپل رب سره يو بل څوک شريک نه کړي.

رسول الله (ص) فرمايلي دي.(ان اخوف ما اخاف عليکم الشرک الاصغر. قالوا يا رسول الله (ص). وما اشرک الاصغر؟ قال رياء)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: یقیناً چې زه په تاسو باندې له ټولو شیانو څخه زیات له اصغر شرک څخه ویریږم. صحابه وو پوښتنه وکړه ای د الله تعالی رسوله. اصغر شرک څه شی دی. رسول الله (ص) و فرمایل ریاء.

۳ـ شرک فی الذات

د الله تعالی په ذات کې څوک شریکول د مثال په ډول ۲ دوه یا ۳ درې معبودان منل « بیشکه شرک کول ډیر ظلم دی» لقمان

د ظلم حقیقت علماو دا بیان کړی چې د کوم څیز بې ځایه وکارول شي او دا خبره په شرک کې تر هر څه په ډاګه ده چې د پیدا کوونکي د بتانو او یا د هغه د مخلوق عبادت وشي او یا د هغه له ذات سره شریک او برخه وال وګڼل شي لکه چې عیسایان حضرت عیسی (ع) او یهودان حضرت عزیر(ع) له الله تعالی سره شریک بولي.

۴ـ شرک فی الصفات

د الله تعالی په صفاتو کې څوک شریکول د دې ډولونه ډیر دي چې ډیر څرګند په کې دا دي.

۵ـ شرک فی العلم

یعنی د کوم بل چا لپاره د الله تعالی په څیر د علم صفات ثابتول لکه د پیغمبر، بزرګ، یا پیر په باب دا عقیده لرل چې زموږ په ټول حال هغه هر وخت خبر دی او پرې پوهیږي. له نجومي بزرګ یا بل څخه د غیبو خبرو معلومات کول فال کتل او په هغې باور کول یا کوم لرې ته اواز کول او دا ګڼل چې هغه ته خبرتیا شته دي ټولو ته شرک فی العلم ویل کیږي په داسې حال کې چې قرانکریم فرمایي.(و عنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو ویعلم) انعام ۵۹

ژباړه: او له همغه سره د غیبو کونجیانې دي په هغې هیڅوک نه پوهیږي مګر همدې الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦ـ شرک فی التصرف

یو څوک د ګټې او زیان واکدار ګڼل له چا نه خپل مراد غـوښتل روزي یا اولاد ورنه غـوښتل او حال دا چې قرانکریم فرمايي.(قل من بیده ملکوت کل شی و هو یجیرولا یجار علیه ان کنتم تعلمونَ‌َ سیقـولون لله قـل فانی تسحرون) مومنون ۸۸ ـ ۸۹

ژباړه: یعنی ته ووایه د هر شي واک د چا په لاس کې دی او هغه بچ کوونکی دی او له هغه څخه هیڅوک نه شي بچ کیدای وویاست که تاسو پوهیـږي وبه وايي هر څه الله لره دي نو ووایه! له کومه پرتاسو جادو کیـږي چې هوش او حواس مو له لاسه ورکړی او په داسې غـټـو غـټـو خبرو هم نه پوهیـږی.

۷ـ شرک فی السمع

لکه څرنګه چې الله تعالی لرې او نـږدې پـټـه او ښکاره او د زړه خبره اوري، نبي ولي یا بل څوک همدا ډول اوریدونکې ګڼل په قرانکریم کې راغـلي دي.(ان الله هو السمع البصیر) مومن ۲۰

ژباړه: بیشکه الله تعالی همدې اوریدونکی او لیدونکی دی.

۸ـ شرک فی البصر

د مخلوق پیـغـمبـر، ولي، شهید، او یا د نورو په هکله دا عـقیده لرل چې هغوی له لرې او نـږدې او هرځای څخه د الله تعالی په شان لیدل کوي او هر چیرته زموږ کارونه ویني دا عـقیده د شرک ده په دې اړه دلیل په شرک السمع کې وړاندې شوی دی.

۹ـ شرک فی الحکم

یعنی د الله تعالی په ځیر کوم بل څوک حاکم ګڼل او د هغه حکم د الله تعالی د حکم په شان ګڼل یا د الله تعالی د حکم په مقابل کې د بل چا حکم خوښ ګڼل دي ته شرک فی الحکم وايي. په قرانکریم کې راغـلي دي.(ان الحکم الا الله) یوسف ۴۰

ژباړه: حکم د بل هیچا نه دی مګر د یو الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰ـ شرک فی العبادت

یعنی د الله تعالی په ځیر کوم بل څوک د عبادت وړ ګڼل یا کوم مخلوق ته د عبادت په ډول کوم فـعـل تر سره کول لکه کوم پـیـر یا قـبـر ته سجده کول یا د کوم نبي ولي یا د پـیـر په نوم روژه نیول یا د غیـرالله په نوم نذر منل یا د کوم قبر نه د بیت الله په شان طواف کول د غـیر الله په نوم د څاروي سرپرېښودل په زیارتونو د نذر څادر غـوړول د چا په نوم ذبحه کول تـعـزیه د چا په نوم فریاد کول چا ته تېـتـېـدل یا چاته د بت په شان په ادب دریدل دا ټول شرک فی العبادت دي په داسې حال کې چې قرانکریم فرمایي.(و اعـبدوالله ولا تشرکوا به شیاء) نساء ۳٦

ژباړه: بنده ګي د الله تعالی وکړئ او څوک ورسره مه شریکوي.

د غـیر الله په نامه نذر

د الله تعالی نه غـیر د مخلوق (نبی، پیـر، پیـري، بادشاه، زیارت) او د داسې نورو په نوم تعظیم او نذر (حلوا پسه چیلی او داسې نور ورکول او تقسیمول) ته فعلي شرک وايي او په شرک فی العبادت کې هم شاملیـږي او حرام دی او هغه مالونه چې د مخلوق په تعظیم او نذر باندې حلال کړی شي د هغه ثواب پر ځای عظیمه ګناه ده دا کار حرام هم دی او د دغې حلال کړی شوي مالونه او نذرونه حلواګانو خوړل هم ناروا دی.

له کفارو او مشرکیـنو سره مرسته

که څوک د مسلمانانو پر وړاندې له مشرکیـنو سره مرسته او له هغوی سره ملتیا کوي. نو هغه د ایمان له کړی ځخه وځي او پردې خبره دلیل د الله تعالی دا اشاره دی.(ومن یتولهم منکم فاء نه منهم ان الله لایهدی القـوم الظلمیـن)

ژباړه: او تاسې ځخه چې څوک دوی خپل دوستان ګرځوي نو دا هم په هغوی کې شمیرل کیـږي او یقیناً الله تعالی ظالمان له خپلې لارښوونې ځخه بې برخې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(بشرالمنفـقيـن بان لهم عذابا اليماًً الذين يتخذون الكفرين اولياء من دون المومنيـن ايبتغون عـندهم العزة فان العزة الله جميعا) نساء ۱۳۸ ـ ۱۳۹

ژباړه: او هغه منافق چې مومن پرېږدي او له کافر سره دوستي پيل کړي نو دوی د دردوونکي عذاب زېرې ورکړه او يا دا خلک د عـزت پلټـنې لپاره هغوی ته ورځي او سره له دې چې ټول عـزت د الله تعالی لپاره دی.

نو ښکاره شوه چې د مومن په اړه په زړه کې د مينې نشتوالی او د کافر په اړه په زړه کې مينه او د هغه لوی والی د ايمان دليل نه بلکې د کفر دليل دی.

بدعـت

له کفر شرک او ارتداد نه وروسته بدعـت ستره گناه ده بدعـت هغو شيانو ته وايي چې اصل او بنسټ يې له شريعت څخه ثابت نه وي او د شرعي له ۴ځلورو دليلونو يعنې د الله تعالی له کتاب د رسول الله (ص) له سنتو د امت له اجماع او د مجتهدينو له قياس څخه د هغې ثبوت ترلاسه نه وي او په د دين کار وشميرل شي وکړای شي او يا پريښودلای شي.

اخرت کی درې زيانونه دا دې

۱ـ د الله تعالی نا خوښي.

۲ـ سخت حساب.

۳ـ د دوزخ عذاب.

عام گناهونه

۱ـ لمونځ نه کول او يا هم په ځنډ (وروسته والی) سره د هغه ادا کول.

۲ـ زکات نه ورکول او يا هم د هغه په ورکولو کې سستي کول.

۳ـ له وس لرلو سره سره بيا هم حج نه کول.

۴ـ غـيـبت چغـلي او شيطانت کول.

۵ـ د نـشـه يي توکو کارول چې په عـقـل باندې پرده راولي.

۶ـ د ښځې ځان ښودنه قـيـمتي او مشهور لباس اغـوستل او پرته له محرم نه بازار ته راوتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ـ فاحش بې حیاء او خراب فلمونه کتل سندرې ساز او سرود اوریدل.
۸ـ ناوړه ناولونه او کیسې اوریدل.
۹ـ پرته له کومې وجې د ډریور مزدور نوکر او بادر کورته ننوتل.
۱۰ـ په موبایلونو کې عبس خبرې کول یارانې او نا مشروع اړیکې جوړول.
۱۱ـ د شر او فساد مجلسونه جوړول او یا په هغه کې ونډه اخیستل.
۱۲ـ ځینې میرمنې هیڅ د خپل د خاوندانو زړونه لاس ته نه راوړي (هغوی هیڅ نه ګڼي او نا فرماني یې کوي.

داسې ډیر نور هم دي خو په موږ لازمه ده چې له الله تعالی څخه وویریږو او د هغه امر پر ځای کړو ځکه الله تعالی فرمایلي.(یاایهاالذین امنوا قوا انفسکم و اهلیکم نارا) تحریم ٦

ژباړه: اې ایمان والاوو تاسې خپل ځانونه او خپل اهل کورنې د جهنم اور څخه وژغورئ.

د ګناهونو ناوړه پایلې

۱ـ د بنده او رب تر منځ پرده الله تعالی وایي.(کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون)

ژباړه: داسې نه ده دوی به په دغه ورځ د خپل رب په اړه په پرده کې پټ شوي وي.

۲ـ مخلوق د خپل خالق په اړه په وحشت کې پریوځي. ځکه کله چې د انسان بد عملي زیاته شي، نو بد ګماني او وحشت یې هم زیاتیږي.

۳ـ تل پاتې اندیښنه الله تعالی وایي.(لایزال بنیاهم الذی بنواریبة فی قلوبهم)

ژباړه: دا ودانۍ چې هغوی جوړه کړې ده، تل به د هغوی په زړونو کې د بې باورۍ جرړه وګرځي (چې د هغې د ویستلو اوس کومه لاره نشته)

۴ـ په زړه کې ویره او ګډوډي پیدا کوي. (سنلقی فی قلوب الذین کفروا الرعب)

ژباړه: هغه وخت ډیر ژر راتلونکی دی، چې موږ د حق نه منونکو په زړونو کې ویره وغورځوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ د ژوند چارې به يې تنګې شي.(فان له معيشة ضنكا)
ژباړه:بې له شکه د هغه ژوند چارې به تنګې شي.
٦ـ مخ به يې تور او تريو شي.(وتسود وجوة فاماالذين اسودت و جوههم)
ژباړه: او تور شي مخونه پس هغه کسانان چې تور شي مخونه د هغوی.
۷ـ په زړه کې به يې سختي او تيارې را پيدا شي.(وجعلنا قلوبهم قاسية)
ژباړه: او د هغوی زړونه موسخت کړل.
۸ـ په زړونو کې کينه او کرکه را پيدا کوي.
۹ـ د رزق له تنګسې سره به مخامخ شي. (ولو انهم اقاموا التورة والانجيل و ما انزل اليهم من ربهم لاکلوا من فوقهم و من تخت ارجلهم)
ژباړه: کاشکې دوی تورات او انجيل او هغه نور کتابونه نافذ کړي وای چې د دوی رب له لوري دوی ته ليږل شوي وو، که داسې يې کړي وای، نو د دوی لپاره به له پاسه روزي وريدله او له لاندې به راخوټيد له.
۱۰ـ په ګناهونو سره ايمان ته زيان رسيږي، غمونه او مصيبتونه زياتيږي او الله تعالی پرې غوسه کيږي.(فباءو بغضب علی غضب)
ژباړه: پس اختـه شول په غضب له پاسه د غضب نه .
هغوی وويل.(و قالوا قلوبنا غلف)
ژباړه: هغوی وايي. زموږ زړونه پوښل شوي دي.

حرام

د حضرت جابر (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) وفرمايل. هغه غوښه چې د حرام مال نه يې پرورش شوی وي هغه به جنت ته داخله نه شي او دغه غوښه (جسم چې د حرام مال نه يې پرورش شوی وي د دوزخ لايقه ده) يعنې خامخا به جهنم ته ځي. بهيقي

د دې حديث لاندې هم ډير خلک راځي لکه: غل، قمار وهونکي، شرابي، چرسي، تصوير جوړونکي، رشوت اخيستونکي، زناکار، سود خور، يا په تجارت کې ټول هغه څيزونه چې هغه په شريعت کې حرام وي او د ده کارو بار په حرام باندې جاري وي او کوم مسلمان چې په حرامو باندې اخته وي د هغه لپاره بهتره دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده چې توبه وباسي او کوم مال چې شتون ولري هغه دې د يو پوه عالم په مشوره باندې تقسيم کړي هغه چې ورته کومه طريقه ښائي په هغه دې عمل وکړي او د حراموڅخه دې ځان وژغوري الله تعالی به ورته بخښنه وکړي.

د حضرت علي (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) نه پوښتنه وشو چې د مومن څو نښې دي؟ رسول الله (ص) ورته په ځواب کې وفرمايل چې ۴څلور.

۱ـ دا چې پاک کړي خپل زړه د تکبر او د حسد نه.

۲ـ دا چې پاک کړي د خپل ژبه د دروغ او غيبت نه.

۳ـ دا چې پاک کړي د خپل عمل له رياء (ښودلو) نه.

۴ـ دا چې پاکه کړي د خپل خيټه د حرامو بدعت او شبهې نه.

حلال او حرام مال يو امتحان دی

الله تعالی چې څنگه مخلوقات پيدا کړي دي همداراز د دوی د روزي ذمه واري يې هم اخيستې ده څوک داسې نه پريږدي چې هغه ته دې روزي ور نه کړي که څه هم د الله تعالی لوی دښمن او له هغه څخه سرغړونکی او نافرمان هم وي دا ځکه چې الله تعالی ته دنيا اعتبار نه لري نو له همدې امله دوست او دښمن دواړو ته رزق ورکوي له څنکه چې په حديث شريف کې دا خبره بيان شوې ده.(عن سهل بن سعد الساعدي (رض) قال! قال رسول الله (ص) لوكانت الدنيا تصدل عندالله جناح بعوضة ماسقی کافرا منها شربة ماء) رواه الترمذی ژباړه: له حضرت سهل بن سعد الساعدي (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمايل که دنيا د الله تعالی سره د غوماشي د وزر په اندازه قدر لرلای نو کافر ته به يې له دې څخه يو غړپ او به هم نه وای ورکړې. لکه څنگه چې روزي ورکول د الله تعالی کار دی. همداراز پراخول او تنگول هم د الله تعالی کار دی نو د روزي پراخوالی او د مال زياتوالی د هوښيارتيا نښه ده بلکې ډير ځله بيعقلان خلک وي او تر هوښيارانو زيات مالونه لري غرض زما دا وو چې د انسان اصلي مقصد په دنيا کې د مال گټل او د پيسو زياتول نه دي بلکې د الله تعالی پيژندل او د هغه راضي کول او د هغه د احکاماتو په مطابق ژوند تيرول. دې دنيا ته چې انسان راغلی دی د ده راتگ ازمايښت او امتحان

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره دی او الله تعالی غواړي چې په انسانانو کې تابعدار او نا فرمان ښکاره کړي.

همداراز د روزي د ګټلو په هکله هم پر انسانانو امتحان کوي. ځینې شیان الله تعالی حرام کړي او د روزي د ګټلو ځینې لارو څخه یې منع کړی ده. همداراز ځینې شیان یې حلال کړي او د هغو د ګټلو لپاره طریقې او حدود تعین کړي دي بیا یې انسان ته اختیار ورکړی د.

(د دې وعدې سره چې روزي الله تعالی ورکوي) چې دې د روزي د ګټلو لپاره په کومو طریقو او لارو روانیږي کومه ذریعه د مال ګټلو لپاره اختیاروي او په کومه طریقه کار بار کوي او بل امتحان یې د مال په هکله دا دی چې حرام مال یې ډیر کړی دی د حرام مال مثال د مردار شوي حیوان په څیر دی چې چاته قدر او ارزښت نه لري چې په کور کې یې ساتنه هم څوک نه برداشتوي بلکې له ځانه یې لرې کوي او غورځوي یې.

همداراز د حرام مال مثال هم داسې دی لکه الله تعالی چې غورځولی وي که یې څوک اخلي نو تر حلال مال به په اسانه تر لاسه کیږي او الله تعالی ته د مردارې په څیر هم قدر نه لري ځکه ترې خیراتونه هم نه قبلوي له دې امله انسان باید خپل د ژوند اصلي هدف ته ځیر شي او د روزي د ګټلو لپاره هغه لارې اختیار کړي چې صحیح او روا وي لکه دین د ۵ پنځه وخته لمانځه نوم نه دی بلکې د انسان لپاره ضروري ده چې د ژوند په ټولو اړخونو کې به د شریعت پابندي کوي.

د شریعت ډیر احکامات د معاملو سره تعلق لري د دې یو دلیل دا دی چې هدایه زموږ د مذهب معتبر کتاب دی چې په ۴ څلور جلدونو کې دی په دې مبارک کتاب کې د انسان د عمل سره تعلق لرونکي تقریباً دیني احکامات ذکر دي په دې کې یوازې لومړنی جلد د عباداتو (اودس، لمونځ، زکات، او حج) په هکله دی نور ۳ درې جلدونه یې ټول د معاملو په هکله دي له دې څخه دا خبره جوتیږي چې یوازې د عباداتونو په کولو سره په دین پوره عمل نه کیږي تر څو چې خپلې معاملې د شریعت په مطابق نه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له حرام مال څخه صدقه او خیرات نه قبلیږي

په حدیث شریف کې دی.(لا تقبل صلاة بغیر طهور ولا صدقة من غلول) ژباړه: له پاکوالي پرته لمونځ نه قبلیږي له حرام مال څخه صدقه او خیرات نه قبلیږي.

الله تعالی لکه څنګه چې یوازې پاک مال قبلوي همدارنګه په عمل کې هم یوازې پاک قبلوي چې د هر ډول شرک ریاء او تکبر څخه پاک وي. د پاک مطلب دا دی چې حلال وي په دې حدیث کې دلیل دی په دې خبره چې انسان ته په خوراک باندې هم ثواب ورکول کیږي چې کله یې نیت صحیح وي چې داسې نیت وکړي دا خوراک ځکه کوم چې په عبادت باندې پیاوړی شم او ژوندی پاتی شم.

دین څه ته وایي

څوک چې موږ مسلمان بولو هغه په دین سره بولو ځکه هغه به ټول دین مني بیا به په اسلام کې داخل بلل کیږي او مسلمان ورته ویل کیږي دین په معنی کې دوه مفهومه له ځان سره انتقالوي ایمان او اسلام حضرت امام ابوحنیفه (رح) په فقه اکبر کې ایمان داسې تعریفوي هوالاقرار والتصدیق.

ایمان عبارت دی له اقرار په ژبه او تصدیق په زړه سره او اسلام عبارت دی له الاسلام هو التسلم والانقیادلاو امرالله تعالی. اسلام عبارت دی له تسلمی او غاړه کیښودولو څخه او امر د الله تعالی ته. امام ابو حنیفه (رح) وروسته له دې تعریف څخه لیکي ایمان او اسلام له طریقي د لغت سره توپیر لري ځکه هر یو جلا جلا تعریفونه لري وایي ایمان بې له اسلام څخه نشي راتلای ددوې دوو تر منځ تلازم دومره پیاوړی ده لکه د انسان ګیډه چې بې له شا څخه نشي قایم کیدلای او شا بې له ګیډې نشي راتلای. دا هغه مثال ده چې په عربي ژبه کې ددوو شیانو تر منځ د قوي تلازم ښودولو لپاره استعمالیږي. امام ابو حنیفه (رح) فرمایي. چې دین د اسلام او ایمان د دواړو نوم ده. فقه اکبر صفحه ۱۱. دین له څلورو کلمو څخه جوړ ده داسي کلیمي چې یو هم له

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلي څخه نشي جلا کیدای او نه هم له دې کلیمو څخه یو هم کم دین بلل کیږي په دې معنی چې د څلورو واړو کلیمو نوم دی هغه څلور کلیمي دا دي.

۱ـ اقرار: د کلمي طیبي شریفي په ژبه لوستلو ته وایي.

۲ـ تصدیق: د همدغه کلمه په مفهوم او معنی باندې د زړه پوخ باور او یقین ته وایي.

۳ـ تسلیم: عبارت ده له د الله تعالی د احکامو منلو څخه.

۴ـ انقیاد : د الله تعالی د احکامو او حکم پر وړاندې تواضع او عاجزي ته ویل کیږي.

ریښتنی دین

۱ـ اسلام نه د بودایي مذهب په ډول دی چې صرف محدود اخلاقي د ستورونه ولري نه رهبانیت دی چې په کې په عبادت د دنیا څخه تیښته اسلام انسان په څو محدودو شعایرو لکه ورځ کې لمونځ په کال کې روژه او په ټول عمر کې حج مکلف کړی دی د دې لپاره چې انسان تل د خپل خدای سره په اړیکه کې وي وروسته هغه رخصتوي چې په ځمکه کې کار کوي او د الله تعالی نعمتونه په لاس راوړي.

۲ـ د اسلام له نظره انسان نه یوازې اسماني روح ده او یوازې خاورین جسد دی بلکې د روح او جسد یو ځای کیدو څخه منځ ته راغلی چې هم جسم او هم روح پر هغه خاص حق لري اسلام د دنیا او اخرت دواړو ژوند ته په ارزښت قایل دي ژوند په دین نیکمرغه کیږي او اخرت په دنیوي ژوند جوړیږي.

۳ـ د قاروني او فرعوني فکر څخه بله لویه بلا نشته هغه وخت چې انسان خپله برتري خپل کمال وبولي د خدای او د خدای له خلکو څخه د بې نیازی احساس کوي خپل صفتونه نه ویني د خپل ځان څخه بیگانه کیږي د نورو مثبت نقش نه ویني په پایله کې د خدای خدای او د خدای خلکو څخه بیگانه کیږي.

۴ـ د ابتداء څخه فلسفي او مکتبونه په دې اړه سرگردانه دي چې ایا فرد اصل دی که ټولنه؟ ځینې فرد اصل بولي ټولنه د افرادو څخه جوړیږي فرع بولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو نور بیا ټولنه اصل او فرد فرع بولي او وايي چې فرد بې له ټولنې څخه خام مواد دی ټولنه او خلک فرهنګ ته ور انتقالوي.

۵ـ په اسلام کې د ژوند تګلاره فطري ده نه فرد د ټولنې او نه ټولنه د فرد قرباني کوي د دواړو حقوق او مسّولیتونه په داسې حالت کې ساتي چې د بل لپاره ګټور تمامیږي اسلام د فرد پر حقوقو او آزادي تاکید کوي تر څو هغه مسّولیتونه د ټولنې په وړاندې په سمه توګه سر ته ورسوي.

څوک ریښتني دی

د یو چا دینداري او تدین د رښتیاوالي نښې د هغه په اخلاقو او ټولنیزو معاملاتو او راکړه ورکړه کې ښکاره کیږي. یعنی د یوه دینداره که اخلاق ښایسته و او له خلکو سره ناسته ولاړه هم صحیح و نو دې رښتنی دینداره بللی شو او که یو څوک په ځینو عباداتو او خبرو کې ځان دینداره ښکاره کوې خو اخلاق او ټولنیز چلند یې سم نه وي نو مونږ دې رښتنی نشو بللی ځینې داسې خلک شته چې هغې ځانونه ډیره دینداره ښکاره کوي نفلونه خیراتونه او ښې ښې خبرې کوي خو اخلاق او له خلکو سره یې ټولنیز چلند سم نه وي داکس دینداره او نیک نشو بللی بلکې دروغجن دی د دینداره انسان د پیژندلو لویه نښه د هغه ټولنیز اخلاق دی موږ نن سبا مختلف انسانان او ډیرې ډلې وینو څوک وايي موږ په حقه یو او ځینې نور وايي زموږ لاره حقه ده که چیرته تاسو په دې حالاتو کې نه پوهیږي. او حیران دریان پاتې یاست چې ټول ځانونه په حقه بولي موږ له چا سره ملګري شو رښتني خلک څوک دي؟ ستاسو لپاره د ریښتنو خلکو د پیژندلو اسانه لاره دا ده اخلاقو ته یې ځیر شي! هر ځای مو چې ښه اخلاق غوره وموند او هلته رښتنی علم او رښتنی دین دی او که هرڅوک ښه اخلاق او غوره انساني چلند ونه لري په دین او علم یې باور مکوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل دين وساتئ

د الله تعالی د رسول څخه چا پوښتنه وکړه چې څوک ښه مسلمان دی؟ رسول الله (ص) ورته و فرمايل: هغه چې د ژبې او لاس څخه يې بل مسلمان په امان وي.بخاري

په ننۍ نړۍ کې د خلکو برداشت د يو بل پر وړاندې لږ شوی او ډير لږ خلک يو د بل سره په ورين تندي خبرې کوي حصوصاً ټولنيز پاڼو باندې لکه فيسبوک ټويټر او داسې نور.... کيدای شي تاسو هم ليدلای وي چې ځينې ملګري قومي ژبني مذهبي او سياسي پاڼې لري چې نه يوازې کومه خاصه ګټه لري بلکې د نفاق لامل ګرځي. په داسې حالاتو کې تر ټولو اړينه دا ده چې د خپل دين او ژبې ساتنه وکړو. ډيره اسانه ده چې په فيسبوک باندې د چا پر پوسټ باندې په قهر شو چې نه يوازې مو خوږ ملګري له لاسه ورکړی بلکې نا مناسبو الفاظو مو نور ملګري هم خوږ کړي نه يوازې چې ملګري به مو خپه کړي وي د شر بنسټ به مو هم ايښی وي هرڅوک چې ستاسو بده ليکنه ګوري او شريکه وي يې تاسو به ګناهګاره کيږي. فکر وکړئ د يوې لحظې غوسه په خاطر ولې خپل اخرت خراب کړو؟

په همدې باب د الله تعالی رسول (ص) فرمايلي. غښتلی هغه نه دی چې بل راوغورځوي بلکې غښتلی هغه دی چې د غصې په حال کې خپل ځان کنټرول کړ.

عملي دين پريښودل

او هغه کسان چې د الله تعالی له دين څخه مخ اړوي (نه دين زده کوي او نه پرې عمل کوي) او نه يې کومه اړتيا انګيري او په راتلونکي کې د دين د زده کړې او ښوونې څه فکر هم نه لري، نو هغه مسلمان نه دی ځکه چې الله تعالی فرمايي.(ومن اظلم ممن ذکر بايت ربه ثم اعرض عنها انا من المجرمين منتقمون) السجده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: له هغه چا لوی ظالم څوک دی، ورته د الله تعالی ایت ولوستل شي او هغه ترې مخ واړوي او بیشکه موږ له مجرمانو څخه غـچ اخیستونکي یو.
(وقال الرسول یـارب ان قـومی التـخـذوا هـذا القران مهـجوراً)
ژباړه: « د قیامت په ورځ به» رسول الله (ص) وايي ای زما پالونکیه! دا زما د قـوم هغه خلک دي چې دوی قران مجید پریښی وو.
رسول الله (ص) فرمايي.(فـمـن ترکها فـقـد کفر النسای الـصلـوة)
ژباړه: چا چې قـصـداً لمونځ پریښود نو کافر شو.
او همداشان وعـید د زکات د پریښوونکو په اړه هم دی او همداراز وعـید د حج او د جهاد پریـښـودونکو ته هم دی چې د دې کار کوونکي (پریـښـوونکي) هم له ایمان څخه راوځي او د دې وړ دی چې مسلمانان ورسره جنګ وکړي.
د کار پیل
۱ـ پیـغـمـبر (ص) د خپل بنـسـټیـزي اصلاح کار له دې ځایه پیل کړ تر څو انسانان د الله تعالی مطیع بنده ګان جوړ شي هغه دا ونه کړه چې په ټولنه کې لوم‍ړی داسې څه کارونه وکړي چې په خلکـو کې اثر ورسوخ پیدا کړي او بیا حاکمیت ترلاسه کړي او په قراره قراره خلک دغه مقام ته ورسوي.
۲ـ هغه یو کس پورته شو او د لاله الا الله اعلان یې وکړ. د توحید عـقیده یوازې یو مذهبي عـقیده نه ده بلکې د همدغې عـقیدې پر بنسټ د یوه مکمل نظام مانۍ جوړیـږي چې په هغه کې حاکمیت او الوهیت یوازې د الله تعالی لپاره وي.
۳ـ کله چې یو موذن د اشهدان لا اله الا الله لوړ غـږ پورته کوي مـقـصد او معنی یې دا ده چې زه د هیڅ چا حکومت قانون او عـدالت نه منم او د هیچا تابع نه یم هیڅ رسم او رواج او تـقـدس نه منم بې له یو الله تعالی څخه ډیر خلک دا وخت د دې په معنی او مـقـصد نه پوهیـږي.
۴ـ خو کله چې رسول الله (ص) دا غـږ پورته کړ او اوریدونکي یې په مـقـصد پوه شول نو منجاورانو، ریسانو، پاپانو، قـومي، مشرانو، نیکه پالانو او د هربت پالونکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپل بت د ماتیدو د خطر احساس وکړ او د دې نوي تحریک د لمنځه وړلو لپاره یې لاسونه سره یو کړل دا د کفر ملت واحد مصداق وو.

۵ـ د پیـغـمبر (ص) لور ته هغه کسان راغلل چې ذهنونه یې پاک حـقـیـقـت یې درک کړی و د همدغه حق څخه د دفاع په خاطر اور ته د غـورځیدلو لپاره هم تیار شول همداسې خلکو ته د تحریک اړتیا وه هغوی زیات تکـلـیـفـونه وګالل کومو چې هغوی ته پوخوالی وروبخښه په پایله کې د ادم (ع) د نسل غـوره جوهـر د ګرم تنور څخه راووت.

د کار ویش

الله تعالی چې کوم فطري نظام جوړ کړی دی په هغه باندې د زرو کلونو راهیسې عـمـل روان دی د مذهب او ملت له بندیز پرته د نړۍ هر قـوم په هر مذهب او ملت کې دغه طریقه رواج ده چې سړي له کور نه د باندې مسّولیت پوره کوي او مـیـرمن د کور دننه چاري برابروي رسول الله (ص) چې کله د خپلې لور د حضرت فاطمې (رض) نکاح له حضرت علي (رض) سره وکړه نو د هغو په منځ کې یې داسې تـقـسـیم وکړ حضرت علي (رض) ته وویل چې ستا کار ګټه کول دي او له کور د باندې ولاړشه او ګټه وکړه او حضرت فاطمې (رض) ته یې وویل چې ته به کور کې دننه اوسه د کور چاري پر مخ بیایه. دغه فطري ویش یې د هغو په منځ کې کړی و چې تر سلګونو کلونو راهیسې په اسلامي ټولنه کې همداسې را روان دي.

د کار ځانګړتیا

۱ـ د کار کولو لومړی واجب: پر هر مسلمان دا واجب دي چې مباح کار اختیار او د حرام کار څخه ډډه وکړي په اسلام کې د حلالو دایره خورا پراخه ده او د حرامو دایره ډیره کوچنۍ ده عـقـلي او نـقـلي دلایل د ۵ پنځو ضروریاتو پر ساتـنه ډیر ټـیـنګار کوي هغه لکه: دین، نـفس، نـسل، مال، او عـقـل او ځینې ناموس هم ورسره ملګری کوي د حلالو او حرامو پوهه هم د دې لپاره راغـلې چې د دغـو ۵ پنځه ضروریاتو ساتـنه یـقـیني کړل شي. هر هغه کار چې د دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵پنځه ضروریاتو د نړیدو لامل ګرځي او یا یې د حرام والي لپاره لاره پرانیـزي هغه حرام دی.

۲ـ د کار کولو دوهم واجب: اهلیـت د کار دی هغه کار باید څوک ونه کړي چې ښه یې زده نه وي. د شعیب (ع) لور موسی (ع) په ۲ دوه صفـتونو موصوف کړ اهلیـت او توانایي د کار او ښه اخلاق چې د هغه امانـتداري وي یوسف (ع) وویل د هیـواد خزانې ما ته وسپارۍ زه ساتونکی او هم عالم یم. د یوه انسان لپاره روا ده کله چې نور خلک یې نه پیـژني نو د ضرورت له مخې خپل صفات ور وښیي.

۳ـ د کار لپاره لاندې شرایط ضروري دي.

۱ـ د کار کولو وخت باید په ډول و پیـژندل شي تر څو کار کوونکی یې په سالمه توګه سر ته ورسوي.

۲ـ اخلاق او د کار وړتیا کاریګر باید یو کار داسې سر ته ورسوي لکه خپل شخصي کار چې سرته رسوي. څوک چې سپارل شوي کار په ښه توګه سرته ورسوي دا دهغه لپاره صدقه ده الله تعالی به یې پوره بدله ورکړي.

۳ـ په ژمنو وفا د کاریګر د کار څښـتن دا حق لري چې پخپلو ژمنو وفا وکړي کومې چې د عـهـد په وخت کې کړي دي. رسول الله (ص) فرمایي. ګټه باید په ضمانت وي نه به ځان ته ضرر رسوي نه بل ته.

۴ـ حساب ورکول بشري نفس که پخپل سر پریښودل شي حتماً په فـتـنو اخته کیـږي له دې سببه د هر چا څخه باید حساب واخیستل شي. اسلام د انسان لپاره ۲ دوه مراقبـین ټاکلي دي لمړی ایماني ارشاد دوهم د قانون واکمني، رسول الله (ص) به له خپلو والیانو او مامورینو سره پوره محاسبه کوله او حضرت علي (رض) فرمایي. پرته له دین نه د خلکو چارې نه سـمـیـږي.

۴ـ رسول الله (ص) فرمایي. ستاسې څخه مخکې مـلـتونه په دې هلاک شول کله چې به د زور خاوند غـلا وکړه هغه به یې پریـښـودل او که به کمزوري غـلا وکړه هغه ته به یې سزا ورکوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانان او کار کول

۱ـ اسلام کار کول د روزي لمړۍ وسیله ګڼلې ده او هم یې د تولیداتو اساسي سبب بللی ده د مسلمان د کار د پراختیا په اندازه د هغه ګټه زیاتیږي څومره چې د کار او کسب دایره پراخیږي دغه رنګه یې ثواب هم زیاتیږي او ورسره فرصتونه او اسباب ډیریږي قرانکریم مومن ته دا احساس ورکوي چې ځمکه خورا پراخه ده او د کسب زمینه زیاته ده د ده عزم او رغبت مخې ته هیڅ نه شي راتلای دې کولای شي د ټولو فرصتونو او رخصتیو څخه ګټه واخلي صرف د حلالو او حرامود حدود څخه تیری ونه کړي.

۲ـ انسان په فطري توګه کار کول غواړي تر څو خپل احتیاجات پوره کړي. اسلام دغه اراده نوره هم پیاوړې کوي ځکه حلال کسب له ایمان څخه نه بیلیږي. رسول الله (ص) فرمایلی دي. تر ټولو غوره خوراک هغه دی چې انسان خپله ګټلی وي. او د حلالي روزي ګټل د فرضو څخه وروسته فرض دی. رسول الله (ص) سوال غوښتل منع کړي دي حصوصاً د هغه چا لپاره چې د کار توان ولري همدارنګه قرار کیناستل او یوازې د دین په چارو کې فکر کول منع کړي دي. او دا یې هم ویلي دي هغه څوک چې د کار کولو توان ولري زکات مه ورکوئ ورته.

۳ـ په اسلام کې د اقتصاد د ودې او د ژوند د ترقي سبب دا دی چې اسلام د کسب او د هغه په ښه زده کول ټینګار کوي او خلک یې مضاربت، مشارکت، زراعت او مساقات ته هڅولي او په مقابل کې یې د مال د ذخیره کولو سود، او احتکار څخه منع کړي دي.

۴ـ بریالۍ ټولنه هغه ده چې د خپل افرادو لپاره موازن فرصتونه برابر کړي تر څو د هر انسان څخه ګټه واخلي. په دغو چارو کې اسلام د فطري قانون او لوړو اخلاقو پر کرښلاره روان دی لومړۍ اسلامي ټولنه همداسې وه هر چا به د خپلې خوښې استعداد مطابق کار سرته رساوه. کار به اهل کار ته سپارل کیده یو له بل سره همکاري او نصحت کول ډیر عام و. د شعیب (ع) لور خپل پلار ته وویل چې موسی (ع) مزدور ونیسه کیدای شي چې هغه قوي او امانت کاره وي. رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله (ص) فـرمايلي دي. کله چې د چارو واګی نا اهـلـو خلکو ته وسپارل شي نو د قيامت انـتـظار باسئ.

کار اهـل خلکو ته سپارل د کار لپاره زمينه برابرول او خپل منځني همکاري ټولنه د پرمختګ لور ته بيايي او هم انسانان خپل واجبات سر ته رسولای شي.

نن په ماده پرسته ټولنو کې د ازاد رقابت په بهانه کمزوري خلک تر پـښـو لاندې وي او د اقـتـصاد فعاليت له ډګر څخه ويستل کيـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخځلیکونه

۱ـ تفسیر شریف، لیکوال دوکتور عنایت الله خلیل هدف، د چاپ کال ۱۳۹۰ هجری
۲ـ کفری الفاظ، لیکوال مفتی عبدالشکور قاسمي، ژباړن ډاکتر کفایت الله وردگ، د چاپ کال ۲۰۰۸ م
۳ـ ننۍ نړۍ او اسلام، لیکوال قاضی احمد شاه سلیم، د چاپ کال ۱۳۸۷ ل، میهن خپرندویه ټولنه
۴ـ اسلامي نړۍ لیدلوري، مولف پوهندوی محمد شریف رحماني، د چاپ کال ۱۳۹۶ ه ل، سلام خپرندویه ټولنه
۵ـ د اسلام څلور بنسټونه، لیکوال ډاکټر ملک غلام مرتضی، ژباړن فرید احمد هلال، د چاپ کال ۱۳۸۸ه ل، مومند خپرندویه ټولنه
٦ـ اسلامي عـقیدې ارکان، لیکوال مولوی عـتیـق الله ثاقـب،د چاپ کال ۱۳۹۵ه ل،سلام خپرندویه ټولنه
۷ـ مه خپه کیږه، لیکوال دوکتور عایض بن عبدالله القرنی، ژباړونکی مولوی غیاث الدین حسان، ابواسدالله ندیم، او مولوی محمد غنی فاروقی، د چاپ کال ۱۳۹۳ل گودر خپرندویه ټولنه
۷ـ اصلاحی پیغامونه، مولف شیخ القران والحدیث مولوي محمد گل وهاج روداتي، د چاپ کال ۱۳۹۲ دعـوت خپرندویه ټولنه
۸ـ اصلاحی ویناوې، لیکوال مفتی محمد تـقی عثماني، ژباړن مفتی محمد اکبر عظیمی، دچاپ کال۱۴۳۳ رمضان نفـیـس خپرندویه ټولنه
۹ـ د کامیابی راز، لیکوال مولانا احمد شاه (رساله)
۱۰ـ عیسی (ع) په اسلام او عیسایت کی، لیکوال مولوی عصمت الله عـزام
۱۱ـ کینه مه کوي، لیکوال تقرر مفتی محمد تـقـی عثمانی
۱۲ـ اسلام د ژوند نظام، ناشر (خپرونکی) جمعت اصلاح

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳ـ د معاشری اصلاح، تالیف حضرت مولانا عاشق الله، نظر ثانی شیخ الحدیث حضرت مولانا عبدالصبور حقانی، ناشر رحمن گل پیلشرز مله جنگی قصه خوانی پشاور

۱۴ـ انټرنیټ، د روشنګري ډاکټر عبدالهادی متین پاڼه، او داسی نور اسلامی پاڼی.

موسسه خپرندویه ټولنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library